

INFORMATIVNO-POLITIČKI TJEDNIK
IZLAZIO OD 1945. DO 1956.
OBNOVLJEN 2003.

HR

HRVATSKA

RIJEČ

BROJ 835

19. TRAVNJA 2019. CIJENA 50 DINARA

Sretan Uskrs

6

Uskrsnje poslanice subotičkog i srijemskog biskupa

Uskrsnu Isus doista!

8

Hrvatska riječ na prosvjedu u Beogradu

Borba prebrojavanjem

12

Željko Šeremešić, dopredsjednik HNV-a

Samo da nas ima

20

Promocija obrazovanja na hrvatskom

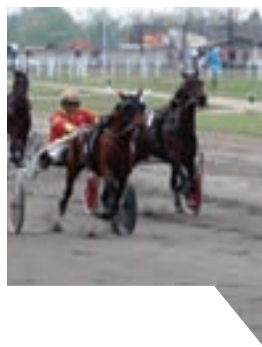
Budi svoj

30

Izložbe u Subotici, Tavankutu i Surčinu

Ususret Uskrsu

43

Otvaranje sezone na subotičkom Hipodromu

Uželjeli se utrka

OSNIVAČ:

Hrvatsko nacionalno vijeće

IZDAVAČ:

Novinsko-izdavačka ustanova

Hrvatska riječ, Trg cara Jovana Nenada 15/II,

24000 Subotica

UPRAVNI ODBOR:

Ladislav Suknović (zamjenik predsjednika/ce),

Martin Bačić, Antun Borovac, Josip Dumendžić,

Petar Pifat, Josip Stantić, Thomas Šujić

RAVNATELJ

Ivan Ušumović

e-mail: direktor@hrvatskarijec.rs

V. D. GLAVNE I ODGOVORNE UREDNICE:

dr. sc. Jasminka Dulić (urednica@hrvatskarijec.rs)

LEKTOR:

Zlatko Romić

REDAKCIJA:

e-mail: desk@hrvatskarijec.rs

Zvonko Sarić

(koordinatore dopisne službe)

Jelena Dulić Bako

(novinarka)

Davor Bašić Palković

(novinar, urednik rubrike kultura)

Ivana Petrekanić Sić

(novinarka i korektorka)

Željka Vukov

(novinarka, urednica društvene rubrike)

Zlata Vasiljević (novinarka dopisništva Sombor)

Suzana Darabašić (novinarka dopisništva Srijem)

TEHNIČKA REDAKCIJA:

Thomas Šujić (tehnički urednik)

Jelena Ademi (grafička urednica)

FOTOGRAFIJE:

Nada Sudarević

ADMINISTRACIJA:

Branimir Kuntić (pravnik@hrvatskarijec.rs)

Ljubica Vujković-Lamić (tajnice@hrvatskarijec.rs)

Zdenka Sudarević (distribucija@hrvatskarijec.rs)

KOMERCIJALISTICA:

Mirjana Trkulja (komercijala@hrvatskarijec.rs)

TELEFON: ++381 24/55-33-55;

++381 24/55-15-78;

++381 24/53-51-55

TEKUĆI RAČUN: 355-1023208-69

E-MAIL: ured@hrvatskarijec.rs

WEB: www.hrvatskarijec.rs

TISAK: Doo Magyar Szó Kft Novi Sad

List je upisan u Registar javnih glasila

Agencije za privredne registre Republike Srbije

pod registarskim brojem: NV000315

COBISS SR-ID 109442828

CIP - Katalogizacija

u publikaciji Biblioteka

Matice srpske, Novi Sad

32+659.3(497.113=163.42)

Uskrsnu doista!
Čovjeka radi i njegova spasenja.
A toga teško ima bez kulture.
Jer, čovjek bez kulture je kao
voćka bez ploda...
Stoga neka Vam je sretan
i blagoslovljen Uskrs!

ZAVOD ZA KULTURU
VOJVODANSKIH HRVATA

Predstavnici HNV-a u posjetu Iloku

Obrazovanje, kultura i prekogranični projekti

Predsjednik Izvršnog odbora Hrvatskog nacionalnog vijeća (HNV) **Lazar Cvijin** i predsjednica Odbora za obrazovanje HNV-a **Margareta Uršal** posjetili su prošloga tjedna Srednju školu *Ilok* u Iloku. Tijekom posjeta upoznali su se s uvjetima rada ove obrazovne ustanove, koja je osnovana davne 1899. godine kao vinogradarska-voćarska škola, a koja danas učenicima, osim smjera Opće gimnazije, nudi i strukovne smjerove: tehničar za računalstvo, poljoprivredni tehničar – opći, poljoprivredni tehničar – fitofarmaceut, agroturistički tehničar, kao i smjer voćar-vinogradar-vinar. Glavni razlog posjeta je početak realiziranja projekta u okviru kojeg bi se djeca pripadnici hrvatske zajednice iz pograničnih mjesta u Srijemu i Bačkoj motivirala da upišu neki od ponuđenih obrazovnih profila koje nudi škola u Iloku. Prezentiranje škole vršit će se narednih godinu dana, a ovisno o broju zainteresirane djece, očekivanja su da bi prva generacija učenika iz Vojvodine mogla pohađati ovu školu školske 2020./21. godine. Ovo je prvi projekt ovakvog tipa između HNV-a i obrazovnih institucija u Hrvatskoj.

»Uvjerili smo se da su uvjeti u ovoj školi i više od onoga što smo očekivali, polazeći od opremljenosti škole, poticaja i ulaganja i same prakse. Naš obrazovni sustav u Srbiji još uvijek je fokusiran na teorijsko znanje, a ovdje vidimo da se ta znanja mogu isprobati i u praksi. Ovo bi bio prvi projekt kojim bi bila započeta ovakva vrsta suradnje«, kazala je Uršal ističući da potporu u realiziranju ovog projekta gdje se želi dati prioritet pograničnim mjestima očekuju od područnog ureda HNV-a u Srijemskoj Mitrovici, kao i od profesora koji predaju Hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture u pograničnim mjestima gdje žive Hrvati.

Smjerovi koji se nude u Srednjoj školi *Ilok* prihvatljivi su prvenstveno za onu djecu koja u svojoj obitelji imaju srodna gospodarstva, a koja bi se nakon završetka školovanja vratila na svoja imanja i svoja znanja primjenjivala u svom obiteljskom obrtu.

»Kada smo krenuli s ovom idejom ka HNV-u, vidjeli smo tu i svoj interes, ali i interes djece Hrvata koji žive u Vojvodini. Ako bi projekt zaživio, naša škola bi dobila veći broj učenika, a djeca Hrvati koji žive u Vojvodini dobili bi mogućnost školovati se u školi koja ima izuzetne uvjete, pogotovo za voćarstvo, vinogra-

Lazar Cvijin, Željko Prskalo i Margareta Uršal

darstvo i vinarstvo. Interes je obostran i bilo bi šteta ovu ideju ne pokušati realizirati«, kazao je ravnatelj Srednje škole *Ilok* **Željko Prskalo**.

Osim dobrih uvjeta, Srednja škola *Ilok* posjeduje učenički dom s kapacitetom od više od 40 mjesta u kojemu bi, ukoliko bi projekt zaživio, bila smještena djeca iz pograničnih mjesta u Vojvodini. Prilikom posjeta Iloku, predstavnici HNV-a posjetili su i gradonačelnicu Iloka **Marinu Budimir**.

»Naišli smo na dobar prijem i veliku zainteresiranost za naše probleme kao i želju da nam se u njihovom rješavanju pomogne. Predočili smo joj da očekujemo njihovu pomoć i suradnju prije svega u uključivanju u prekogranične projekte kao i pozive za naše udruge na kulturne i druge manifestacije u Hrvatskoj«, kaže Lazar Cvijin.

S. D.

U Beregu novo postrojenje za pripremu pitke vode

UBeregu je u rad pušten stroj za pripremu vode za piće. Ovu investiciju vrijednu više od 24 milijuna dinara financirali su Pokrajinsko tajništvo za poljoprivredu, vodoprivredu i šumarstvo i Grad Sombor, u omjeru 70 posto Pokrajina i 30 posto Grad Sombor. »Stanovnici Berega mogu biti zadovoljni s obzirom na to da su rezultati koje smo dobili od Zavoda za javno zdravstvo pokazali da je ovaj stroj uspio smanjiti i željezo i mangan u vodi, tako da su konačno dobili zdravu pitku vodu. Što se tiče Mo-

noštora, u fazi smo izrade projektno-tehničke dokumentacije i nadamo se da će to biti završeno do početka ljeta i onda ćemo zajedničkim snagama pokušati s pokrajinskim institucijama i u Monoštoru otvoriti jedno ovakvo postrojenje« kazao je tijekom puštanja postrojenja u rad zamjenik gradonačelnice **Antonio Ratković**. Kapacitet samog postrojenja za pripremu vode za piće je 550 kubičnih metara vode na dan.

Z. V.

Predstavnici HNV-a održali sastanke s gradonačelnicima Sombora i Subotice

Upoznavanje i ukazivanje na probleme

U cilju upoznavanja sa svojim radom i planovima, te najvažnijim problemima u ostvarivanju manjinskih prava mjesnih Hrvata, predstavnici novog saziva Hrvatskog nacionalnog vijeća započeli su seriju sastanaka s najvišim dužnosnicima lokalnih samouprava u Srbiji u kojima Hrvati žive u značajnijem broju. U tom kontekstu predstavnici HNV-a su u srijedu održali sastanke s gradonačelnicima Sombora i Subotice.

Obrazovanje, kultura, informiranje

Funkcioniranje hrvatskih kulturnih udruga, njihovo financiranje iz proračuna Grada Sombora, mogućnost otvaranja vrtića na hrvatskom jeziku, te natječaj za informiranje, teme su o kojima su predstavnici HNV-a razgovarali na sastanku s gradonačelnicom Grada Sombora **Dušankom Golubovićem**. U delegaciji HNV-a bili su predsjednica **Jasna Vojnić**, dopredsjednik za Sombor **Željko Šeremešić**, predsjednica Odbora za obrazovanje **Margareta Uršal**, predsjednik Odbora za kulturu **Darko Sarić Lukendić** i vijećnik iz Sombora **Alojzije Firanj**.

»Ovo je bio prvi kontakt i upoznavanje uprave s članovima HNV-a s teritorija Grada Sombora. Osim ovog upoznavanja dotaknuli smo se pitanja obrazovanja, rada kulturnih udruga. Pokrenuto je pitanje otvaranja vrtića na hrvatskom jeziku. Konkretno, riječ je o vrtiću u Monoštoru, što bi otvorilo mogućnosti za otvaranje novih odjela na hrvatskom jeziku u tom mjestu. Gradonačelnica je na taj prijedlog reagirala pozitivno ističući da će pomoći, a prvi korak bit će razgovori s rukovodstvom PU *Vera Gucunja*«, kazao je dopredsjednik HNV-a Željko Šeremešić.

Prema njegovim riječima, konstatirano je kako hrvatske udruge dobivaju znatno više sredstava na natječajima Grada Sombora nego što je to bio slučaj prije pet godina.

Sarić Lukendić govorio je o sredstvima koje na natječajima Grada dobivaju hrvatske udruge. Na natječajima za manjine, manifestacije u području kulture i LAP za mlade hrvatske udruge s teritorija Grada Sombora su u 2017. godini dobile su 220.000 dinara, u 2018. 1,8 milijuna, a u 2019. godini dva milijuna dinara. Sarić Lukendić napravio je usporedbu i s bunjevačkom nacionalnom zajednicom, ističući da je pripadnika te zajednice prema popisu iz 2011. godine bilo 2.085, a Hrvata 7.070. A brojke vezane za natječaje pokazuju da je ta zajednica u 2017.

iz proračuna dobila 190.000 dinara, u 2018. godini 1,1 milijun, a u tekućoj milijun dinara. Natječaj za informiranje za ovu godinu tek treba biti objavljen, ali je Sarić Lukendić podcrtao prošlu godinu kada je za emisiju na hrvatskom jeziku iz proračuna dano 50.000 dinara, dok je istovremeno Bunjevački medija centar dobio 150.000 dinara.

Novinari nisu mogli prisustvovati ovom sastanku, a obrazloženje iz kabineta gradonačelnice bilo je da nije zatražena nazočnost novinara, te da će informativna služba dati priopćenje o ovom sastanku. Što je na ovom sastanku kazala gradonačelnica Sombora ne znamo, jer do zaključenja ovog teksta priopćenje službe za informiranje nije objavljeno.

Sastanak s gradonačelnikom Labanom

Središnja tema sastanka s gradonačelnikom Subotice **Bogdanom Labanom** bila je vezana za aktivnosti te lokalne samouprave a koje su preduvjet za osnutak hrvatskog Obrazovno-odgojnog centra u Subotici.

»Na osnovu preporuke radne skupine za osnutak Centra, resorno pokrajinsko tajništvo donijelo je potrebne dokumente vezane za taj projekt a koji se tiče mreže srednjih škola. Sad se čeka Grad Subotica koji treba donijeti dvije odluke, a koje se tiču prilagođavanja mreže predškolskih ustanova i osnovnih škola što je u nadležnosti lokalne samouprave. Ove odluke se donose

na Skupštini grada«, izjavio je nakon sastanka Sarić Lukendić.

Osim Vojnić, Uršal i Sarića Lukendića, ovom sastanku nazočili su i predsjednik Izvršnog odbora HNV-a **Lazar Cvijin** te dopredsjednik HNV-a za Suboticu **Ladislav Suknović**.

Ladislav Suknović kaže kako je na sastanku bilo riječi i o službenoj uporabi jezika i pisma na teritoriju Grada Subotice, a posebno vezano za akte lokalnih javnih poduzeća koja djelomice ne poštuju pravila koja se tiču tog područja. Dotaknut je i problem nepostojanja turističke signalizacije u seoskim sredinama gdje u većem broju žive Hrvati, poput Tavankuta, Đurđina i Žednika.

Sastanci predstavnika HNV-a s najvišim dužnosnicima lokalnih samoprava u kojima Hrvati žive u značajnijem broju bit će nastavljeni.

Z. V. / D. B. P.

Uskrsna poruka dr. Ivana Pénzesa, subotičkog biskupa

Bog živi u čovjeku i vječnosti

Kršćanska braćo i sestre!

Nije li čudno da se neprestano pitamo: tko će nas uvjeriti u nešto o čemu često slušamo kao o nečemu prevažnom, što je ustvari jedini temelj naše vjere? Petar kaže: Bog ga uskrisi treći dan i dade mu da se očituje – ne svemu narodu, nego svjedocima od Boga predodređenima

– nama koji smo s njime zajedno jeli i pili pošto uskrsnu od mrtvih. Ni danas ne možemo ništa drugo reći nego da postoji samo taj jedan odgovor. On je toliko jednostavan i jasan: Krist je doista uskrsnuo!

Bog se ne nalazi u grobu, u mjestu smrti. On je živ, u vječnosti! Bog je živ i u životu svakog čovjeka koji je svjestan da nije moguće živjeti ako Krist nije uskrsnuo. Ovomu u prilog ide i rečenica iz evanđelja koja govori o vjeri u uskrsnuće: Tada uđe i onaj drugi učenik koji prvi stiže na grob i vidje i povjerovala. Povjerovao je, jer je vidio nešto više od praznoga groba. Vidio je koliko je logično da je živ onaj koji je toliko ljubio ljude, koji je ušao u njihove živote i preobrazio ih.

Ako shvatimo poruku uskrsnuća, onda spoznajemo kako nebo nad zemljom nije sasvim zatvoreno. Nebo, nešto od te

Božje svjetlosti prodire – najprije skromno pa sve snažnije – u naš život. Tada se u nama, bez obzira koliko teški i nepodnošljivi bili problemi koji nas pritišću, rađa radost. Tada mi, poput Marije Magdalene, Petra i Ivana postajemo pukotine kroz koje nebo gleda na zemlju i k njoj se spušta.

Da, mi znamo – Bog je živ. On je na našoj strani. Više nema poteškoća, nema niti jednog dijela života i svijeta u kojega ne bi mogla prodrijeti njegova svjetlost. Jednom će sve biti jasno, jednom će svako zlo biti poraženo, jer znamo da On vlada čitavim svijetom. Od toga trenutka, ma koliko god ga svijet odbacivao, mi smo svjedoci Božje logike koja će zauvijek biti ista: Kamen koji odbaciše graditelji postade kamen zaglavni. Gospodnje je to djelo: kakvo čudo u očima našim.

Slaveći Uskrs, iznova se učvrstimo u vjeri u Gospodinovo i naše uskrsnuće. Neka u našim ušima ponovno živo odjekne anđelova opomena: Što tražite živoga među mrtvima? Neka nam ona pomogne izići iz naših prostora patnja i žalosti, te nas otvori obzorima radosti i nade, i to one nade koja uklanja kamenje s grobova i bodri nas da naviještamo Radosnu vijest uskrsnuća, koja je kadra donijeti novi život i drugima.

Ovim mislima želim svima sretan Uskrs i obilje blagoslova od uskrslog Spasitelja!

+ Ivan
biskup

Uskrsna poruka mons. Đure Gašparovića, srijemskog biskupa

Otvoreni za dobrobit drugoga

Draga braćo i sestre!

»Radujte se kršćani u Isusu sabrani, Isus raspet pokopan, smrt savlada ovaj dan. Aleluja!« Ovim riječima poznate uskrsne popijevke, koja se u našem narodu pjeva još od davnih vremena, pozivam vas da i ove godine spasenja 2019. sebi posvijestimo najsudbonosniji događaj ljudske povijesti: Utjelovljeni Sin Božji

doista je umro i doista je uskrsnuo i to uskrsnuo na život vječni. To je učinio radi nas ljudi i radi našeg spasenja. Poslušani volji nebeskog Oca, sišao je s nebesa, postao čovjekom i »prošao zemljom čineći dobro« (Dj, 10,38). Raspet također za nas, mučen i pokopan. A Bog Otac ga uskrisi treći dan i dade mu da se očituje, ne svemu narodu nego nama svjedocima, ističe apostol Petar (usp. Dj 11,40.41). Život Isusa Krista pobijedio je smrt, jer je to

bio pravi, istinski Život. Tako pobjeđuje uvijek ono pravo, istinito dobro, jer ono dolazi od Boga. Laž, neistina i zlo dolazi od Zloga, od Sotone. Bog uvijek u konačnici trijumfira nad Sotonom, jer Sotona može činiti samo ono i onoliko koliko mu Bog dopusti. Zaslugom Isusa Krista i mi ljudi smo se Bogu približili. Krist je srušio bedem koji je, uslijed neposluha naših praroditelja, postojao između Boga i nas ljudi i učinio nas zauvijek bliskima Bogu, Božjim prijateljima. Kao definitivni pobjednik, Krist nije nikakvo »zlopamtilo« da bi nam predbacivao što smo svojim grijesima prouzročili svu patnju i njegova utjelovljenja i njegove mučeničke smrti. On, sada u slavi Očevoj, stoji kao cilj pred nama koji hodimo ovom suznom dolinom, prema svršetku našeg putovanja. Potiče nas da mu se svaki dan sve bliže primičemo. Uskrsli Krist poput magneta nas privlači sve jače i snažnije k sebi. Što više ga budemo upoznali, to ćemo mu biti bliže. Smisao i cilj našeg zemaljskog života je vječno zajedništvo s uskrslim Kristom, s našim božanskim Spasiteljem i njegovim i našim nebeskim Ocem. To je i temelj i sadržaj naše nade. Mi kršćani, koji vjerujemo u uskrsnuće Kristovo, ispunjeni smo Božjom istinom o njemu i nama. Pozvani smo i zaduženi u svijetu očuvati nadu svojim vjerodostojnim kršćanskim životom. Pozvani smo ovom svijetu davati prepoznatljive znakove i vjerodostojne dokaze naše utemeljene nade u konačnu pobjedu Božje istine, pravde, milosrđa, dobrote i ljubavi. Tko to čini, on uistinu poštuje i voli drugoga, jer mu dariva ono što on najviše treba – nadu u istinsku vječnu sreću. Uskrsli Krist je uistinu prava i jedina nada za svakog čovjeka i ovog današnjeg vremena, nada za naše župe i biskupije, za našu zemlju i cijeli svijet. Kao članovi njegove Crkve pozvani smo služiti evanđelju nade svojom solidarnošću s našim suvremenicima, s našim susjedima, s našim bližnjima.

Blagdan Uskrsa treba biti poticaj svim ljudima da odbace zlo i istinski se okrenu dobrome. Odvažimo se svi hrabro poraditi na tome da pobijedimo međuljudsku mržnju i zajednički se oduprimo svakoj vrsti zla. Natječimo se u plemenitosti i marljivosti. Zauzimajmo se za pošten rad i napredak u svemu. Sve koji istinski vjeruju u Boga, Uskrsloga Krista, pozivam da nikada ne posustaju u činjenju dobra. Kristovo uskrsnuće šalje jasnu poruku da čovjek, kako bi bio slika Božja, mora biti otvoren svim svojim bićem za dobro drugoga, čovjeka pokraj sebe.

Potičem Vas sve, draga braćo i sestre u Uskrsnom Kristu, da se ne samo danas nego i tijekom svog života rado i često obraćamo Kristu, našoj proslavljenoj božanskoj glavi, riječima drage nam uskrsne pjesme: »Znamo da si do istine uskrsnuo, Božji Sine, Pobjedniče, Kralju divan budi nama milostivan!«

Svima vama, braćo svećenici i redovnici, sestre redovnice, vama vjernicima, članovima naših mjesnih Crkava i sveopće Crkve i svim ljudima dobre volje, od srca želim mir i radost uskrslog Krista!

Sretan vam i blagoslovljen Uskrs!

Hrvatska riječ na prosvjedu u Beogradu

Borba prebrojavanjem

Od početka prosvjeda broj prisutnih izvlači se kao ključni argument njihove snage, a u drugi plan se stavlja suština zbog koje su građani nezadovoljni * Tako je bilo i ovoga puta: brojem prosvjednika manipuliralo se od podcjenjivačkih 7.500 do hiperboliziranih 150.000, dok su oni neutralniji licitirali između 35 i 50 tisuća građana * Na samom skupu ništa novo: upućeni nerealni zahtjevi koje je predsjednik glatko odbio

U vrijeme kada je svaka prognoza društvenih događanja u Srbiji, pa bila ona i najkratkoročnija, nezahvalna i rizična, poslužimo se za početak ovoga teksta jednom grunfovskom mudrošću: ne znamo što će biti, ali znamo kako je bilo. Riječ je, naravno, o subotnjem prosvjedu u Beogradu koji je u javnosti – posebno od režimu najodanijih medija – najavljivan kao događaj visokog rizika i nakon kojega bi mogao nastati kaos u društvu.

Da je vlast na takvo što spremna vidjelo se i ranije, a posebno na dan održavanja prosvjeda: autobusi (čak i redovne linije) za Beograd su otkazivani, a putnici u onim rijetkim, poput iznajmljenog iz Subotice, mogli su na staroj cesti vidjeti po dva-tri automobila prometne policije na svakih 5-10 kilometara. Otuda i nisu čudni iznenađenje i pozdravi ljudi iz Loznice, Bajine Bašte i drugih mjesta u Podrinju na parkiralištu ispred hotela *Crown Plaza*; ljudi koji su nam listom govorili da ih nijedan prijevoznik nije htio voziti do Beograda, te da su se snalazili kako su mogli.

Opasni mir i farsično herojstvo

I pored toga, prostor ispred Narodne skupštine u 15 sati – a što su, kako smo saznali, mogli vidjeti i gledatelji Televizije *N 1* koja je izravno pratila cijeli skup – bio je ispunjen velikim brojem ljudi. Mnogima od okupljenih stizale su poruke kako *Pink* i *Informer* izvještavaju da se na prosvjedu okupilo, prvo oko dvije do dvije i pol, a kasnije i maksimalnih sedam i pol tisuća ljudi, što je izazva-

lo smijeh i salve zvižduka i uvredljivih poruka na račun tih kuća. Ono što većina prisutnih u tim trenucima nije znala ili na to nije obraćala pozornost jest da je Narodna skupština bila ispunjena ne samo zastupnicima vladajuće stranke nego i policijom, a po riječima predsjednice Kluba samostalnih zastupnika **Marinike Tepić** i određenim brojem ljudi čije je osnovno zanimanje »navijač«, što god to značilo...

Sam skup je, kao što je poznato, protekao bez ijednog incidenta, zahvaljujući prije svega ponašanju ljudi na prosvjedu. Iako je sve skupa trajalo punih pet sati, ljudi su i tijekom govora prije i poslije šetnje bili strpljivi i civilizirani, očekivano reagirajući salvama zvižduka ili pogrđnim uzvicima na svako spominjanje **Aleksandra Vučića, Aleksandra Vulina, Aleksandra Martinovića, Dragana J. Vučićevića, Željka Mitrovića, Pinka, Informera...**

Pa ipak, slika subotnjeg prosvjeda, koja je obišla i svijet i društvene mreže, sve je drugo samo ne ona kako na prvi pogled izgleda, jer ju je veliki broj aktera s obje strane pokušao, a neki od njih su u tome i uspjeli, naružiti do gadljivosti. Najuspjeliji u tom pokušaju bio je ministar obrane Aleksandar Vulin, koji je u četvrtak najavio da će dan kasnije započeti štrajk glađu u znak prosvjeda protiv postupaka oporbe. Ova najava, iako ne i provedena u djelo, izazvala je nevjericu, smijeh i posprdne komentare kako u domaćoj javnosti tako i u inozemstvu kao u povijesti nezabilježen slučaj da vlast prosvjeduje protiv oporbe. I po svojoj prirodi i po reakcijama uslijedio je kasnije sličan potez vlasti: diljem cijele dr-

žave vijećnici Srpske napredne stranke (SNS) popunili su zgrade lokalnih samouprava kako bi ih »svojim tijelima« obranili od »za rušenje spremne rulje«. Ovo farsično herojstvo, u situaciji kada na raspolaganju imaš i policiju i plaćene čuvare, valjda je u javnosti namjeravalo stvoriti sliku da su stvari, eto, došle do onoga stupnja kada više ne funkcionira nijedan aparat vlasti do li borbe prsa u prsa, i to iz petog-šestog reda kada prije tebe padnu oni koji te čuvaju.

Prostakluk, uvrede, inat i izazivanje

Sliku subotnjeg prosvjeda vrlo uspješno je, i to ne prvi puta, naružio i predsjednik Pokreta slobodnih građana **Sergej Trifunović**. Svojom prostačkom retorikom, osim standardnog repertoara o Prvorodnom i raznim ljajićima i čankovima, uspio je izvrijeđati i Sirijce i Mađare u paketu zbog čega se kasnije bezuspješno posipao pepelom u *Utisku nedelje*. S obzirom na to da je pri kraju svog govora u jednom trenutku upotrijebio i jedno hipotetičko »ako« (»postanem predsjednik«) i zatim na najvulgarniji način opisao što bi građani trebali učiniti ukoliko se bude ponašao kao Prvorodeni, zaista se postavlja pitanje »što ako« on kojim slučajem postane dio vlasti: da li mu više pristaje uloga predsjednika države ili njenog veleposlanika negdje u civiliziranom svijetu? Moj osobni dojam je, a vjerujem da nisam jedini koji tako misli, da bi Trifunovića ubuduće trebalo držati što dalje od mikrofona, bar do trenutka dok ga netko ne nauči elementarnoj pristojnosti u javnom obraćanju i smisljenoj retorici koja podrazumijeva osnove izlaganja: uvod, razradu i zaključak.

Dojam da su građani, a bilo ih je iz svih krajeva zemlje, u subotu bili za koplje zreliji od onih koji su se smjenjivali za govornicom pojačali su i poljoprivredni proizvođač iz Ivanjice **Milan Jakovljević**, te predsjednik Socijaldemokratske stranke **Boris Tadić**: prvi zbog svoje više puta ponovljene netrpeljivosti prema migrantima, a drugi zbog svoje neslavne uloge predsjednika Srbije zbog čega je doživio gromoglasne zvižduke čim se uhvatio mikrofona.

Ipak, jedan lik, i to po mnogo aspekata, prednjači u odnosu na sve kojima kao da je jedini cilj svjesno zabijanje političkih autogolova. Naravno, riječ je o samom predsjedniku države. Oročene zahtjeve oporbe (do sutra) – koji su u subotu pročitani, a koji se tiču formiranja zajedničke komisije vlasti i oporbe u vezi s definiranjem uvjeta za fer i poštene izbore, izbora novog sastava REM-a, te izbora tehničkog i uređivačkog tima RTS-a i RTV-a – odbio je na isti način kao i predomišljanje o tome (ako je vjerovati riječima ministra unutarnjih poslova **Nebojše Stefanovića**) hoće li se obratiti prosvjednicima – glatko. Prve iz već poznatih razloga da

se na vlast dolazi na izborima a ne na ulici, uputivši ih na dijalog u institucije sistema, a druge zbog toga, jer ih je bilo malo!

Brojke, suština, poruke i opomena

Zaista u ovom tekstu, ne samo zbog njegove prirode nego i zbog same suštine odnosa u društvu i predsjednikovog karaktera, vrijedi se malo zaustaviti na brojkama koje se od početka prosvjeda (a tome je već pet mjeseci) ističu kao jedan od najbitnijih faktora. Nije, naime, pravo pitanje je li u subotu u Beogradu bilo 7.500 prosvjednika (kako unisono ponavljaju predsjednik, *Informer* i *Pink*) ili ih je bilo 35.000 ili 50.000 s koliko licitiraju organizatori prosvjeda i dnevnik *Danas*, ili pak 80.000, koliko je ošacovao Sergej Trifunović ili pak 120.000 i nevjerovatnih 150.000 (CNN, BBC). Temeljno pitanje je – a koje predsjednik nikako da shvati, a koje mu prosvjednici sve vrijeme sve glasnije ponavljaju – dubina krize u kojoj se društvo na čijem je on čelu već odavno nalazi. Sve afere (**Laban**, **Jutka**, **Babić**, paljenje kuće i pokušaj ubojstva novinara...) svakodnevni govor mržnje i stigmatizacija oporbe, te nazivanje građana ološem, ruljom i farsistima u medijima... potezi su koji ni na koji način ne pridonose dijalogu nego još više dijele građane na naše i njihove, opasno ga gurajući na rub ambisa.

Ponašanje »stranog faktora« u tom smislu je i zanimljivo i začuđujuće. Zanimljivo je svakako što se većina najjačih zemalja ili saveza poput Europske unije javno ne oglašavaju o situaciji u zemlji s čijim se predstavnicima gotovo pa svakodnevno susreću. Začuđujuće je, pak, što se veleposlanik Norveške **Arne Sanes Bjornstad** i sam čudi svemu čemu svjedoči svakoga dana. Iako posve razumljivo ne razumije što to oporba nudi novoga u odnosu na aktualnu vlast (to se i mnogi građani pitaju), ipak ostaje nerazumljivo kako ne razumije da je dijelu građana (i to ne malom) ove vlasti preko glave i da zbog toga prosvjeduje. A čak i ako smo se već upoznali s karakterom predsjednika, opet ostaje nerazumljiva njegova ljutnja na ruski medij *Sputnjik* zbog toga što je objavio da je u subotu u Beogradu bilo 50.000 prosvjednika. Možda onako »uzgred« i to bude tema njegovog skorašnjeg susreta s **Vladimirom Putinom**.

Konačno, sumirajući do sada viđeno, ostaje gorak okus u vezi s predviđanjima skorašnjih događaja u Srbiji: oporba je najavila mogućnost blokade cesta, a predsjednik je, govoreći o današnjem skupu njegovih pristaša u Beogradu, rekao da on neće biti održan sve dok i posljednja cesta ne bude »oslobođena«. Što bi to u praksi moglo značiti, nije teško zamisliti. S druge strane, oporba ovakva kakva je – predvođena **Boškom Obradovićem**, **Vukom Jeremićem**, **Draganom Đilasom**, Borisom Tadićem, **Borkom Stefanovićem**, **Zoranom Živkovićem**, Sergejom Trifunovićem... – na momente ksenofobna, a sve vrijeme bezidejna, zaista ne nudi ništa novo, jer to ni ne može. Jednostavno, fali tu duha. Ne igra se, poput Studentskih prosvjeda '96. i '97., »vaterpolo« na ulici, nema performansa, nema dobošara ni patrijarha na čelu kolone, niti (vidljive) naklonosti policije, vojske, sindikata i mnogih drugih slojeva društva prema nezadovoljnim građanima. Repertoar sudionika je stoga sterilan i lako predvidljiv: red govora, red šetnje; red ucjena, red šetnje; red prijetnji, red šetnje... A na krovovima specijalne snage policije kao simbol moći i straha režima.

Zlatko Romić

Nasilje nad hrvatskim stanovništvom Vojvodine, 1993. godina

Reagiranje

Sava Žarkov, predsjednik Opštinskog odbora SRS u Rumi, u septembru 1993. godine tvrdio je da bombe u Rumi Hrvati podmeću sami sebi »kako bi privukli pažnju«.²¹²

Savezno ministarstvo za ljudska prava i prava manjina na čelu sa Margit Savović je u julu 1993. godine, u svom saopštenju navelo da će status Hrvata u Vojvodini biti rešen donošenjem Zakona o manjinama i »raspletom celokupne jugoslovenske krize«. Navodeći primere nasilja nad Srbima u Hrvatskoj, Ministarstvo je istaklo da se takve stvari »[u] SR Jugoslaviji, Republici Srbiji i pokrajini Vojvodina nikada [...] nisu dešavale, niti će se dešavati slične stvari«.²¹³ Međutim, do tada je na prostoru Vojvodine uveliko vršeno uništavanje imovine, nasilno zauzimanje kuća, podmetanje eksploziva i ubijanje Hrvata. Do jula 1993. godine ubijeno je i nestalo najmanje deset Hrvata iz Vojvodine i iseljeno je više od 10.000 hrvatskih stanovnika.²¹⁴

U julu 1993. godine Republika Hrvatska je uputila pismo generalnom sekretaru UN, u kojem su izneti navodi o kršenju ljudskih prava Hrvata u Vojvodini.²¹⁵ U pismu su navedena svedočenja o maltretiranju građana hrvatske nacionalnosti, pretresu njihovih kuća, isterivanju iz kuća, krađi i uništavanju njihove imovine, kao i podaci o iseljavanju hrvatskog stanovništva iz Vojvodine.²¹⁶

Pokrajinski sekretarijat za ostvarivanje prava nacionalnih manjina, upravu i propise odbacio je ove optužbe kao netačne i tim povodom uputio pismo Savetu bezbednosti 12. oktobra 1993. godine.²¹⁷ Pismo je potpisao pokrajinski sekretar Pavel Domonji, u to vreme član SPS-a²¹⁸, koji je kasnije prešao u SRS i postao član njenog najvišeg stranačkog organa – Centralne otadžbinske uprave.²¹⁹

212 Izjava svedoka S.Ž. data FHP-u, septembar 1993. godine. U jednom od svojih izveštaja, Centar RDB (CRDB) u Sremskoj Mitrovici upravo Savu Žarkova označava kao jednog od nosilaca »ekstremističke delatnosti SRS« na teritoriji koju je pratio CRDB Sremska Mitrovica. U istom izveštaju se navodi da je ovo lice »pod tretmanom RDB«. Izveštaj »Prilog za izradu teme: 'Aktivnost ekstremista iz SRS sa posebnim osvrtom na paravojno organizovanje i naoružavanje'« RDB MUP RS, Centar RDB Sremska Mitrovica, 10. april 1995. godine, dok. pred. br. D01333, *Stanišić i Simatović*, str. 4. 213 »Ne zavidite Srbima«, *Večernje novosti*, 5. jul 1993. godine.

214 Izveštaj Pod lupom br. 8, »Razmena stanovništva - vojvođanski Hrvati za Srbe iz Hrvatske«, Fond za humanitarno pravo, decembar 1993. godine, str. 1 215 Odgovor Pokrajinskog sekretarijata za ostvarivanje prava nacionalnih manjina, upravu i propise od 12. oktobra 1993. godine, Arhiva FHP.

216 *Ibid*, str. 9.

217 *Ibid*.

218 Izveštaj o ukupnim rezultatima izbora za poslanike u Skupštinu AP Vojvodine 31. maja i 14. juna 1992. godine, str. 8, dostupno na <http://www.pik.skupstinavojvodine.gov.rs/sadrzaj/1jun%201992.pdf>, pristupljeno 24. oktobra 2018. godine.

219 Pavel Domonji je preminuo 9. oktobra 2018. godine, dostupno na <https://www.rtvstarapazova.rs/sr/vest.php?id=8966>; Preminuo prof. mr Pavel Domonji (1940-2018), pristupljeno 24. oktobra 2018. godine; Sahranjen mr Pavel Domonji, dostupno na <https://www.srpskaradikalnastranka.org.rs/lat/saopštenja/sahranjen-mr-pavel-domonji.html>, pristu-

Pokrajinski sekretarijat je u svom odgovoru zauzeo stav da su optužbe za kršenje ljudskih prava Hrvata u Vojvodini »još jedan prilog satanizaciji Srba, atak na Saveznu Republiku Jugoslaviju, većinu njenih građana, kao i pokušaj da se međunarodno javno mnjenje dovede u zabludu i obezbedi direktno mešanje najšire međunarodne zajednice u unutrašnje stvari naše zemlje«.²²⁰

Dalje, u odgovoru Sekretarijata se konstatuje da je tačno da se određeni broj Hrvata iselio sa područja Vojvodine, ali da to nije učinjeno pod pritiskom vlasti. Pokrajinski sekretar je istakao da je do toga došlo »pod pritiskom i u organizaciji ekstremnog – nacionalističkog dela građana hrvatske nacionalnosti koji su živeli ili još žive u AP Vojvodini i SRJ, nekih verskih dostojanstvenika Katoličke crkve sa teritorije Autonomne Pokrajine Vojvodine, Savezne Republike Jugoslavije, ali i Republike Hrvatske, i, što je izuzetno važno – pod uticajem čelnika političke partije Demokratskog saveza Hrvata Vojvodine«.²²¹

Pokrajinski sekretarijat je zauzeo stav da je zamena nepokretnosti Srba iz Hrvatske za imovinu Hrvata u Sremu dobrovoljna i da se ona vrši legalno uz posredovanje advokata. Takođe su istakli da su svi ugovori o zameni nepokretnosti zaključeni u korist građana hrvatske nacionalnosti, a na štetu građana srpske nacionalnosti.²²²

Ovaj stav je potpuno saglasan stavovima kojih su se u vreme nasilja nad Hrvatima držali Vojislav Šešelj i njegova Srpska radikalna stranka.²²³

Vojislav Šešelj i članovi SRS su u više navrata iznosili tezu da su prilikom razmene imovine »Hrvati mnogo bolje prošli, jer su dobili mnogo vrednije srpske kuće u Hrvatskoj«, kao i da su svoja seoska imanja menjali za kuće i stanove u Zagrebu i na primorju.²²⁴

pljeno 24. oktobra 2018. godine.

220 Odgovor Pokrajinskog sekretarijata za ostvarivanje prava nacionalnih manjina, upravu i propise od 12. oktobra 1993. godine, str. 1, Arhiva FHP.

221 *Ibid*, str. 3.

222 Odgovor Pokrajinskog sekretarijata za ostvarivanje prava nacionalnih manjina, upravu i propise od 12. oktobra 1993. godine, str. 6 i 7, Arhiva FHP.

223 »Useljivali su se uvek pod povoljnim uslovima, uvek su dobijali bolje kuće i stanove u Hrvatskoj koje su nekada pripadali Srbima, nego što su Srbima ovde ostavljali svoju imovinu.« Videti u: Vojislav Šešelj, intervju, *Radio B92*, 30. septembar 1993. godine, navedeno u Izveštaju veštaka Anthony Oberschall od strane Tužilaštva MKSJ u predmetu *Šešelj* od 17. januara 2006. Godine, str. 68.

224 Završna reč odbrane pred MKSJ u predmetu *Šešelj* od 15. marta 2012. godine, str. 17432; Vojislav Šešelj intervju, *Radio Apatin*, 24. novembar 1993. godine, navedeno prema Izveštaj veštaka Anthony Oberschall od strane Tužilaštva MKSJ u predmetu *Šešelj* od 17. januara 2006. godine str. 139; »Šarović o presudi Šešelju: Nikakvog progona niti deportacije nije bilo«, *N1*, 11. april 2018. godine, dostupno na <https://www.youtube.com/watch?v=ScZD-55gDDM>, pristupljeno 10. decembra 2018. godine. Isti stav zastupao je i Trivun Ivković, koji je 2014. godine za iseljene Hrvate rekao: »Ovde su ostavili kuće od čerpiča, dobili su kuće u Rijeci, Zagrebu, Virovitici, Osijeku i sve ostalo«, videti u: Intervju Trivun Ivković 2. deo, Goli Život, TV Happy, 15. februar 2014. godine, https://www.youtube.com/watch?time_continue=3&v=cFfN-44tzs, pristupljeno 11. decembra 2018. godine.

Fond za humanitarno pravo

Dosije »Zločini nad Hrvatima u Vojvodini« objavio je Fond za humanitarno pravo (FHP) – nevladina organizacija osnovana 1992. godine s ciljem dokumentiranja kršenja ljudskih prava koja su masovno činjena na prostoru bivše Jugoslavije. Dosije »Zločini nad Hrvatima u Vojvodini« je u cjelini dostupan na internet prezentaciji FHP-a www.hlc-rdc.org. Tiškani primjerak može se dobiti slanjem podataka na office@hlc-rdc.org.

Dosije objavljujemo u originalu kako je objavljen, uz nužnu redakcijsku opremu.

U maju 1994. godine, tadašnja funkcionerka SRS Maja Gojković u *Velikoj Srbiji*, glasilu SRS, iznela je stav »[...] da je nacionalnim manjinama dobro u Srbiji, a oni koji se odavde sele ne čine to zbog pritisaka, nego da bi poboljšali svoj ekonomski položaj«. ²²⁵

Prema podacima iz ugovora o razmeni nekretnina, FHP je utvrdio da je neznatan broj Hrvata iz sela oko Rume zamenio svoja imanja za kuće i stanove u većim hrvatskim gradovima i na primorju. Od 266 ugovora o razmeni u koje je FHP imao uvid, samo 16 ugovora su za predmet razmene imali imovinu na primorju, dok se osam ugovora odnosilo na grad Zagreb. Većina Hrvata iz Vojvodine svoju imovinu je zamenila za seoska imanja u manjim mestima u opštinama Slavonska Požega, Podravska Slatina i Virovitica. ²²⁶

U oktobru 1993. godine na teritoriji Srema uhapšeno je više lica, članova i simpatizera SRS i pripadnika SČP ²²⁷, zbog sumnje da su izvršili krivična dela zločina nad civilnim stanovništvom, terorističke akcije i ubistva iz niskih pobuda. ²²⁸ Uhapšena su i če-

²²⁵ »Radikalska gvozdena leđi«, *Velika Srbija*, br. 16, maj 1994. godine, str. 14, dostupno na <https://www.srpskaradikalnastranka.org.rs/lat/izdavastvo/casopis-velika-srbija/?pg=8>.

²²⁶ Veliki broj Hrvata iz Hrtkovaca zamenio je svoja imanja za seoska imanja u Jakšiću i Kuli, koji su 1991. godine bili u sastavu opštine Slavonska Požega. Jakšić je danas samostalna opština, a selo Kula je deo opštine Kutjevo - Ugovori o razmeni imovine, Arhiva FHP.

²²⁷ SČP je postao deo SRS-a. Pripadnici SČP-a su takođe i članovi SRS-a. SČP je pod vođstvom SRS-a izvršavao svoje zadatke u okviru vojnih aktivnosti čiji je glavni cilj bilo regrutovanje, organizacija i upućivanje dobrovoljaca. Videti u: Prvostepena presuda MKSJ u predmetu *Šešelji* od 31. marta 2016. godine, par. 62.

²²⁸ »Grupni portret trinaestorice«, *Sremske novine*, 17. novembar 1993. godine.

tiri lica kojima je suđeno za ubistvo članova porodice Oskomić i Tomić. Među uhapšenima su bili i Petar Živković, nastavnik iz Sota i funkcioner SRS i nekadašnji potpredsednik opštine Šid, zatim Milenko Petrić, potpredsednik SRS za područje Srema, kao i Gradimir Milošević, član SRS iz Sremske Mitrovice. ²²⁹

RDB MUP-a Srbije je uhapšena lica označio kao »glavne nosioce ekstremističke delatnosti«. ²³⁰

U internom izveštaju RDB-a iz oktobra 1995. godine navodi se da su ova lica odgovorna za »podsticanje za etničko čišćenje teritorije Srema i šire, kroz pritiske za iseljenje lica hrvatske i muslimanske nacionalnosti. Uporišta za navedeni metod i vid delovanja nalazili su među izbeglim licima srpske nacionalnosti iz Republike Hrvatske, što je posebno kulminiralo sredinom 1992. godine. U tom periodu su na području Srema vršeni permanen-tni pritisci na pojedina mesta naseljena hrvatskim stanovništvom, posebno u opštinama Ruma i šire.« ²³¹ Većina uhapšenih, izuzev uhapšenih za ubistvo članova porodica Oskomić i Tomić, optužena je samo za nedozvoljeno držanje oružja. ²³²

²²⁹ »Grupni portret trinaestorice«, *Sremske novine*, 17. novembar 1993. godine; Prilog za izradu teme »Rezultati i dalji pravci operativnog rada po OA Tomson« MUP RS, Centar RDB Sremska Mitrovica od 2. avgusta 1995. godine, dok. pred. br. D00251, *Stanišić i Simatović*, str. 2-8.

²³⁰ U »glavne nosioce ekstremističke delatnosti SRS« RDB MUP-a ubraja i Nikolu Vasića, tadašnjeg poslanika SRS u Skupštini RS iz Šida; videti u: Izveštaj »Prilog za izradu teme: 'Aktivnost ekstremista iz SRS sa posebnim osvrtom na paravojno organizovanje i naoružavanje'«, RDB MUP RS, Centar RDB Sremska Mitrovica, 10. april 1995. godine, dok. pred. br. D01333, *Stanišić i Simatović*, str. 4.

²³¹ Prilog za izradu teme: »Delovanje militantnih grupacija sa pozicija srpskog ekstremizma - SČO, Srpska garda, Beli orlovi, Ravnogorski pokret i dr.«, MUP RS RDB, Centar RDB Sremska Mitrovica od 11. oktobra 1995. godine, dok. pred. br. D01289, *Stanišić i Simatović*, str. 5.

²³² »Grupni portret trinaestorice«, *Sremske novine*, 17. novembar 1993. godine.

Gradska uprava Subotica, Tajništvo za poljoprivredu i zaštitu životnog okoliša, temeljem članka 10. i 29. Zakona o procjeni utjecaja na životni okoliš (*Sl. glasnik RS* br. 135/04 i 36/09) objavljuje:

OBAVIJEST O DONIJETOM RJEŠENJU DA JE POTREBNA IZRADA STUDIJE PROCJENE UTJECAJA NA ŽIVOTNI OKOLIŠ

za projekt Bazne stanice mobilne telefonije na lokaciji Subotica 26, na katastarskoj parceli 1650/1 KO Stari grad, na adresi Aleja maršala Tita br. 31, Subotica (46.108113°; 19.655127°), nositelja projekta »Telenor« doo, Omladinskih brigada br. 90, Novi Beograd.

Zainteresirana javnost ima pravo žalbe u roku od 15 dana od dana objavljivanja obavijesti u sredstvima informiranja. Tekst rješenja se u cijelosti može preuzeti na internet adresi: http://www.subotica.rs/documents/zivotna_sredina/Resenja/501-83-2019.pdf

Željko Šeremešić, dopredsjednik HNV-a

Samo da nas ima

Intervju vodila: Zlata Vasiljević

U novom sazivu Hrvatskog nacionalnog vijeća dužnost dopredsjednika za područje Grada Sombora obnaša **Željko Šeremešić**. Područje je to na kome djeluje sedam hrvatskih udruga, uključujući i KUD Hrvata *Bodrog* iz Monoštoru, čiji je predsjednik upravo Željko Šeremešić. Područje je to na kome prema posljednjem popisu ima 7.070 Hrvata i sedam hrvatskih udruga. U Monoštoru je organizirana cjelokupna nastava na hrvatskom, a uz Monoštor izborni predmet Hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture izučava se još u Beregu i Bezdanu. Područje Grada Sombora je teritorij na kome je hrvatski jezik u službenoj uporabi u Monoštoru, Beregu i Lemešu.

HR **Bili ste član Hrvatskog nacionalnog vijeća u prošlom sazivu, član ste i u novom sazivu HNV-a i sada obnašate dužnost dopredsjednika, koji je zadužen za Sombor i okolicu. Kada poredite početak Vašeg prvog mandata u HNV-u i sadašnji trenutak, koliko se promijenio položaj hrvatske nacionalne zajednice i koliko taj položaj i dalje ovisi od odnosa Zagreba i Beograda?**

Neki pomaci jesu definitivno načinjeni. Prije svega u području obrazovanja i financiranja. Ali pitanje je hoće li to biti jedan kontinuitet ne samo za mandata ove vlasti, već i neke buduće i koliko ćemo mi, s obzirom na to da nas je iz godine u godinu sve manje, moći sva ta prava i koristiti. Međutim, u nekim područjima nismo se maknuli od početka, a to su prava na zagarantirane mandate, pravo na sudjelovanje u vlasti. Ne samo da tu nema pomaka već, moj je dojam da kako se približavaju izbori to pitanje se stavlja u jedan negativan kontekst od strane vladajućih političkih struktura.

HR **Koliko je taj neki, da kažem blagonakloni odnos, aktualne vlasti prema hrvatskoj zajednici samo vanjska slika, bez stvarne želje da se neki problemi rješavaju? Vi sami ste spomenuli zagarantirane mandate, ja ću dodati slučaj neuspjelog upisa prvašića u odjel na hrvatskom u Beregu ili činjenicu da i deset godina od uvođenja hrvatskog kao službenog jezika u Bereg, ploča na ulazu u mjesto još nije promijenjena. Usprkos tome što je nedavno Vijeće Europe financiralo postavljanje višejezičnih ploča s nazivima mjesta.**

Naša zajednica je malobrojna i sve što mi dobijemo smatra se kao uspjeh, pa se neke stvari koje su bitne za ljude u nekoj lokalnoj sredini, da tako kažem »pokriju« recimo sredstvima dobivenim za kupovinu kuće bana Jelačića, tiskanjem udžbenika, dok se neke, za državnu razinu možda

Neki pomaci jesu definitivno načinjeni. Prije svega u području obrazovanja i financiranja. Ali u nekim područjima nismo se maknuli od početka, a to su prava na zagaranirane mandate, pravo na sudjelovanje u vlasti * Mislim da je ljudima već dosta politike, dosta im je tog da ako hoćete nešto uraditi, morate biti u vladajućoj stranci * Hrvati ovdje imaju bogatu prošlost, koja je još uvijek neistražena * Nama je problem kada netko ode u srednju školu, ode na studije, pa i kada se zaposli. Umjesto da se radujemo tom zaposlenju, nama se to u udruzi pojavljuje kao problem

minorne stvari završe tako kao što se završio pokušaj uvođenja nastave na hrvatskom jeziku u Beregu. Ali kada recimo govorimo o Beregu ili Monoštoru činjenica je da ima, za naše sredine, krupnih infrastrukturnih investicija, da ima pomaka. Problem u lokalnoj sredini je i što su mjesne zajednice ostale bez ikakvog prava odlučivanja, vlastitih sredstava, nekretnina. Dakle, ne mogu uzeti neki kredit, sudjelovati u nekim projektima, nalaziti sami partnere za neke projekte, već sve mora ići preko Grada Sombora. Sve to koči neke ideje, buduće projekte, jer Grad Sombor nema samo Monoštor ili Bereg već još 13 drugih sela o kojima mora brinuti. Onda je to definitivno politika, a mislim da je ljudima već dosta politike, dosta im je tog da ako hoćete nešto uraditi, morate biti u vladajućoj stranci. Ljudi su toliko zasićeni tom realnošću, pa gube i interes i povjerenje.

 Vratit ću se opet na pitanje što se promijenilo u ovih skoro pet godina vašeg mandata u HNV-u, ali ovoga puta pitanje se odnosi na Hrvatsku. Je li hrvatska zajednica u Srbiji postala prepoznatljivija za svoju matičnu domovinu?

Nesporno pomaci jesu učinjeni, ali oni moraju imati jedan kontinuitet. I što znači pomak? Ne moraju to nužno biti samo financije već i pažnja koju dobivamo. Kontakti naših čelnika s predsjednicom **Kolindom Grabar-Kitarović** i premijerom **Andrejom Plenkovićem** puno znače. Puno znači kada naši predstavnici budu pozvani na razgovor s predstavnicima Vlade Hrvatske da kažemo što nam treba, da predložimo nešto. Hrvati ovdje imaju bogatu prošlost, koja je još uvijek neistražena. Hrvatske institucije rade maksimalno na izučavanju te prošlosti i stalno se pojavljuju nove činjenice koje dokazuju koliko su naši korijenji u Vojvodini i Srbiji duboki i samim tim država Hrvatska može drugima kazati da mi nismo stablo koje ima, da tako kažem, površinsko korijenje već smo duboko ukorijenjeni u prostor na kome živimo.

 Bi li možda jedan način pomoći iz Hrvatske mogla biti financijska pomoć poljoprivrednicima, obrtnicima kojima bi se pomoglo da kupe zemlju, neki stroj, unaprijede proizvodnju? Nešto slično načinu na koji Mađarska pomaže svoju nacionalnu zajednicu.

Svi uvijek pravimo usporedbu s Mađarskom i Mađarima u Vojvodini. Ali tu moramo imati na umu da su Mađari nekoliko puta brojnija nacionalna zajednica, kompaktna zajednica, dok smo mi teritorijalno razbijeni. Vjerojatno ima poljoprivrednika, obrtnika kojima bi se moglo pomoći, ali koliko bi im ta pomoć sada koristila, pitanje je. Ima još jedan problem, a to je da ljudi, naročito oni koji su više postigli u svom poslu, imaju strah da iskažu svoju pripadnost hrvatskoj zajednici. Naročito u onim

dijelovima Vojvodine gdje je zajednica manja, udaljenija od Subotice. I na koncu, ljudi koji su poduzimljiviji ili su već otišli iz ove države, ili se spremaju otići. Tako da to što ste pitali vjerojatno ima smisla, ali da je urađeno prije desetak godina.

 Procjena je da je od popisa rađenog 2011. godine broj stanovnika Vojvodine manji za 100.000. Činjenica je da mađarske i hrvatske putovnice umnogome olakšavaju boravak i rad u zemljama Europske unije. Strahujete li Vi onda od rezultata narednog popisa? Od toga da će neka prava postojati samo na papiru, jer ih neće imati tko koristiti.

To je početak i kraj priče. Najveći problem naše zajednice jesu ljudi. Novca će biti, ali je pitanje hoće li biti dovoljno ljudi, mladih, sposobnih koji će znati kako uraditi razne projekte, znati kako iskoristiti mogućnosti koje su dane. Recimo, Monoštor je selo koje se želi turistički razvijati, ali ta priča o razvoju turizma jest priča u koju se trebaju uključiti mladi.

 Možda je način da udruge izađu iz onih tradicionalnih okvira – da se bave samo folklorom i drugim oblicima čuvanja tradicije već da prošire područja kojima se bave, da je to način da se ljudi održe u zajednici. Što je Vama bliže?

Naše udruge su toliko različite tako da ne mogu reći uopćeno je li bolje jedno ili drugo. Recimo, udruga KUD Hrvata *Bodrog* puno radi, imamo nekoliko sekcija, probe dva-tri puta tjedno, sudjelujemo na smotrama, idemo na nastupe. Za sve to mi izdvajamo neko svoje slobodno vrijeme. I tko, ti isti ljudi da se bave još neki dodatnim aktivnostima? Kada da nađu vremena za to i koja je ta granica njihove fizičke izdržljivosti. Ta priča da se trebamo baviti i nekim drugim stvarima stoji, ali da nas ima. Primjerice, da uz sve ovo što radimo očekujemo turiste, radimo neke druge projekte. Nama je problem kada netko ode u srednju školu, ode na studije, pa i kada se zaposli. Umjesto da se radujemo tom zaposlenju, nama se to u udruzi pojavljuje kao problem. I sada netko kaže – uz sve to bavite se još malo turizmom ili nečim drugim. Tko? Ili udruge gdje većina članova ima više od 50 godina. Čime oni da se bave?

 Na teritoriju Grada Sombora ima sedam hrvatskih udruga. Kako ocjenjujete njihov rad, međusobnu suradnju?

Svi jesmo Hrvati, ali smo toliko različiti da nas je teško i spojiti oko nekog zajedničkog projekta. Svi KUD-ovi imaju svoje manifestacije, svoje probleme i svatko od nas bori se onako kako najbolje umije. Mislim da smo zajedništvo pokazali prilikom izbora za novi saziv HNV-a. Bez obzira na destrukciju u samoj našoj zajednici, promoviranja osobnog viđenja izbornog procesa, ipak smo našli ljude koji su shvatili značaj tih izbora i koji su bili spremni raditi u interesu cijele zajednice.

Javna rasprava o izmjenama i dopunama Zakona o kulturi

Zaobilaženje manjinskih vijeća

Za tri dana, 22. travnja, završava se javna rasprava o izmjenama i dopunama Zakona o kulturi. U organizaciji resornog ministarstva održano je nekoliko javnih rasprava: u Subotici, Novom Sadu, Nišu i Beogradu. Primjedbe na Nacrt zakona, na nedavnoj završnoj raspravi u Beogradu, iznio je i predstavnik Hrvatskog nacionalnog vijeća, član Izvršnoga odbora zadužen za kulturu **Darko Sarić Lukendić**. Po njegovom mišljenju, Nacrt donosi više spornih odredaba iz aspekta zaštite interesa hrvatske nacionalne manjine u Srbiji, ali i jedno potencijalno pozitivno rješenje.

Nesudjelovanje o pripremi

Kako Sarić Lukendić ističe, u postupku pripreme Nacrta nije poštovana odredba Zakona o nacionalnim vijećima nacionalnih manjina, koja predviđa da nacionalno vijeće »sudjeluje u pripremi zakona«, budući da u pripremi Nacrta nije sudjelovao nijedan predstavnik niti jednog nacionalnog vijeća niti jedne nacionalne manjine.

Također, isti zakon nije poštovan glede odredbe koja predviđa obvezu da su »prije razmatranja i odlučivanja« o pitanjima iz više područja, među kojima je i kultura, ministarstva dužna zatražiti mišljenje nacionalnih vijeća.

»To ovom prilikom nije učinjeno i time je bitno derogirana uloga nacionalnih vijeća kao tijela manjinske samouprave, među ostalim i u kulturi. Pripadnici nacionalnih manjina su na ovaj način majorizirani, jer naš specifični interes u ovom pitanju nije uzet u obzir, dok su nacionalna vijeća marginalizirana i potpuno isključena iz procesa donošenja odluka od značaja za nacionalnu manjinu«, navodi naš sugovornik.

Diskriminacija latinice

Sarić Lukendić ukazuje i na to kako je jedna od odredaba Nacrta diskriminatorna spram latiničnog pisma, budući da predviđa potrebu stvaranja uvjeta za zaštitu isključivo ćirilskog pisma.

»Smatram da su jezik i pismo jednog naroda neodvojive cjeline, te je u tom smislu favoriziranje samo jednog pisma, *de facto* na uštrb drugog pisma što vodi svojevrsnom kulturnom i jezičnom siromašenju. Iz tog razloga predložio sam amandman da se u toj

točki briše riječ 'ćirilskog'. Na ovaj način zadržava se zakonski preduvjet za zaštitu srpskog jezika i pisma, pa i ćirilskog pisma, ali se istovremeno otklanja diskriminatorni element ove zakonske odredbe«, pojašnjava Sarić Lukendić.

Direktori i upravni odbori

Članak 15. Nacrta, među ostalim, navodi kako kandidati za direktore ustanova moraju imati visoko obrazovanje i najmanje osam godina radnog iskustva u osnovnoj djelatnosti ustanove. Po mišljenju Sarića Lukendića, ove odredbe su veoma loše jer dodatno sužavaju prostor za izbor potencijalnih kandidata za ustanove kulture koje se bave razvojem, očuvanjem i njegovanjem kulture nacionalnih manjina, budući da se ovdje radi o malom broju usko specifičnih i visokoobrazovanih osoba. Stoga je predložio da se kod ove odredbe doda: »osim u slučaju kad je u pitanju ustanova ili institucija čiji su osnivači ili suosnivači nacionalna vijeća nacionalnih manjina, kada je dovoljno da kandidati imaju osam godina radnog iskustva u kulturi.«

Primjedba je upućena i na dio koji se tiče upravnih vijeća ustanova od posebnog značaja za nacionalne manjine, a u kojima se najmanje jedan član upravnog vijeća imenuje na prijedlog odgovarajućeg nacionalnog vijeća. Nacrtom je predviđeno da u slučaju kada više nacionalnih vijeća daje prijedlog za člana upravnog vijeća, prijedlog zajednički podnose sva zainteresirana vijeća. Dužnosnik HNV-a je predložio da se broj članova upravnog vijeća ustanovljava tako da svako zainteresirano nacionalno vijeće ima najmanje jednog predstavnika u upravnom odboru.

Manifestacije od posebnog značaja

S druge strane, pozitivnim ocjenjuje odredbe kojima se predviđa mogućnost da Ministarstvo odredi pojedinu manifestaciju ili festival od posebnog značaja za kulturu Republike Srbije.

»To otvara mogućnost da se, na primjer, *Dužijanica* koja je oblik nematerijalnog kulturnog naslijeđa, sa svim svojim pratećim sadržajima nađe na ovoj listi, čime bi se trajno osigurala stabilna financijska struktura i dodatno afirmirala sama manifestacija«, smatra Sarić Lukendić.

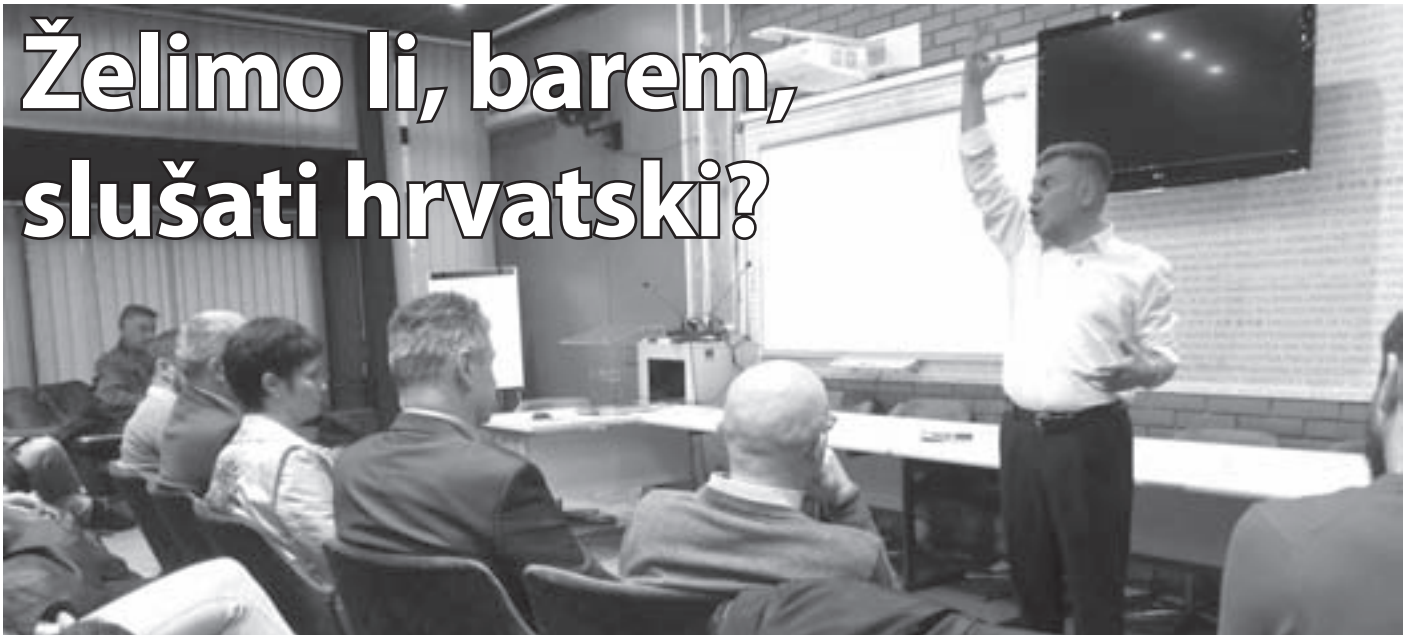
Kako je navedeno na javnim raspravama, cilj je da se izmjenama Zakona o kulturi preciznije formuliraju osnovne postavke na kojima se temelji funkcioniranje postojećeg kulturnog sustava. Pitanja vezana za opći interes u kulturi se predloženim izmjenama i dopunama preciznije definiraju i terminološki i suštinski upodobljavaju sustavu koji je najefikasniji za kulturu.

D. B. P.

Svi zainteresirani svoje komentare mogu do 22. travnja dostaviti poštom Ministarstvu kulture i informiranja (Vlajkovićeve 3, 11000 Beograd) s naznakom »Za Nacrt zakona o izmjenama i dopunama Zakona o kulturi« ili na elektroničku adresu: predrag.blagojevic@kultura.gov.rs.

Promidžba Lektorata za hrvatski jezik i književnost u Novom Sadu

Želimo li, barem, slušati hrvatski?

Govorite li hrvatski? Ovo pitanje je 568. put, i to četvrt stoljeća nakon praizvedbe monodrame pod ovim nazivom, postavio glumac i profesor Akademije dramskih umjetnosti u Zagrebu **Joško Ševo**, 12. travnja u dvorani dekanata Filozofskog fakulteta u Novom Sadu, pred tridesetak gledatelja, subotičkih srednjoškolaca koji nastavu slušaju na hrvatskome, njihovih profesora i pred više nego simboličnim brojem ostalih gledatelja. Gosta je, nakon pozdrava dr. **Zorana Paunovića**, prodekana za nastavu ovoga fakulteta, predstavio prof. **Tomislav Čužić**, lektor za hrvatski jezik i književnost na istoimenome lektoratu od ove akademske godine utemeljenom na novosadskom Sveučilištu.

»Činilo se primjerenim organizirati gostovanje s programom u kome će biti zastupljeni i hrvatski jezik i hrvatska književnost. Predstava *Govorite li hrvatski?* je bio logičan izbor. U njoj glumac interpretira tekstove iz hrvatske književnosti različitih razdoblja, različitoga hrvatskoga izričaja i na različitim dijalektima kojima se ponosi ova 'vremešna dama' rođena oko 1100. godine«, kazao je Čužić.

Lirika i proza

U predstavi je načinjen izbor iz hrvatske lirike i proze. Oživljene su pred gledateljima riječi **Marina Držića**, **Antuna Gustava Matoša**, **Antuna Branka Šimića**, **Tina Ujevića**, **Antuna Šoljana** i mnogih drugih. Proželi su nas, gledatelje, riječi misaonih, emocionalnih, pejzažnih ali i domoljubnih tekstova, riječi u kojima su zbijene sve općeljudske i hrvatske nade, težnje i čežnje. Profesor Ševo ih je izveo briljantno usprkos tome što je to učinio izvan klasične scene i uz neprilagođeno i pomalo sterilno svjetlo fakultetske dvorane.

»Nisam htio da ona bude recital domoljubne poezije. Nisam htio da ona bude županijski recital. Nisam htio, glede uvjeta koje sam si postavio prije nego li ću je krenuti spremati, da ona bude kronološki pregled. Koncipirao sam je jedne večeri u rodnom Trogiru, u Kneževu dvoru, s jednom klapom. Uzeo sam tu

večer sve što sam znao, iz različitih mojih predstava. To je trajalo satima. Onda sam pustio da se predstava 'ispaca' nekoliko mjeseci, prije no što sam krenuo u izvođenje. Pažljiviji slušatelji primjetit će da u predstavi nisu zastupljeni mnogi književnici koje obožavam. Dramaturški oni nisu mogli stati u predstavu, što mi je redatelj **Krešo Dolenčić** i potvrdio na generalnoj probi«, kazao je u kasnijem upoznavanju publike sa svojim djelom Ševo.

Finese glumačke izvedbe

Predstava je do sada igrana na festivalima, u kazališnim i nekazališnim uvjetima, pred studentima slavistike širom svijeta, među diplomatama... Tekst je uveo gledatelje u magiju Bašćanske ploče, potaknuo ih da zaplaču slušajući dijelove oproštajnog pisma **Petra Zrinskog Ani Katarini Zrinskoj**, svečano su se uzdigli uz **Gundulićevu Himnu slobodi**...

»Ako imate problem da danas niste razumjeli dijelove predstave, ista je situacija i u sred Zagreba. Predstava djelomice funkcionira na fenomenu jezika, i uopće nije presudno da se svaka riječ razumije«, kaže glumac.

Dobro su to razumjeli i gledatelji, uživajući u finesama glumačke izvedbe.

Gostovanje ovoga dramskoga prvaka, koji iza sebe ima mnogobrojne kazališne, televizijske i filmske uloge, nažalost, ostalo je nedostupno širem krugu eventualnih štovatelja hrvatske riječi i kulture. Niti jednome mediju, osim našega, ova predstava nije bila privlačna za praćenje. Je li tome razlog više nego skromna promidžba i najava ovoga gostovanja, atipičan prostor u kojemu je ostvareno, ili nešto treće, ostat će tajna. Za nadati se je da će ovaj hvale vrijedan pothvat Lektorata za hrvatski jezik i književnost biti samo početak prakse upoznavaja s hrvatskim jezikom i kulturom.

Predstavi su, među ostalima, nazočili i predstavnici hrvatske diplomacije iz Beograda i Subotice.

M. Tucakov

Bila je to popularna Bašta

Na uzvišici uz najprometniju cestu u centru Subotice koja prolazi Ulicom Maksima Gorkog, naš grad krije vrlo zanimljivu lokaciju, gotovo zaboravljenu, a nekad popularnu i nadaleko poznatu. Do kraja osamdesetih godina prošlog stoljeća bila je to *Bašta Doma JNA*, koja je desetljećima bila popularno mjesto za ljetne izlaske, igranke i druge kulturno-zabavne sadržaje za posjetitelje svih generacija, što je ostalo zabilježeno i na fotografiji iz šezdesetih godina. Ovaj prostor nalazi se između visoke zgrade *Nove opštine* i željezničke pruge, natkriven velikim gustim krošnjama, koje su u vrijeme postojanja *Bašte* osiguravale ugodnu hladovinu u zabavama u ljetnim večerima, te bile jedna od značajnih odlika ovog mjesta. Prostor nekadašnje *Bašte* udaljen je od pogleda prolaznika i tako je vremenom pao u zaborav, jer se nalazi na blagoj uzvišici gdje se do ulazne kapije stiže uz nekoliko stepenika. Sve je ograđeno, a još postoje i nekada korišteni objekti.

U tekstu *Subotičke ljetne bašte* (31. srpnja 2016.) na sajtu *GradSubotica* objavljeno je i zanimljivo sjećanje na igranke u *Bašti Doma JNA* prije više od pola stoljeća: »Nosim iz tog doba, između 1950. i 1956. godine, najljepše uspomene. U to vrijeme tu je svirao plesni orkestar **Josipa Kovača**. Djevojke su sa svojom pratnjom, a to su, uglavnom, bile mame, sjedele za stolovima, a mi momci smo šetali i osmatrali, čekajući muziku za ples...«.

Ostavka i lopovi

Gledajući posljednjih mjeseci naše TV emisije raznih orijentacija, čini mi se da ove dvije riječi dominiraju: ostavka predsjednika Republike, ostavka premijerke i njene Vlade itd., a rukovodeći ljudi iz oporbe, članovi Saveza za Srbiju često se nazivaju lopovima; jedan od njih je internacionalni lopov na nivou UN-a, a drugi je domaći koji je uspio zasad nekažnjeno (navodno) ukrasti pola milijuna eura, što uopće nije mali iznos! Na ove dvije teme iz mog bogatog životnog iskustva sjetio sam se jednog događaja koji sam vidio na TV ekranu i jednog vica iz međuratnog razdoblja. No, prvo izvješće s jednog prosvjeda u susjednoj Mađarskoj. U vrijeme ovih događaja današnji premijer države bio je mnogo mlađi i predvodio je »Savez mladih demokrata« (Fiatl demokráta szövétsége) skraćeno FIDESZ. Bili su u oporbi prema tadašnjim vladajućim socijalistima. Optuživali su ih za nastavak komunističke diktature, naravno za krađu državnog novca i da nisu dovoljno nacionalno svjesni. Držali su prosvjede na kojem je jedan od glavnih slogana bio: »Neka podnese ostavku«, a reporter je pitao jednog žestokog demonstranta: »Tko da podnese ostavku i zašto?«. Egzaltirani, malo iluminirani prosvjednik je odgovorio: »Svejedno tko, samo da podnese ostavku!«. Evo i vica: u međuratnom razdoblju u Beogradu (gdje drugdje) demonstriraju studenti i viču: »Dolje lopovska vlada!«, a na upit žandara: »Što to vičete?«, oni odgovaraju: »Dolje lopovska vlada kineska«, a na to žandar reče: »More ne lažite, znamo mi koja je vlada lopovska!«. Zasad tako stoje stvari da se zapravo ništa ne zna.

Commedia dell'arte

Ova strana scenske umjetnosti iskristalizirala se u renesansnoj Italiji u XV. stoljeću. Izraz doslovce znači: »Komedijska znalaca umjetnosti«, to jest na sceni su profesionalni glumci, koji od te glume i žive putujući iz jednog mjesta u drugo mjesto. Najčešće mjesto izvođenja bio je glavni trg, u Italiji pijaca, zato kod nas često ove profesionalce zovu i »pijačnim komedijašima«. Kasnije, kako se razvila kazališna umjetnost, počeli su graditi stalna kazališta; prvo poznato izgrađeno je u Vicenzi pa zatim u Parmi. Možemo reći da su svim kasnijim kazalištima ove građevine služile kao uzor (novom subotičkom kazalištu nije). U ovom tipu kazališta nije postojao unaprijed napisan tekst nego samo određeni karakteri, kao npr. *capitano* ili *dottore*, ukupno 12 likova, glumci i glumice često su improvizirali, gledajući kako publika

Lik iz *Commedia dell'arte*: il capetano

reagira i samu igru su prilagođavali raspoloženju publike. Posljednji događaji u našem glavnom gradu podsjećali su me na jednu ovakvu komediju političara i glumaca, svi profesionalci; naravno možemo govoriti u suvremenijoj srpskoj inačici kazališta, gdje su uključeni i mediji, znači jedan multimedijalni igrokaz, sa starim provjerenim glumcima. Podsjetit ću vas na nekoliko karakterističnih scena: demonstranti su jednostavno ušetali u zgradu RTS-a, kao da su se ušetali u unaprijed postavljenu scenu-klopku. Policija se pojavila kasnije. U sjedištu gradske uprave Beograd, koju samo simbolično možemo nazvati »gradska kuća«, jer je građena kao kraljev dvor (palača), »prosvjednici« su željeli predati jednu peticiju gradonačelniku, ali se odjednom ispred njih stvorio kordon žena, koje su ih počele vrijeđati i psovati. Jedna starija gospođa je pala u nesvijest, došla su kola hitne pomoći itd. Predsjednik Republike, kao da je čekao u susjedstvu i u roku od 15 minuta već je na Ružičastom TV-u komentirao događaje, kao da je sve unaprijed dogovoreno. Tiho postavljam pitanje: u gradskoj upravi nema muškaraca, nema portira; samo hrabrih i odlučnih žena?

Drugi čin komedije

Vlast se itekako pripremala za doček demonstranata i na skup oporbe zakazan na trgu ispred Skupštine. Neki egzaltirani glumci kao npr. *capetano* (ministar vojske) i *dottore* (dogradonačelnik BG) su najavili štrajk glađu, valjda »dok oporba ne podnese ostavku«, ali na nagovor vodećeg glumca i redatelja: *concentratore* oni i još nekoliko njih su odustali od štrajka glađu. No, desio se jedan drugi događaj: zastupnici vladajuće stranke SNS-a ušli su u zgradu Parlamenta (preduhitrivši plan oporbe da tamo štrajka glađu) s namjerom da je brane od upada huligana. U ovoj obrani pomagali su im policajci koji su, noseći velike plastične vreće, uredno umarširali u zgradu. Slično je urađeno i u Kraljevom dvoru, tamo je dežurao *dottore* sa ženama; slično je urađeno i u nekoliko gradova diljem Srbije. Navodno i naši gradski SNS funkcioneri su bili spremili sličan igrokaz, jesu li ga i odigrali, o tome se za sada šuti. Igrala se i popularna »srpska igra brojkama«, kao dodatni element komedije. Koliko je bilo demonstranata (od jedan pa do beskonačnosti) i koliko pristalica ću – Ja Predsjednik, pokupiti na »treći čin ove komedije« koji će biti odigran u petak, kada ćete čitati ovu kolumnu. Do tada ćemo već znati hoće li biti izbora, hoće li predsjednik podnijeti ostavku itd. Ono što je sigurno jest: putujući profesionalci glumci-političari nastaviti će i kampanju »Budućnost Srbije«, igrajući suvremenu *commedia dell'arte*. Jedva čekam da stignu i u naše malo misto!

Čuvajmo Gradsku kuću

Drugo lice SUBOTICE

Subotičani su s razlogom ponosni na svoju Gradsku kuću – biser secesije (ne političke, već umjetničkog pravca, da ne bude zabune, ono prvo se zove secesionizam), a njen toranj zaštitni je znak grada i orijentir. Nije zato čudno da se uvijek, nekada više a nekada manje, vodila briga o njenom očuvanju. Još od izgradnje pa sve do danas u fokusu je svih važnijih događaja i događanja, od vjenčavanja, kulturnih manifestacija, do političkih. Pravi bastion lokalne samouprave grada, jer u njoj stoluje institucija zvana gradska skupština. Najprepoznatljiviji simbol Subotice, vrijedno arhitektonsko naslijeđe grada dostojno svakog truda i pažnje uložених za njeno očuvanje. Do sada su o tome brigu vodili Međuopćinski zavod za zaštitu kulture Subotica i brojni stručnjaci različitih profila zanimanja. Međutim, to je bilo nedovoljno, jer se nije vodila briga o instituciji.

Ljudi i vremena se mijenjaju, to svi znamo. Tako se pojavio i novi zaštitnik subotičkog bisera i ponosa – institucije – Srpska napredna stranka. U saopćenju Gradskog odbora SNS-a Subotica doslovno se kaže sljedeće: »Kako bi sačuvali dostojanstvo i integritet državnih institucija, a prije svega gradsku Skupštinu obranili od onih koji nasiljem, divljaštvom, rušenjem i fašizmom pokušavaju preuzeti vlast i promijeniti izbornu volju građana po gradovima Srbije, vijećnici Srpske napredne stranke u Subotici boravit će danas u Skupštini grada i time spriječiti pokušaj terora manjine nad većinom. Ostajemo u Skupštini grada sve dok postoji opasnost od nasilnog preuzimanja institucija«. I, gle čuda, dosljedni kakvi već jesu, organizirali su čuvarska dežurstva čak i noću! Ne da bi sačuvali Gradsku kuću kao spomenik kultu-

re, nego kao »instituciju«! Razumije se, stečeno se čuva, pitanje je samo na koji način.

Da li naši sugrađani koji već tjednima šetaju po gradu petkom navečer izražavaju svoje mišljenje o »nikad u povijesti... itd.« nasiljem, divljaštvom, rušenjem i fašizmom? Ne.

U daljem tekstu ovog očigledno po beogradskoj shemi napisanog saopćenja naglašava se da je Subotica simbol tolerancije i suživota, a ne mržnje. Lijepo rečeno. Ali što bi s »grafitom« na potpornom zidu pješačke staze podvoznjaka prema Paliću na kome doslovno piše »Ratko Mladić srpski heroj« ili s onim »prozaičnim« zidnim porukama na koje već nitko više niti ne obraća pažnju »Srbija Srbima«? Je li to tolerancija, suživot, a ne mržnja? Ne.

Čuvari Gradske kuće – Skupštine grada, »institucije« – saopćenje obogaćuju i hvalospjevima o postignutim uspjesima, gdje najviše bode oči ono o drastično opaloj nezaposlenosti i porastu potražnje za slobodnim radnim mjestima. Tu su u pravu, samo nisu rekli pravi razlog; masovni odlazak i iseljavanje stanovništva smanjuje nezaposlenost, a potražnja za slobodnim radnim mjestima povećana je – ali za rad izvan granica naše zemlje!

A što ćemo s terorom manjine nad većinom? Sjetimo se posljednjih izbora. Izlaznost je bila nešto više od 50%, za »većinu« je od toga glasovalo otprilike isto toliko. E sad, ako od 100% oduzmemo tih 50% neizlazećih, a od glasača samo je polovica birača bila za »Brže, bolje, jače«, dobijamo 25% od ukupnog broja građana s biračkim pravom odanih vladajućoj strukturi. Tko je onda manjina, a tko većina: matematika ne laže – 75% su manjina, a 25% većina.

A. D.

Pismo čitatelja Drugorazredni građani

Čovjek je silom prilika osuđen da stari. Živi određen broj godina pa umre. Ista situacija je i s predmetima koje koristi u svom životu. Kada je mlad, oženi se i počne s nabavom svih potrebnih aparata. Često se to dogodi i s inovacijama pa kupi noviji model aparata. I ovaj ima svoj vijek trajanja. Tijekom života, ako ima sreće, aparati su dugovječni. Imao sam sreću s *Gorenje* aparatima da su bili dugovječni i na sreću se nisu kvarili. Međutim, vrijeme prolazi, kako moje tako i aparatima.

Došlo vrijeme da bi trebalo zamijeniti jedan, pa drugi, treći aparat, jer su izvršili svoju dugogodišnju dužnost u kući.

Ne preostaje mi drugo nego da kupim nov(e) aparat(e). Na televiziji reklame keš krediti za umirovljenike. Krenem u banku da podignem kredit, jer kao samac i umirovljenik imam mirovinu s kojom samo preživljavam. Od mirovine do mirovine, od mjeseca do mjeseca. Prijem u banci je lijep, uljudna službenica mi izdiktira uvjete, a ja lakovjeran pokupim obavezne zahtijevane papire pa nazad u moju banku.

Iznenadjenje nastaje kada pogleda kada sam rođen. Nisam ja kriv što sam ostario i imam 79 godina.

– Znaite, ne možete dobiti kredit jer prelazite 70 ili 75 godina.

Umirovljenik koji je studirao ili imao prekid tijekom radnog vijeka skoro uvijek ima preko 65 godina kad ode u mirovinu. Moguće je sretan da mu se pet ili deset godina nije pokvario nijedan od ključnih aparata – perilica, frižider. U međuvremenu vrijeme leti i ostario je i prešao godinu do koje se daju krediti, bilo u banci ili u prodavaonici.

U svim bankama u gradu koje sam obišao uvjeti su isti ili podjednaki. Pitam može li se dobiti kredit sa žirantima ili osiguranjem. Odgovor je svugdje bio negativan. Zakonodavac je donio propis da osobe starije od 65 ili 70 godina ne mogu dobiti kredit.

Postavlja se pitanje kako umirovljenik koji ima više godina može obnoviti kućne aparate, jer obični stariji građanin umirovljenik je te sreće da mu se uvijek pokvari ne jedan, nego dva ili čak i tri aparata jer su svi otprilike iste starosti?

Po svim donijetim propisima ako je čovjek ostario, ne može dobiti kredit ni u banci ni u prodavaonici pa onda ispada da je drugorazredni građanin.

Pitam se zašto se ne bi mogli donijeti takvi uvjeti da garant ili osiguranje osigurava banci ili prodavaonici sigurnost povrata sredstava u slučaju smrti, jer je to najveći problem kreditora.

Ljudevit Vujković Lamić

Secesijska šetnja Suboticom i Osijekom

Predstavljanje zajedničkog projekta turističkih organizacija

Zajednički projekt gradova Subotice i Osijeka pod simboličkim imenom S.O.S. koji se bavi promidžbom secesijske turističke rute dvaju gradova, a koji je sufinanciran kroz program INTERREG IPA CBC Croatia – Serbia 2014. - 2020. započeo je 1. srpnja 2017. godine. Nositelj projekta je Turistička zajednica Grada Osijeka uz koju kao partneri iz Hrvatske nastupaju Grad Osijek i Razvojna agencija Osječko-baranjske županije, dok su partneri iz Srbije Grad Subotica i Turistička organizacija Grada Subotice. Kako se uskoro približava rok za okončanje projekta, u Subotici je u subotu, 13. travnja održana prezentacija ciljeva koji su do ovoga dana realizirani.

Grad Osijek – obnova secesijskog parka Sakuntala

U ime Turističke zajednice Grada Osijeka nazočnima se obratio **Siniša Maurus**, koji je naveo kako se, kada je riječ o secesijskoj turističkoj ruti, Osijek može pohvaliti značajnim povijesnim ahtitektonskim naslijeđem u stilu secesije, odnosno brojnim građevinama koje su sačuvala svoj izvorni secesijski izgled od prije 100-200 godina. Glavne aktivnosti u okviru projekta bile su vezane uz rekonstrukciju parka Sakuntala koji se nalazi u samom središtu grada Osijeka, a u koji se nije ulagalo posljednjih pedesetak godina. Izgled parka se, i nakon potpune rekonstrukcije instalacija koje se nalaze ispod parka, nije promijenio, a to je i bio cilj arhitekata. Naime, težilo se park što više približiti njegovom izvornom izgledu, a novina u njemu je umjetnički paviljon namijenjen manjim glazbenim i književnim priredbama. U sklopu projekta napravljen je i Info point – točka gdje turisti mogu naći sve informacije vezane uz secesiju u gradu. Također, plan je u okviru projekta u parku Sakuntala postaviti brončanu maketu grada kakva već postoji u Tvrdi, a koja će pričati priču o secesiji. Još jedna aktivnost koja je u tijeku je opremanje sobe koja će biti uređena u stilu secesije i kao takva dostupna turistima. Ono što godinama postoji u Osijeku jesu tematske rute vezane uz secesiju, a koje se realiziraju u suradnji s udrugom turističkih vodiča.

Subotica – grad secesije

O postignutim ciljevima u okviru ovog projekta u Subotici govorila je članica Gradskog vijeća zadužena za kulturu **Miroslava Babić**, koja je navela kako je prije apliciranja za ovaj projekt napravljena temeljita analiza slabosti i nedostataka u subotičkoj pograničnoj regiji što se tiče kulturnog naslijeđa i turizma, te je uočeno kako u okviru kulture i turizma prije svega nedostaju menadžment i sredstva potrebna za revitalizaciju secesijskih objekata. Također, primijećen je i nedostatak informacija o secesiji i vidljivost iste. Subotica još nema organizirane tematske rute putem kojih bi se turisti, ali i sami građani Subotice, informirali o vrijednostima koje ih okružuju, radi čega je jedan od ciljeva ovog projekta stvaranje zajedničke

zanimljive turističke rute, gdje bi turisti koji posjete Osijek organizirano došli i u Suboticu te povezali dva grada bogata secesijskim naslijeđem. Kada je riječ o Subotici i završenim ciljevima u okviru ovog projekta, do sada je završen strateški dokument turističke valorizacije objekta Gradske kuće, te je izabran izvršitelj usluge izrade turističke signalizacije. Studija turističke valorizacije Gradske kuće rađena je na temelju analize broja turista, njihovog zadržavanja u gradu, interesiranja, kapaciteta Gradske kuće, te prihoda i rashoda iste. Kao jedan od novih turističkih proizvoda predlaže se popularizacija Gradske vijećnice za vjenčanja. Također, predlažu se i nove turističke rute koje bi obuhvatile i rekonstruiranu Sinagogu, te Palić. Kako je glavni objekt ovog projekta ipak Gradska kuća, izrađena je projektna dokumentacija za obnovu instalacija, krova, podruma i dvorišta, a u planu je ugradnja lifta u toranj Gradske kuće, čime bi se najviša subotička građevina učinila dostupnom svim budućim posjetiteljima.

Zadaće TO Subotice u okviru projekta

U ime Turističke organizacije Grada Subotice nazočnima se obratio **Aleksandar Medaković**, koji je naveo kako je u cilju promocije ovog projekta i bolje vidljivosti secesije Turistička organizacija Subotice, u suradnji s kolegama iz Osijeka, napravila izložbu fotografija secesijskih objekata u Osijeku i Subotici, a koju su građani Subotice mogli pogledati na glavnom gradskom trgu. Promocija projekta održana je u osam gradova: u Hrvatskoj u Osijeku i Zagrebu, u Mađarskoj u Pečuhu, Segedinu i Kecskemétu, te u Srbiji u Beogradu, Novom Sadu i Subotici, a na kojima je predstavljena turistička ponuda Subotice. Zadaća Turističke organizacije Grada Subotice u okviru ovog projekta bila je izrada brošura na četiri jezika (srpskom, engleskom, mađarskom i hrvatskom), te drugog promidžbenog materijala – primjerice magneta i suvenira s motivima secesijskih objekata. Do okončanja projekta u kolovozu plan je prilagoditi web stranice TO Subotice slabovidnim osobama, te napraviti edukaciju za sve turističke radnike u Subotici.

Aleksandra Prčić

Promocija obrazovanja na hrvatskom

Budi svoj

Od 1. rujna obrazovanje na hrvatskom jeziku započet će osamnaesta generacija učenika * Hrvatska zajednica je jedina manjinska zajednica koja ima prevedene udžbenike u skladu s reformom školstva u Srbiji

Promocija obrazovanja na hrvatskom jeziku, koju je povodom upisa u osnovne škole provelo Hrvatsko nacionalno vijeće, završena je predstavljanjem hrvatskih odjela 15. travnja u dvorani HKC-a *Bunjevačko kolo* u Subotici. Ovome programu prethodila su predstavljanja po vrtićima i školama, te radionice s djecom.

Od 1. rujna obrazovanje na hrvatskom jeziku započet će osamnaesta generacija učenika. U odnosu na početak danas nastava na hrvatskom jeziku postoji u vrtićima, osnovnim i srednjim školama, a prijašnje generacije potvrdile su da nije problem niti upisati se na fakultete, bilo u Srbiji ili Hrvatskoj.

Upis u prve razrede započeo je 1. travnja i traje sve do 31. svibnja, a djecu roditelji mogu upisati u sljedeće osnovne škole: *Matko Vuković*, *Ivan Milutinović* i *Sveti Sava* u Subotici, *Vladimir Nazor* u Đurđinu, *Matija Gubec* u Tavankutu, *Ivan Milutinović* u Maloj Bosni i 22. oktobar u Monoštoru. Postoji i inicijativa roditelja za upis djece u OŠ *Pionir* u Žedniku, te se od ove godine otvara mogućnost upisa na hrvatskom jeziku i u OŠ *Ivan Goran Kovačić* u Sonti. Kada su u pitanju srednje škole, učenici se mogu upisati u tri škole na teritoriju Grada Subotice – Gimnaziju Sve-

tozar Marković, Politehničku srednju školu i Medicinsku srednju školu.

Brojni uspjesi pokazatelj kvalitete

Na početku programa, pod sloganom *Budi svoj – prijatelj sam tvoj*, nazočnima se obratio zastupnik u Narodnoj skupštini Republike Srbije **Tomislav Žigmanov**, koji je pozvao roditelje da iskoriste svoje pravo i upišu djecu na nastavu na hrvatskom jeziku, te je ujedno i posvjedočio svoja iskustva kao roditelj.

»Treba istaknuti da je nastava na hrvatskom jednaka s nastavom na bilo kom drugom jeziku. Legalna je i prema planu i programu Republike Srbije. Nema zapreke kada je u pitanju školovanje djece na svim nivoima, od predškolskog odgoja do visokog obrazovanja«, rekao je Žigmanov.

Također je u svom govoru podsjetio, odnosno upoznao roditelje s činjenicom o kvaliteti nastave na hrvatskom jeziku, što pokazuju brojni uspjesi učenika hrvatskih odjela na najvišoj razini natjecanja. Istaknuo je i da je hrvatska zajednica jedina manjinska zajednica koja ima prevedene udžbenike u skladu s reformom školstva u Srbiji, i to prije svega zahvaljujući predsjednici Odbora za obrazovanje **Margareti Uršal**.

»To rijetko ističemo, mahom se oko nas stvaraju negativne slike, negativni komentari, a ono što je najvrjednije nismo spremni isticati. Jedini smo od manjinskih zajednica koji su imali udžbenike na početku školske godine za pete i prve razrede«, istaknuo je Žigmanov.

Podsjetio je i da su naši učenici najbolji na završnim ispitima iz hrvatskog i matematike, te da se svake godine organiziraju brojni programi izvannastavnih aktivnosti.

Djeca su sretna i zadovoljna

Potporu obrazovanju na hrvatskom jeziku dala je u svojem obraćanju i pomoćnica pokrajinskog tajnika za obrazovanje

Lucija Ivanković Radaković, Lazar Cvijin, Nevenka Tumbas, Marina Ivanković Radaković, Tomislav Žigmanov i Margareta Uršal

Biljana Kašerić. U izjavi za medije, suradnju s Hrvatskim nacionalnim vijećem je ocijenila kao izuzetno dobru, te je napomenula kako je obrazovanje na hrvatskom jeziku na putu da otvori obrazovni centar. Kada je u pitanju dokumentacija za ovaj projekt, Kašerić je rekla kako je u pripremi odluka o izmjeni mreža osnovnih škola, za što je zadužena lokalna samouprava, te izmjena mreže srednjih škola, za što je zadužena pokrajinska Vlada.

Da upišu svoju djecu u hrvatske odjele, prisutne roditelje pozvala je i predsjednica udruge *Naša djeca* **Nevenka Tumbas** riječima:

»Već sedamnaesti put savjetujemo roditelje da upišu djecu u hrvatske odjele, to sve činimo zato što vama i vašoj djeci želimo ono što je najbolje kao pripadnicima nacionalne manjine. Djeca u ovim odjelima su sretna i zadovoljna, a postižu izvanredne rezultate, upisuju željene srednje škole, a nakon toga i fakultete. Oni žive svoju vjeru i njeguju svoju tradiciju, njeguju nacionalni ponos, a isto tako, voleći svoje, poštuju i tuđe.«

Pozitivna iskustva posvjedočila je **Marina Ivanković Radaković**, majka troje djece koja se školuju na hrvatskom jeziku, dok je o svojem školovanju na hrvatskom jeziku govorila bivša učenica a sadašnja profesorica matematike **Vedrana Cvijin**.

Udžbenici i školski pribor za prvaše

Promociji su, među ostalima, nazočili generalni konzul Generalnog konzulata Republike Hrvatske u Subotici **Velimir Pleša**, članica Gradskog vijeća Subotice zadužena za obrazovanje **Nataša Aleksić** te ravnatelji osnovnih i srednjih škola.

Po riječima Nataše Aleksić, na teritoriju Subotice od rujna se očekuje oko 1.200 prvaša na sva tri jezika, a promociju obrazovanja na hrvatskom jeziku je ocijenila kao dobar korak Hrvatskog nacionalnog vijeća.

U programu su sudjelovala djeca iz hrvatskih vrtića iz Subotice i okolice, učenici nižih razreda osnovnih škola gdje postoji cjelovita nastava na hrvatskom jeziku, te članovi dječjeg tamburaškog orkestra HGU *Festival bunjevački pisama*. Tijekom večeri prikazan je i film *Dnevnik Naše djece* u kojem sudjeluju djeca hrvatskih odjela, a koji je za ovu prigodu snimila udruga *Naša djeca*.

Na kraju programa nazočnima se obratila Margareta Uršal rekavši kako će prvaši i ove godine dobiti udžbenike, kao i financijsku pomoć u vidu bona za školski pribor. Između ostaloga pozvala je roditelje da prate facebook stranicu *Hrvatsko nacionalno vijeće – obrazovanje*, te ako imaju nekih pitanja ili nedoumica da se uvijek mogu obratiti Hrvatskom nacionalnom vijeću.

Ž.V.

Pogled u etnološki odjel somborskog muzeja

Obilježje svakidašnjeg života

Šokačka nošnja iz Sonte

U depoima etnološkog odjela čuva se bogata građa iz života Hrvata – Bunjevaca i Šokaca

110 godina postojanja etnografske zbirke nošnja koja je najviše istraživana na etnološkom odjelu. U zbirci su nošnje iz Vajske, Berega, Monoštora, Baranje, Sonte, Bača, uglavnom s kraja XIX. i početka XX. stoljeća. Prema ocjeni nekadašnjih kustosica, tu nošnju odlikuje bogatstvo boja, krojeva, materijala i ukrašavanja. Bogat je i nakit u bačkih Šokaca. Karakterističan je nakit od konjske dlake s upletenim raznobojnim staklenim perlicama, nanizana srebrnasta stakla i niske od srebrnog sitnog novca. Bunjevačka nošnja predstavljena je primjercima iz Sombora, Lemeša i Čonoplje. Izrađena je od platna, somota i svile, a ponekad i od čohu. Boje koje dominiraju su crna, smeđa i boja trule višnje. Još prije dva desetljeća tadašnje kustosice angažirane u etnološkom odjelu konstatirale su da se originalne bunjevačke nošnje na terenu rijetko nalaze. Zanimljiv je i podatak da je 1966. godine Monoštor bio predmetom terenskog istraživanja, kada je na magnetofonskoj vrpici snimljeno kazivanje o šokačkim svatovima, 52 stiha šokačkog bečarca i naricanja za pokojnikom. Tri godine kasnije stručno je obrađen šokački vez. Šokci

su predmetom istraživanja etnologa bili i narednih godina, a istraživala se odjeća za kajanje u Monošturu, te žalbeni običaji, naročito prilikom smrti momka ili djevojke.

Predan rad Kalmana Gubice

Mnogo toga zapisanog i sačuvanog u etnološkom odjelu za sluga je **Kalmana Gubice** (1870. – 1916.), povjesničara koji je

Vezena jaja

U zbirci uskrasnih jaja su i vezena jaja iz Monoštora i Berega. Etnolozi koji su prikupili ta jaja objasnili su i tehniku njihove izrade. Prvo se iz jajeta kroz dvije rupice odstrane bjelanjak i žumanjak. Ljuska jajeta zatim se premaže bjeljanjkom i prije se lijepe raznobojni papiri, raznobojna vunica, svila, pliš, umjetno cvijeće. Na krajevima jajeta svileni konac i pantlike se vežu u ruže. Ovako ukrašeno jaje kačilo se na lampu ili zrcalo. Obično su takvo jaje djevojke poklanjale momku za koga će se udati.

Etnološki odjel Gradskog muzeja Sombor ima bogatu zbirku koju čine alatke za poljodjelstvo, kolekcija narodnih nošnji, zbirka čilima, ponjava i ručnika, zbirka liciderskih kalupa, te zbirka uskrasnih jaja, namještaja i pokućstva i foto dokumentaciju. Prvi predmet u etnografskoj zbirci upisan je 1899. godine. Od tada zbirka je iz godine u godinu bivala sve bogatija, ali je dio brižljivo prikupljenih predmeta iz etnološkog odjela, oko 600 predmeta, odnijet iz Sombora tijekom mađarske okupacije u Drugom svjetskom ratu i nikada nije vraćen. Nas je zanimalo ima li u etnološkom odjelu predmeta vezanih za Hrvate iz bunjevačke i šokačke skupine koji stoljećima žive na prostoru Sombora i okolnih naselja.

Nošnja

Ono po čemu se prepoznaje jedna etnička skupina svakako je nošnja, pa smo naše istraživanje na etnografskom odjelu i krenuli od šokačke i bunjevačke nošnje. I pomalo neočekivano naišli smo na podatak nekadašnjih kustosica **Katarine Osvald Kupusarević** i **Dušanke Ogar** da je šokačka nošnja za prvih

Tjedan u Somboru

Pogled u nebo

Sezona obrane od tučonosnih oblaka počela je 15. travnja i trajat će do 15. listopada. To znači da će u tom razdoblju strijelci dežurati 24 sata i reagirati, odmah, na svaku dojavu o pojavi tučonosnih oblaka.

I ništa nije prepušteno slučaju, odnosno procjeni strijelaca, jer ispaljivati rakete mogu tek kada za to dobiju odobrenje od onih iznad njih. Pod uvjetom da na stanicama za obranu od tuče raketa ima. Ove godine tih problema ne bi trebalo biti, jer trenutačno na 23 somborske stanice ima više od 150 raketa. Malo, taman ili mnogo? To je nekoliko dana poslije početka sezone obrane od tuče teško reći. Sve ovisi od toga što će donijeti nebo. A to se predvidjeti ne može. Ipak, za jednu prosječnu godinu raketa bi trebalo biti dovoljno. Čini se da neće biti problema ni s motiviranošću somborskih strijelaca, jer obećavaju, naknada za rad stići će im na vrijeme. A to znači početkom ljeta. Barem onih 45.000 dinara koliko za šest mjeseci dežurstava i rada dobivaju od Grada Sombora. Isplata preostalih 25.000 dinara ne ovisi od onih koji sjede u lokalnoj vlasti, već od onih iz Beograda. No, ako se bude ponovila prošla godina i ta naknada bit će na vrijeme plaćena.

I tako danas funkcionira sustav protugradne zaštite. Formalno kao dio Republičkog hidrometeorološkog zavoda, a u stvarnom životu uz dobru potporu lokalnih sredina koje milijune izdvajaju što za kupovinu raketa, što za naknadu strijelaca. Mora tako ukoliko hoće da sustav funkcionira i trud njihovih poljoprivrednika bude pošteđen tuče i pustoši koju za sobom ostavlja i nekoliko minuta nevremena praćenog tučom.

Tako to danas izgleda, kada su nekdašnja zvona koja su rastjerivala tučonosne oblake zamijenile suvremene rakete. I vremena kada se plaća za zvonara sakupljala od salaša do salaša. I onda i sada strepjeli su ratari od pogleda u nebo, jer nekada ni najsuvremeniji sustavi protiv čudi prirode ne mogu.

Z. V.

Šokački kožuh s rukavima (Bač, početak XX. stoljeća)

napustio učiteljski poziv u Monoštoru i posvetio se etnološkim istraživanjima na terenu. Kustosom Gradskog muzeja postao je 1907. godine i od te godine počinje značajniji razvoj etnološkog odjela. I sam Gubica radio je na terenu, a poseban interes imao je za šokačku skupinu Hrvata. Rezultat njegovog istraživanja su etnografski radovi o životu Šokaca objavljeni 1908. godine. Originalni rukopisi čuvaju se u depoima etnološkog odjela, a među sačuvanom građom su i crteži s oplećaka iz Berega, Plavne, Bača i Vajske, crteži spomenika sa šokačkih grobalja, popis osobnih imena iz Berega, Santova, Bača i Vajske, zapisani bećarci iz Berega, crteži dijelova kuća iz Berega i Santova.

U etnološkom odjelu čuvaju se i rukopisi hrvatskog etnomuzikologa **Vinka Žganca**, koji je od 1927. do 1941. godine u Somboru imao od-vjetnički ured. Rukopis ima pet cjelina, a značajno je izdvojiti *Narodne popijevke* iz Sombora i okolice i *Napjevie* iz Sombora i okolice. Za tim rukopisima hrvatski etnomuzikolozi tragali su desetljećima.

Detaljnim pregledom zbirke etnološkog odjela vidljivo je da je etnološka građa o šokačkoj skupini Hrvata mnogo bogatija od bunjevačke skupine Hrvata, jer, za razliku od Šokaca, etnolozi su manje istraživali Bunjevce, prije svega kada je riječ o bilježenju običaja i pjesama. Međutim, i za jednu i za drugu skupinu zajedničko je da je u muzejskoj postavci izložen tek mali dio građe. U stalnoj postavci su dijelovi odjeće i nošnje, te vjenčanih fotografija i uskrasnih jaja.

Z. V.

Uskrsne dekoracije kao hobi Evice Španović iz Srijemske Mitrovice

Blagdani kao inspiracija

»Za mene je Uskrs nešto posebno i nekako se uvijek više radujem Uskrsu nego Božiću, baš zbog tih dekoracija, koje s uživanjem stavljam na svoj stol. Trudim se da na dan Uskrsa stol bude ukrašen korpicama s raznobojnim uskršnjim jajima, u heklanim odelcima, zatim zečevima, kokama i svime što daje posebnu čar tom blagdanu«, kaže Evica Španović

Kreativnost nije dar koji posjeduju samo neki sretnici već se može učiti, vježbati i razvijati. **Evica Španović**, umirovljenica iz Srijemske Mitrovice, upravo je primjer osobe koja je svoju kreativnost i maštovitost razvijala tijekom života. Svoje talente iskoristila je za izradu raznovrsnih uradaka, koje izrađuje raznim tehnikama. Inspiraciju za njihovu izradu pronalazi u blagdanima. Posjetili smo njen dom u Srijemskoj Mitrovici koji u ovo uskrsno vrijeme krasi maštovite dekoracije: raznobojna jaja, zeke, ukrašene šibice, magneti, podmetači za čaše i drugi brojni uradci. Sa zadovoljstvom je s nama podijelila svoja iskustva i upoznala nas s tehnikama svoga rada, koje bi svatko od nas uz malo truda mogao upotrijebiti u dekoriranju svog doma u vrijeme Uskrsa.

Sklonost ka lijepom

Svoju sklonost ka lijepim stvarima iskazivala je još u djetinjstvu. Posao koji je radila nije joj dozvoljavao da se u potpunosti posveti onome što je najviše voljela: izradi predmeta koji služe za dekoriranje doma. Odlaskom u mirovinu ta njena želja se ispunila, a jednu od prostorija u svom kućanstvu pretvorila je u pravu radionicu.

»U izradi svojih rukotvorina koristim gips, drvo i staklo koje nakon pripreme ukrašavam raznim akrilnim bojama, a potom ih lakiram. Kako bih dobila oblik koji želim, pravim kalupe od sirove gume koju topim, a onda izrađujem razne kalupe, u zavisnosti od oblika figura. Najviše se posvećujem izradi uradaka pred blagdan: Božić, Uskrs i blagdan sv. Antuna, a figurice, ukrase i magnetne izrađujem i po želji. Često me posjećuju ljudi koji izraze želju da

izradim neku od figura kakvu oni zamisle, a neke od njih danas su i u inozemstvu, pa čak i u Australiji«, kaže nam Evica Španović.

Uskrs kao posebna inspiracija

U svom radu koristi razne tehnike: dekupaž, iscrtavanje na staklu, heklanje, štrikanje, vez, a odnedavno u svom radu koristi tehniku origami savijanja papira.

»Kupim tabak papirića u raznim bojama koje sjećam, zatim savijam i onda pravim razne figurice: korpice za jaja, labudove i druge razne oblike. Prvo ih savijam, a potom od njih pravim razne figurice u zavisnosti od toga koji je blagdan. Ova tehnika iziskuje malo više vremena, ali su figurice originalne i jako lijepe«, kaže naša sugovornica, ističući da se najviše raduje Uskrsu koji je posebno inspirira.

»Ove godine sam se najviše bavila ukrašavanjem uskršnjih jaja raznim tehnikama. Ukrašavala sam ih nakon što sam ih ispuhala,

Tjedan u Srijemu

Suradnja na obostrano zadovoljstvo

Nakon završene srednje škole, prvi korak ka odrastanju svakog djeteta je odluka o tome koju školu upisati. Veoma je važno donijeti dobru odluku, koja bi trebala biti u skladu s interesiranjima i s onim što se nudi na teritoriju

na kom bi se školovao srednjoškolac. Osim znanja, osmašima je potrebna i podrška odraslih koji bi im se trebali naći za sva pitanja i nedoumice koje mogu imati. A to je ponekad zaista teško. U srednjim školama u Srijemu učenicima se nude različiti obrazovni profili, od gimnazijskog smjera do raznih strukovnih profila u kojima se djeca osposobljavaju za određena zanimanja, ali nude i mogućnost za nastavak školovanja na visokim školama ili fakultetima. Roditeljima je teško podržati odluku djeteta da nakon završetka osmogodišnjeg školovanja ode od kuće i upiše određeni smjer u nekom drugom gradu. Vjerujem da nedoumica ne bi bilo da su neki od njih imali priliku posjetiti Srednju školu Ilok u Iloku, koju sam zajedno s predstavnicima HNV-a imala priliku posjetiti prošloga tjedna. Osim više obrazovnih profila koji se nude u njoj, ova škola nudi sustav s puno prakse i primjene znanja, što je zaista rijetkost vidjeti. Uvjeti za školovanje su više nego dobri, a učenici imaju mogućnost svoje znanje odmah primijeniti u svojim radionicama, plastenicima i vinariji, koji se nalaze u sklopu škole u prelijepom okruženju. Osim toga, u sklopu škole je i učenički dom koji posjeduje sve neophodne uvjete za smještaj djece, nažalost danas bez njih, kao i sportsku dvoranu na kojoj bi im mogla pozavidjeti svaka škola. Prvi korak ka tome da djeca iz pograničnih mjesta Srijema i Bačke dobiju mogućnost da pohađaju srednju školu u Iloku je učinjen. Ono što slijedi u narednih godinu dana jest prezentiranje ove škole u mjestima u Srijemu i Bačkoj kako bi se vidjelo postoji li zainteresiranost djece za ponuđenim obrazovnim profilima u susjednoj im Hrvatskoj, gdje bi stekli neophodna znanja koja bi nakon školovanja mogla prenijeti na svom gospodarstvu. A očekivanja su da će ovaj projekt zaživjeti i da će prva generacija učenika iz Vojvodine početi pohađati ovu školu već školske 2020./21. godine.

S. D.

ali razne motive slikala sam i na plastičnim jajima. Za mene je Uskrs nešto posebno i nekako se uvijek više radujem Uskrsu nego Božiću, baš zbog tih dekoracija, koje s uživanjem stavljam na svoj stol. Trudim se da na dan Uskrsa stol bude ukrašen korpicama s raznobojnim uskrsnim jajima, u heklanim odelcima, zatim zečevima, kokama i svim što daje posebnu čar tom blagdanu.«

Volonterski rad

Svoje dekoracije izlaže ili samostalno ili sa svojim prijateljima koji imaju slične hobije. Uglavnom su to manifestacije kao što je *Srem Folk fest* ili one koje organiziraju udruge žena. Svoje uratke ona izlaže i u dvorištu župa, u povodu većih blagdana.

»Nedavno smo bili pozvani u Gradsku kuću u Srijemskoj Mitrovici, gdje sam zajedno s kolegicama izlagala svoje suvenire. Svi su bili oduševljeni. Također, volontiram u mitrovačkom *Caritasu*, gdje pomažem osobama s invaliditetom i sudjelujem u kreativnim radionicama s djecom. Na posljednjoj

radionici u dnevnom boravku *Caritasa* bojili smo jaja. Tim ljudima kreativne radionice puno znače, a i meni je srce puno kad mogu nekome pomoći.«

Na Evicinim radovima nalaze se i simboli hrvatske zajednice u Srijemskoj Mitrovici: Hrvatski dom, katolička crkva, ispisane i iscrtane staklene boce, motivi Srijemaca i Srijemica, koje ona, kako kaže, s posebnim zadovoljstvom izrađuje najčešće po porudžbi.

I kako nam na kraju razgovora kaže, veliku podršku u radu pruža joj suprug **Ivan**. Da nema njegove pomoći u kućanstvu, ne bi se mogla posvetiti poslu koji najviše voli i u kome pronalazi svoj mir.

»Mene ovaj rad psihički odmara. U njemu sam našla svoj mir. Taj posao me opušta i rastereti me svih briga i problema. Kada radim, samo se tom poslu predam i stalno razmišljam o tome kako će po završetku izrade izgledati moj suvenir i hoće li biti lijep. Zato bih svakom preporučila da se u potpunosti preda poslu koji voli, posebno ako je taj rad kreativan poput mog«, kaže nam na kraju razgovora naša sugovornica.

S. D.

Manifestacijski turizam (3.)

Klasifikacija prema motivima posjetitelja i sadržaju programa

*Stupanj do kojeg su potrebe posjetitelja ispunjene je jednako važan u stvaranju sveukupnog zadovoljstva kao i ocjenjivanju same kvalitete manifestacije * Pojedini teoretičari ukazuju na četiri modela opće motivacijske dimenzije koje posjetitelji manifestacija najčešće prepoznaju, a to su potrebe za uživanjem, zabavom, sjećanjem novog kao i uzbuđenja i uživanja u samom programu manifestacije*

Motivi izvedeni iz različitih ljudskih potreba predstavljaju osnovnu pokretačku inicijativu za potencijalnog posjetitelja određene manifestacije i to ovisno od njihove kulturne potrebe i interesiranja. Turistički motivi se pojavljuju pod utjecajem potreba i vanjskih faktora (utjecaja) koji čine turistička putovanja.

U turizmologiji postoje brojne teorije o ovoj vrsti klasifikacije. Polazeći od turističkih motiva, turizam se može podijeliti na sljedeće vidove:

- etnički turizam (motiv za upoznavanje običaja drugih naroda),
- kulturni turizam (motiv za upoznavanje kulturnog naslijeđa),
- historijski turizam (motiv za upoznavanje historijskog naslijeđa),
- ekološki turizam (motiv za »čistom« prirodom),
- rekreativni turizam (motiv za odmor i rekreaciju).

Svaki od ovih vidova turizma, danih preko motiva potencijalnih turista, najbolje se prepoznaje preko turističkih manifestacija.

Pet grupa motivacija

Važnu ulogu u odluci da se prisustvuje i posjeti neka manifestacija ima motivacija. Bitni elementi motivacije su doživljaj, uzbuđenje, novina, zabava i druženje. Psiholozi i teoretičari turizma kao motive uzimaju u obzir različite potrebe čovjeka, odnosno posjetitelja. Stupanj do kojeg su potrebe posjetitelja ispunjene je jednako važan u stvaranju sveukupnog zadovoljstva

kao i ocjenjivanju same kvalitete manifestacije. Razlikuju se pet grupa motivacija koje su povezane s odgovarajućim turističkim vrijednostima i vrstama manifestacija:

1. Fizička, koja obuhvaća potrebe za odmorom, ozdravljenjem i bavljenjem sportom. Ova motivacija odnosi se na banjski (lječilišni) i sportski turizam, kao i na prisustvo sportskim i sportsko-zabavnim manifestacijama.

2. Psihička, koja obuhvaća potrebe za rasonodom, želje za doživljajima i izlazak iz svakodnevice. Ove potrebe pripadaju tzv. turizmu doživljaja i klupskom turizmu. Zadovoljavaju se prisustvovanjem zabavnim, privrednim, vjerskim i sportskim manifestacijama.

3. Interpersonalna, koja je uvjetovana potrebom za druženjem, udaljavanjem (privremenim isključivanjem) od stega rutine civilizacije i urbanizacije povratkom prirodi, posjetom rodbini i prijateljima. Ove potrebe zadovoljavaju se preko klupskog, doživljajnog i camping turizma, a također i posjetom raznim zabavnim, privrednim (zanatskim i vašarskim) i etnografskim manifestacijama.

4. Kulturna, označena potrebama za upoznavanjem drugih predjela i zemalja, naroda, njihovih običaja i jezika, interesiranjem za umjetnost i religiozna putovanja. Ove potrebe zadovoljavaju se sudjelovanjem u obrazovnom i vjerskom turizmu i preko prisustva/posjeta raznim etnografskim, umjetničkim, vjerskim i privrednim manifestacijama.

5. Statusna i prestižna izdvojena je potrebom za obrazovanjem, priznavanjem i uvažavanjem, a najbolje se zadovoljavaju preko kongresnog i doživljajnog turizma, odnosno sudjelovanjem na znanstveno-stručnim i privrednim manifestacijama.

Motivacijske grupe i potrebe

Pojedini teoretičari ukazuju na četiri modela opće motivacijske dimenzije koje posjetitelji manifestacija najčešće prepoznaju, a to su potrebe za uživanjem, zabavom, osjećanjem novog kao i uzbuđenja i uživanja u samom programu manifestacije.

Najčešće korištena klasifikacija motiva predložena je na kongresu WTO (World Tourist Organization; STO – Svjetska turistička organizacija) još 1978. godine i obuhvaća sljedeće motivacijske grupe i potrebe:

- socijalne – koje se izdvajaju potrebama za imitiranjem, posebnosti, da se bude prihvaćen, za odgovornost, za samostvarenjem, naklonosti prema kulturi, kontaktima s različitim civilizacijama, razumijevanjem svijeta i događaja u njemu, da se osobno vidi i dodirne ono što prikazuju i prezentiraju informacije, određenom masovnom estetikom i promjenom okoline;

- obiteljske – izdvojene potrebama da se pronađe određeni stil obiteljskog života, okupi ili napusti obitelj;

- osobne – izdvojene potrebama za ponovnim uspostavljanjem kontakata s prirodom, da se pobjegne od pritiska, saznanjem, upoznavanjem, aspiracijama ka samorealizaciji (samodokazivanju) posredstvom kulture, kontaktima s drugim civilizacijama preko umjetničkih aktivnosti, dopadanje drugima, življenje iznad mogućnosti, za aktivnošću u smislu neobaveznih i edukativnih aktivnosti, bježanjem od svakodnevne kompleksnim i kompletnim aktivnostima (od hobija do razvoja primijenjenih umjetnosti ili zanata), za potpunim odmorom (prema stanju i raspoloženju individue).

Sadržaji programa

Sljedeća klasifikacija, iako djeluje kao striktna, jer se odnosi na sam sadržaj programa manifestacije, u turizmološkoj literaturi nalazimo veliki broj načina i vođenja podjele odnosno klasifikacije, kako domaćih tako i stranih autora. Najinteresantnije bi bilo sljedeće:

1. Kulturne svečanosti (festivali, karnevali, religiozni događaji i parade)
 2. Umjetnost/zabava (koncerti, razne predstave i izložbe, ceremonije dodjela nagrada)
 3. Biznis/trgovina (izložbe i sajmovi, potrošačke i trgovačke izložbe, izlaganja, sastanci i konferencije, javni događaji)
 4. Sportska natjecanja (profesionalna i amaterska)
 5. Obrazovni i znanstveni događaji (seminari, kongresi, interpretativni događaji)
 6. Rekreativni događaji (igre i sportovi za zabavu, zabavni događaji)
 7. Politički državni događaji (inauguracije, investiture, VIP posjeti, mitinzi)
 8. Privatni događaji (osobne proslave: godišnjice, obiteljski odmori i objedi; socijalni događaji: zabave i skupovi)
- Zanimljiva je i podjela manifestacija u tri kategorije.

U prvoj grupi su događaji gdje su primarne aktivnosti općenito usmjerene ka primjeni zabave i rekreacije u cilju komercijalne dobiti i sadrže sljedeće komponente aktivnosti:

- Mega (veliki broj posjetitelja, veoma velika popularnost i pokrivenost događaja medijima, ekonomski značaj);
- Veliki (veliki broj posjetitelja, značajna prisutnost medija, ekonomski značaj);
- Signature (događaji koji su povezani s određenom lokacijom);
- Hallmark (događaji koji se poistovjećuju s dušom i etosom mjesta, regije ili države održavanja i predstavljaju žig destinacije, poput npr. teniskog turnira Wimbledon);
- Specijalni događaji (samo jedanput ili povremeno).

U drugu grupu spadaju festivali, gdje su primarne aktivnosti koncentrirane na označavanje specijalnih prilika i proslave značajnih događaja, a kao komponente sadrže zabavu lokalne zajednice, servis (uslužne djelatnosti) lokalne zajednice, multi-kulturne, vjerske i sezonske (žetva, berba i sl.) proslave.

U trećoj grupi su aktivnosti čiji je primarni cilj izdvajanje i prenošenje informacija, razmjena ideja i/ili prikaz novih proizvoda i usluga, općenito za komercijalnu dobit, kao što su konvencije, kongresi, konferencije, sastanci, poticajni skupovi, simpoziji, razni forumi, izložbe i sajmovi.

Atila Dunderski
dipl. turizmolog

O Monoštoru u Belom Manastiru

BELI MANASTIR – UG *Urbani Šokci* iz Sombora predstavila je svoje knjige o Monoštoru u Etnološkom centru baranjske baštine u Belom Manastiru. U programu je sudjelovala i ŽPS *Kraljice Bodroga* iz Monoštora, koja je predstavila korizmene pjesme,

napjeve i šokačku nošnju iz svoga sela. »Večer je bila posvećena desetoj obljetnici rada naše udruge. Govorila sam o doseljavanju Šokaca u Sombor, o šokačkom kraju u Somboru, o knjigama *Monoštor u povijesti 1 i 2*«, kazala je **Marija Šeremešić**, predsjednica UG *Urbani Šokci* iz Sombora. Program su organizirali Ogranak Matice hrvatske u Belom Manastiru, UG *Urbani Šokci* Sombor i Grad Beli Manastir.

Z. V.

Bruno Šimleša u Novom Sadu

NOVI SAD – Jedan on najčitanijih autora knjiga iz popularne psihologije, osobito poznat po naslovima *Škola života* i *Ljubavologija*, **Bruno Šimleša** gostovao je na *Psihopolisovoj* praktičkoj tribini *Ljubav i smisao života* u Novom Sadu, 11. travnja, u Kulturnoj stanici *Egység*.

»Ljudi su mi govorili kako su im moje knjige pomogle da razviju kvalitetnije odnose, kako prema sebi tako i prema drugima. To me potiče i sada, nakon 18 godina od objavljivanja prve knjige, da i dalje pišem. Najkorisnija životna lekcija koju sam naučio kroz svoja iskustva je da život nije generalna proba i da je zaista prekratak da bismo ga puštali da nam curi kroz prste«, kazao je Šimleša u kratkom razgovoru za novosadski *Dnevnik*.

M. T.

Knjige i časopisi vojvođanskih Hrvata u HMI

ZAGREB – U dvorani Hrvatske matice iseljenika u Zagrebu u utorak, 23. travnja, bit će održano predstavljanje knjige **Tomislava Žigmanova** *Vivisekcije književnosti – vojvođanske i ine književne teme hrvatske*. Uz autora, o knjizi će govoriti: ravnatelj HMI-ja prof. **Mijo Marić**, prof. dr. sc. **Vinko Brešić**; dr. sc. **Boris Domagoj Biletić** i prof. **Mirko Čurić**, predsjednik Ogranka DHK slavonsko-baranjsko-srijemskog.

Istoga dana, u organizaciji Hrvatske matice iseljenika u trajanju od 18 do 24 sata bit će održana *Noć knjige 2019.* u okviru koje se održava virtualni festival pročitanih iseljeničkih knjiga. Također, u HMI-ju će toga dana biti priređena i izložba hrvatskih časopisa iz zemalja srednje i jugoistočne Europe, na kojoj će, među ostalim, biti predstavljeni tjednik i mjesečnici iz naklade NIU *Hrvatska riječ* iz Subotice.

Monografija Moj Nenadić u HAZU

ZAGREB – U povodu Svjetskog dana knjige, u knjižnici HAZU-a u Zagrebu, u utorak, 23. travnja, bit će priređeno predstavljanje zavičajne monografije HKUD-a *Vladimir Nazor* naslovljene *Moj Nenadić*. *Nazorovci* će prirediti i izložbu o radu udruge od njezinog osnutka 1936. godine. Početak je u 18 sati.

Z. V.

Blagoslov žita na Markovo

ĐURĐIN – U četvrtak, 25. travnja, na blagdan sv. Marka, bit će održan Blagoslov žita u Đurđinu. Slavlje će započeti misom u 16.30 sati u mjesnoj crkvi sv. Josipa Radnika. Poslije svete mise

bit će procesija koja će se kretati od crkve do njive gdje će se obaviti blagoslov žita. Njiva se nalazi pored dvorišta crkve. Blagoslovom mladog, zelenog žita započinje program *Dužijanica 2019.*

Uskrsni koncert u Vajskoj

VAJSKA – U organizaciji HKU *Antun Sorgg* i Župe sv. Jurja u Vajskoj u toj crkvi će u subotu, 27. travnja, biti održan Uskrsni koncert. Na koncertu će nastupiti zbor mladih *Veritas* iz župe Dobri Pastir iz Đakova. Izvest će uskrsne pjesme i duhovne šansone. Koncert počinje u 18 sati.

Od 8. do 13. srpnja u Tavankutu

Prijave za Seminar bunjevačkog stvaralaštva

HKPD *Matija Gubec* iz Tavankuta organizira VIII. seminar bunjevačkog stvaralaštva koji će biti održan od 8. do 13. srpnja 2019. godine u Tavankutu. Seminar obuhvaća sljedeće teme: ples, tamburaške tradicijske melodije, tradicijske instrumente, tradicijske vještine – izradu predmeta od slame. Ovogodišnja tema seminara bit će običaj bunjevačkih Hrvata *Veliko prelo*.

PREDAVAČI I PROGRAM

Predavači su: **Ivica Dulić**, voditelj folklornog odjela HKPD-a *Matija Gubec* (Izvorni oblici bunjevačkih plesova s osvrtom na tradicijsko i scensko oblačenje – ples); **Kata Suknović**, dipl. ing. tekstila (Vrste tekstila stare bunjevačke nošnje te primjena novih materijala u izradi novih nošnji prema starim predlošcima – teorijsko predavanje o bunjevačkoj nošnji); **Tamara Štricki Seg**, master teoretičarka umjetnosti – etno muzikologinja (Bunjevačko pjevanje); **Ljubica Vuković Dulić**, prof. povijesti i povijesti umjetnosti (Crtice iz prošlosti); **Ladislav Suknović**, dipl. pravnik (Povijest HKPD *Matija Gubec* iz Tavankuta); **Vojislav Temunović**, profesor glazbene kulture i tambure (Glazbena pratnja bunjevačkih pjesama i plesova); **Augustin Žigmanov** (Tradicijska glazbala: gajde i frula); **Jozefina Skenderović**, umirovljena profesorica i **Branka Vujić**, asistentica (Radionica perlica i suvenira od slame).

Tijekom trajanja seminara svaku se večer održavaju kulturni programi poput tamburaških, folklornih, filmskih večeri... Uz plesna predavanja bit će održana i prezentacija tradicijskog načina odijevanja te odijevanja prilagođenog scenskoj izvedbi. Polaznici plesnog seminara u okviru aktivnosti imaju predviđenu i

prezentaciju i radionicu izrade ukrasa od slame. Na kraju seminara, 14. srpnja, u Tavankutu će biti održana seoska *Dužijanica*, žetveni običaj, te je to prigoda da zainteresirani mogu prisustvovati i u njemu sudjelovati.

TROŠKOVNIK I SMJEŠTAJ

Školarina je 25 eura. Smještaj podrazumijeva višekrevetne sobe u prostorijama udruge i mjesne škole i dvokrevetne sobe u privatnom smještaju. Cijena punog pansiona je 15 eura po danu. Prijavnica za seminar dostupna je na internetskoj poveznici <https://tinyurl.com/prijavnicaseminar>. Više informacija možete pronaći na facebook stranici *Seminar bunjevačkog stvaralaštva*.

Art Trema Fest u Rumi

Nagrade za glumce iz Hrvatske

URumi je nedavno održan 22. Art Trema Fest, festival teatarskih autorskih projekata, komornih predstava studenata akademija umjetnosti, profesionalnih kazališta i produkcija ustanova kulture. Ove godine sudjelovala su kazališta iz Srbije, Bugarske, BiH i Hrvatske. Po drugi put na festivalu u Rumi predstavili su se Kazalište Grupa i Triko cirkus teatar Zagreb, ovoga puta s monodramom *Mistero Buffo* **Daria Foa** a u izvedbi **Dražena Šivaka**, koji je u Rumi ujedno nagrađen i za najbolju mušku ulogu.

Po prvi puta na rumskom festivalu predstavili su se glumci s Akademije primijenjenih umjetnosti u Rijeci s predstavom *Ka-*

bares Valeska. Glumica iz Pule **Nika Ivačić** dobila je nagradu za najbolju žensku ulogu.

Predstave je ocjenjivao žiri u sastavu: dramski umjetnik **Zijah Sokolović**, dramaturginja i dramska spisateljica **Nina Horvat** i teatrolog **Miroslav Radonjić**. Najviše priznanja na festivalu dobile su predstave *Jami distrikt* Bitef teatra i *Zagonetka revolucije* Dah teatra iz Beograda.

Ovogodišnja okosnica festivala bila je preispitivanje vremena i prostora, što je i apostrofirano u sloganu *Sužavanje izbora*.

S. D.

Uskrsna izložba u Tavankutu

Tradicija koja živi

održavanje nekadašnjih običaja i praksi. Izložbu je otvorila ravnateljica OŠ *Vladimir Nazor* iz Đurđina i članica uprave UBH-a *Dužijanica* iz Subotice **Ljiljana Dulić**. Program su obogatile članice literarne sekcije Društva – **Milica Vuković, Ana Vereb i Anđela Vujić**.

Osim Uskrsne izložbe, u Galeriji se mogu pogledati i ostali radovi, suveniri i slike od slame koje su nastale na sazivima ko-

HKPD *Matija Gubec* i Galerija Prve kolonije naive u tehnici slame tradicionalno svake godine u Tavankutu, u petak pred Cvjetnicu, otvaraju prodajnu Uskrsnu izložbu jaja i čestitki ukrašenih u tehnici slame. Ove godine izložba je realizirana u okviru projekta *Tradicija koja živi*, kojim *Gubec* potiče

lonija slamarki u tom selu. Najmlađi su posjetitelji, nakon otvorenja izložbe, s uskrsnim zekom tražili skrivena jaja po dvorištu Galerije i sjedišta Udruge.

I. D.

Hrvatska čitaonica *Fischer*

Humanitarna surčinska izložba

Udvorani župe Presvetog Trojstva u Surčinu na Cvjetnicu je otvorena Uskrsna izložba na kojoj su svoje radove izložili članovi Kreativne sekcije mjesne Hrvatske čitaonice *Fischer*. Ususret najvećem kršćanskom blagdanu izložena su dekorirana jaja i razne druge rukotvorine. Izložbu je otvorila **Katica Naglič**, predsjednica Čitaonice *Fischer*.

Gošća izložbe bila je amaterska slikarica **Josipa Križanović** iz Subotice, članica Hrvatskog kulturnog centra *Beograd*, koja je predstavila »šlingana jaja« i jaja oslikana različitim likovnim tehnikama. Ovi radovi su izazvali posebnu pozornost.

Izložba je bila humanitarnog karaktera, a novac prikupljen od prodaje radova bit će dan za pomoć petogodišnjem dječaku iz Indije **Danilu Kneževiću** kojemu su sredstva potrebna za nastavak liječenja u Njemačkoj.

Izloženi radovi se mogu pogledati danas i sutra od 17 do 20 sati, kao i u nedjelju nakon uskrsne mise.

LJ. C.

Uskrsna izložba u Subotici

Spoj kulture i vjere

Ukrašena jaja u tehnici slame, ali i drugim tehnikama, druge prigodne rukotvorine kao što su čestitke, kutijice, suveniri... te umjetničke slike činile su i ove godine postav prepoznatljive Uskrsne izložbe koja se redovito od 1993. godine priređuje u Subotici, a organiziraju je slamarski odjel HKPD-a *Matija Gubec* iz Tavankuta i likovni odjel HKC-a *Bunjevačko kolo* iz Subotice. Izložba nije izostala ni ove godine, te su se na njoj okupili izlagači i publika u predvorju Gradske kuće.

Prisutne na otvorenju pozdravio je predsjednik HKC-a *Bunjevačko kolo* **Lazar Cvijin** istaknuvši kako je ova izložba pokazatelj koliko je za ovdašnje Hrvate važan spoj kulture i vjere. Generalni konzul Hrvatske u Subotici **Velimir Pleša** je kazao kako ova izložba predstavlja lijep uvod u Veliki tjedan i najveći kršćanski blagdan.

Izložbu je otvorio tajnik Subotičke biskupije preč. **Mirko Štefković**. Osvrćući se na izložene rukotvorine, on je naveo kako jaje simbolizira novi život koji se rađa izlaskom iz ljuske. I naš narod, kako je dodao, prihvatio je običaj uskrsnih jaja i razvio ga u umjetnost.

»Ljepota ukrasa je odraz vječne ljepote samoga Boga. Iako je ukrašavanje, odnosno šaranje uskrsnih jaja naprije imalo praktično značenje, ono danas, kako to vidimo na ovoj izložbi, želi biti odraz kreativnosti, stvaralaštva, nova života«, kazao je preč. Štefković.

U prigodnom programu nastupila je ženska pjevačka skupina *Prelje* iz HKC-a *Bunjevačko kolo*.

D. B. P.

Križ za sreću putnika

S lijeve strane puta Bođani – Plavna nalazi se križ od drveta, sa skromnim natpisom: »Ovaj krst podižu **Mihajlov Mita** i **Ja-kić Ivan** u spomen na sve salašane sa Morocke, te za sreću putnika i graditelja ovog puta«. Metalna pločica na kojoj se nalazi i jedan urez koji je očita pogriješka, pa je drugim urezom »preškra-ban«, dobrodušnom namjerom resi okolicu Bođana. Dio atara Mo-rocka (gdje-gdje se navodi i kao Morocka pustara), na rubu kojega se ovaj, jedini preostali križ koji su podigli katolici u okolici Bođana nalazi, ostatak je područja koje je nekada obilovalo žiteljima. Rijetki ostaci salaša se i danas naziru između Bođana i Plavne – odaju ih lu-govi bagrema između kojih je besprijeckorno preorana zemlja. Križ je drveni. Stari, koji je na istom mjestu stajao do prije šest godina, zamijenjen je ovim novim. Novi je izradila obitelj **Antuna Mateo-vića**, također Bođanca. Dugo je stajao u dvorištu Mite Mihajlova, te ga je on konačno i postavio. Po informacijama do kojih se može doći, formalno ih je dala izraditi Mjesna zajednica Bođani.

Ostao samo jedan

Nije to uvijek bio jedini križ u okolici Bođana. Jedan, također drveni, s limenim korpusom, nalazio se pokraj izlaza iz Bođana, prema Plavni, nekoliko stotina metara od sela, ali na lijevoj strani puta. Njega više nema. Već desetljećima nema više ni križa na potezu *Pako*, koji je tu stajao također desetljećima. Dakle, od tri križa u okolici Bođana koji spadaju u sakralnu baštinu tamnoš-njih katoličkih vjernika, ostao je samo jedan. To što je posvećen sreći svih »putnika i graditelja puta« posebno je značajna naka-na. Željati sreću svima koji rabe put opće je ljudska vrlina koja, s jedne strane pokazuje brigu za putnike, a s druge svijest da je putovanje pothvat koji u sebi sadrži rizik koji samo oni koji putuju znaju. Plemenitost ovakve nakane svrstava ovaj križ u spomen-križeve. Graditelji puta su također privilegirani ovom nakanom. Njima posvetitelji križa posebice zahvaljuju, pretpo-stavljamo također s razlogom. Sretan je, mogli bismo zaključiti, onaj koji, bilo kojom namjerom ponesen u jugozapadnu Bačku, prođe i putem na kojem putnike čeka ovako radosna želja.

Krajputaši u Vajskoj

Skoro da se podrazumijeva da ne bi bilo moguće objelodaniti ove podatke da nam ih nije priopćio uporni bođanski kroničar **Josip Dumendžić Meštar**, preko bođanskoga i vaištanskoga župnika **Vinka Cvijina**. Gospodin Dumendžić dodaje i opis sta-nja vaištanskih krajputaša. Po njegovom kazivanju, u starome dijelu Vajske postojao je drveni križ koji je obnovljen i blagoslov-ljen 1932., u vrijeme župnika **Josipa Đurića**. Tko ga je postavio i kada, nema podataka. Drugi križ se nalazio izvan sela, na »Dalj-skome drumu«. Treći križ, koji u svojoj kronici spominje župnik Đurić, nalazio se na Karavukovačkome drumu. Oba su bila od že-ljeza, s korpusom, i o njima se brinuo župni *Željezni križeva fond*.

Marko Tucakov

Zvonimir Nemet se stihovima vraća rodnom Srijemu

Nostalgija i njezine nuspojave

Zvonimir Nemet rođen je u radničkoj i siromašnoj obitelji u Indiji 1952. godine. Roditelji su mu se rastali kada je imao sedam godina, a majka nastavila pokušavati brinuti se za njega i sestru. Unatoč tome što je u osmoljetki bio *vukovac*, bio je, kaže, prisiljen završiti zanat i čim prije se zaposliti.

»Prve traperice zaradio sam radeći ljeti na ciglani, budući da mi majka to nije mogla priuštiti, a i da se ne razlikujem od vršnjaka. Veliku ulogu u mojem razvoju imaju moji djed, baka po majci i ujak **Zdenko** koji me je financijski pomagao. Djed **Pero** me je vodio već od pete godine života na Dunav i pecanje i mislim da mi je on usadio ljubav za prirodom i za životom. Ujak je kupio vinograd na samoj obali Dunava kod Krčedina, gdje sam provodio sva ljeta, svaki slobodan vikend, spajajući se s prirodom«, kaže Nemet.

Na obalama srijemskih rijeka

S obale Dunava život ga je odnio na obalu Save, u Hrtkovce, gdje se oženio i gdje ga je trajno za sebe vezao duh Gomolave, pradavnoga prebivališta ljudi na lijevoj obali ove rijeke. No, ubrzo je morao otići daleko uzvodnije, ostavši ipak vjeran istoj rijeci. Netom prije sustavnih progona Hrvata iz Srijema sa svojom obitelji se, naime, odselio u Hrvatsku i nastanio u Rugvici, nadomak Dugog Sela i Zagreba. Uz neumitno dokazivanje u novoj sredini i rad, te ratno stanje, tinjala je u njemu i snažna, istovremeno inspirirajuća i sumorna nostalgija. Ona je oblikovala nejake izvore nadahnuća u veliku i snažnu rijeku poezije, koja i dalje teče. Zbirka pjesama *61...* nakladnika Pučkog otvorenog učilišta Dugo Selo objavljena mu je 2013., a za njom je uslijedila

zbirka poezije *Gomolava* (Gradska knjižnica Dugo Selo), 2014. godine. Zbirka *62...* objavljena je 2017., a *63...* 2018. godine, obje u nakladi Gradske knjižnice Dugo Selo. Neke njegove pjesme su i uglazbljene, uklopivši se u tamburaški štim, a pojedine imaju i video-aranžmane koji prate pjesmu i glazbu.

»Mislim da nostalgija ima veliki utjecaj na moje izražavanje putem stihova. U mnogim pjesmama vraćam se svojim korijenima, obali Dunava, Majuru, današnjem Petrovaradinu odakle su mi djed i baka po ocu, Tekijama, Srijemskim Karlovcima (odakle mi je baka po majci), obalama Bosuta i Vinkovcima odakle mi je djed po majci, mojoj rodnoj Indiji, Srijemu, Vojvodini. Tom mojem vraćanju nema kraja«, kaže Nemet.

Odbrojanje života

Svojim pjesništvom Nemet svjesno odbrojava i svoj život, nazivajući sve zbirke, izuzev druge, brojem svojih godina.

»To mi odbrojava godine unatrag, vraća me korijenima i veseli me«, kaže on.

U svojim pjesmama diše poznatim »srijemskim duhom«, odavno etabliranim, pomalo hedoniziranim, ali vječito otvorenim ka drugome, ka radostima života, ljubomorno zavičajnim.

»U svakoj mojoj pjesmi sam Srijemac i sve je Srijem! Trudim se tako i disati, jer sve ostalo bi bilo loše disanje. Imao sam sreće da je 2015. moju pjesmu *Srijemu se vraćam* **Ivica Plivelić**, vođa jednog od najboljih hrvatskih tamburaških sastava *Tamburaši za dušu*, uglazbio i uz prelijepi spot plasirao na tržište. Mislim da ti stihovi upravo definiraju Srijem. Pjesma je dobro primljena i u mome rodnom kraju. **Josip Jurca**, pjesnik i skladatelj ju je također prepoznao i na repertoaru je HKPD-a *Matija Gubec* iz Rume«, kaže Nemet.

Njegova se poezija čita i tumači na susretima vojvođanskih Hrvata u Zagrebu i okolici. Ipak, nada se da će njegove pjesme isto tako biti čitane i u Vojvodini, te priželjkuje njihovo prvo predstavljanje publici u svojem zavičaju.

Sretni su tekstovi koji su uglazbljeni

Dolaskom u Dugo Selo Nemet je upoznao prof. dr. **Daria Cebića**, skladatelja i pedagoga, ravnatelja Glazbene škole *Dugo Selo*.

»On je uglazbio moj tekst *Uspomene* i s tom pjesmom je tamburaški zbor i orkestar ove škole na svjetskom prvenstvu s nekoliko pjesama dugoselskih pjesnika osvojio zlatnu medalju. Ta i pjesma *Pet tambura*, koja je napisana s pjesnikinjom **Đurđom Habel**, objavljene su na CD-u Tamburaškog orkestra GŠ *Dugo Selo*. A na novom nosaču zvuka Glazbene škole su dvije moje pjesme koje je uglazbio prof. Cebić: *Svirci* (samostalan) i moj i Cebićev zajednički tekst *Strune*. Svi tekstovi koji imaju sreću biti uglazbljeni dobivaju jednu višu dimenziju, budu lakše prihvatljivi i trajnije ostaju«, kaže Nemet.

Marko Tucakov

Gorjela čuvena pariška katedrala

ZVONA Notre-Dame opet će ZVONITI

Za Francusku, osobito za Pariz, ali i cijeli svijet 15. travnja bit će upisan za povijest. Čuvena pariška katedrala Notre-Dame, jedna od najpoznatijih simbola Pariza pretrpjela je razarajući požar, koji je uništio drveni krov i veliki dio njene unutrašnjosti. Oko 400 vatrogasaca devet sati borilo se s vatrenom stihijom, koju su prenijeli mediji diljem svijeta. Društvene mreže su također okupirane fotografijama iz osobnih albuma. Oči cijeloga svijeta bile su uperene k ovoj više od sedam stoljeća staroj dami.

Pojedini mediji prenijeli su i podatak da je u isto vrijeme dok je požar gutao parišku katedralu, u Jeruzalemu izbio požar na jednoj od struktura džamije Al-Aksa, koji je srećom brzo ugašen.

Dok su se vatrogasci borili s požarom, ljudi oko katedrale, kao i diljem svijeta molili su Gospinu kronicu. Postavlja se pitanje je li potrebno ovako nešto da se dogodi kako bi se ljudi ujedinili u molitvi?

Zanimljivo je da u požaru nisu stradali križ, oltar, kao i kip Gospe Žalosne koja drži Isusa u krilu. Iako se još službeno ne zna kako, ali od požara su spašene hostije, Presveti Oltarski Sakrament i Kristova Trnova Kruna. Glazbenicima za utjehu, čuvene orgulje ostale su netaknute, iako će morati pretrpjeti ozbiljno uređenje. Za mnoge znamenitosti i religijske predmete još nema informacija u kakvom su stanju.

Pariška katedrala, stara više od 850 godina posvećena je Blaženoj Djevici Mariji i smatra se najvažnijim spomenikom rane gotike u Francuskoj. Katedrala koja se nalazi na otoku Ile de la Cite, počela se graditi još davne 1160. godine za vrijeme biskupa **Mauricija**, međutim dovršena je tek 100 godina kasnije, kada je i postala svjetski simbol gotske arhitekture. Nalazi se na rijeci Senni i njena prostranost i ljepota vitraža, te posebnost opravdava status najljepše francuske crkve, a tome u prilog idu i podaci da je godišnje posjeti oko 14 milijuna turista i hodočasnika.

Ova peterobrodna građevina je duga 130 metara, široka 48 i visoka 36 m, a ukrašavalo ju je 2.230 statua rađenih u gotskom stilu. Dvije rozete koje se nalaze na krajevima transepta najveće su rozete u Europi. Katedrala Notre-Dame građevina je snažnog simboličnog značenja kako za Katoličku Crkvu u Francuskoj tako i za sveukupno francusko društvo. Bila je mjesto brojnih značajnih događaja francuske povijesti. Tijekom srednjeg vijeka bila je župna crkva, te je 1239. godine u nju pristigla relikvija koja se prema tradiciji smatra Kristovom trnovom krunom. Uz prisustvo pape **Pija VII.** 1804. u katedrali je okrunjen **Napoleon**. Nakon što je 1944. godine Pariz oslobođen od njemačke okupacije, pod svodovima katedrale pjevao se himan *Magnificat*, a 1970. u njoj su slavljani pogrebni obredi francuskog predsjednika **De Gaullea**.

Smatra se da je čuveni francuski pisac **Victor Hugo** zaslužan za obnovu katedrale Notre-Dame kada su u devetnaestom stoljeću vlasti u Francuskoj imale namjeru srušiti ovu građevinu, jer je bila u lošem stanju, a tada je poznati roman *Zvonar crkve Notre-Dame* probudio svijest ljudi i uspio kasnije pokrenuti obnovu, koja je trajala 25 godina.

Staklo na čuvenim vitražima je bilo obrađeno tako da je propuštalo točno određenu količinu svjetlosti. Zahvaljujući tome, u unutrašnjosti Notre-Dame jednaka je količina svjetla i usred dana i u polutami sumraka. Što će sada biti s njima, nije poznato.

Francuski predsjednik **Emmanuel Macron** je najavio kako će pozvati najveće svjetske talente da pomognu u rekonstrukciji ove građevine, a već drugoga dana nakon požara prikupljeno je 600 milijuna eura.

Uzrok požara za sada nije poznat, no nagađa se kako bi mogao biti povezan s radovima na obnovi crkve u Parizu.

Priredila: Ž. V.

Hodočašće iz Bačke na papinu misu u Skoplju

Subotička biskupija organizira hodočašće u Sjevernu Makedoniju na susret s papom Franjom koji će u Skoplju boraviti 7. svibnja. Polazak iz Subotice je 6. svibnja u 18 sati, a povratak u srijedu, 8. svibnja, u jutarnjim satima. Cijena puta je 3.500 dinara, a za put je potrebna putovnica koja vrijedi barem do 15. 8. 2019. godine. Informacije se mogu dobiti u župnim uredima ili kod preč. Željka Šipeka, koji u ime Subotičke biskupije organizira ovo hodočašće (e-mail: sipek1972@gmail.com, 024/787-003). Posjet Svetog Oca Sjevernoj Makedoniji odvijat će se pod geslom »Ne boj se, stado malo« (Lk 12, 32).

M. Tucakov

Hodočašće u Međugorje

Radio Marija organizira u svibnju svoje prvo hodočašće u Međugorje od 10. do 12. svibnja, a kreće se dan ranije, 9. svibnja u večernjim satima.

Pri dolasku u Međugorje najprije će se obići Mostar, u Međugorju (Brdo ukazanja, Križevac i Majčino selo), a u povratku se odlazi u Sarajevo. Cijena hodočašća iznosi 60 eura s punim panсионom.

Sve informacije mogu se dobiti u uredništvu Radio Marije na telefon 024/600-099 ili na mobitel 069/64-12-47.

Piše: dipl. theol. Ana Hodak

Vjera u uskrsnuće

U ovome svijetu stalno se govori o ljubavi, a ljudi su sve češće nesretni jer smatraju da nisu dovoljno ljubljani, a pri tom misle kako su oni drugima pružili tu ljubav za kojom čeznu. Međutim, zaboravljamo da ljubav znači križ, žrtvu. Braćni drugovi najbolje znaju da je lako ljubiti kada je sve lijepo, a kada dođu problemi i kušnje, onda ljubav dolazi na ispit. Ako je prava, sve podnosi; ako nije, onda nestaje. Da nema ljubavi bez žrtve i križa pokazao nam je i Isus, a svatko se može zapitati jesmo li mu je uzvratili?

Križ ljubavi

Svaki put kad razmatramo događaje Velikog petka u pobožnosti Križnoga puta osjetimo tugu i pitamo se je li moguće da je doista tako bilo. A bilo je i gore nego što u razmatranjima čitamo. Zašto je Sin Božji morao trpjeti toliko fizičke boli, zašto je morao biti odbačen i ponižen kao najgori kriminalac? Iz ljubavi prema čovjeku. Da bi čovjeku otvorio put spasenja, Sin Božji trebao je otići na križ. Nije morao, ali htio je spasiti ljude, a samo savršena ljubav Božja može podnijeti toliku patnju i bol za čovjeka.

Žrtva Velikog petka nameće nam pitanje znamo li cijeniti Isusovu žrtvu, uzvraćamo li ljubav koja je zbog nas prolila krv. I ako nam se čini da uzvraćamo, trebamo znati da ljudska ljubav nikada nije savršena. Uvijek gleda neku svoju korist i nastoji izbjeći žrtvu. Zapitajmo se ljubimo li Boga iskreno ili iz straha pred vječnošću, možda iz želje za blagoslovom u ovom životu. Jesmo li spremni podnijeti neku žrtvu za njega? Ovdje gdje živimo vremena prolijevanja krvi za Boga su davno prošla, ali postoje druge žrtve koje vješto izbjegavamo prikrivanjem svoga kršćanskog identiteta. Zavirimo li dublje u svoju pobožnost razotkrit ćemo da nismo ni blizu toliko iskreni i nesebični u ljubavi prema Bogu koliko je on bio kada se dao za nas razapeti. Sreća je što Božja ljubav nema granice i što nas zove k sebi unatoč svim ovim našim nesavršenostima i grješnostima. Ipak ne trebamo njegovu bezgraničnu ljubav i strpljenje olako shvaćati nego trebamo svaki dan raditi na sebi i težiti savršenstvu.

Naravno, već toliko puta ponovljeno, ljubav prema Bogu ne ide odvojeno od ljubavi prema čovjeku. O tome se tako mnogo priča,

a toliko malo ima promjena. I sami često zaboravljamo da je svaki čovjek naš bližnji, ljubljeno Božje stvorenje, pa se usuđujemo odbacivati ga, suditi mu i ignorirati ga, a o žrtvi za drugog nema ni govora. Ali ako težimo k savršenoj ljubavi prema Bogu, to ne možemo ostvariti bez ljubavi prema bližnjem. Njih dvije nisu odijeljene, jedne bez druge nema. Stoga Sin Božji na križu poziva svakog na ljubav, i prema Bogu i prema čovjeku. Što god da se oko nas dešava, kakva god da su vremena i ljudi, kršćanin se po ljubavi mora prepoznati u svijetu i to onoj koja je spremna žrtvovati se, koja je iskrena, u djelima pokazana, ne samo riječima. Križ je čovjekov stalni podsjetnik da ga Bog ljubi, ali i da tu ljubav treba uzvratiti prije svega ljubeći drugog čovjeka.

Potrebno je vjerovati

Nakon križa i smrti dogodilo se uskrsnuće, najveća tajna i istina naše vjere. Upravo to što je uskrsnuo dovršetak je Božjeg nauma spasenja za nas ljude. To je bilo neočekivano Božje djelovanje, kojim je pobijedio smrt, u tamu ljudskog postojanja unio svjetlost. Zato nam je liturgija uskrsnog bdijenja toliko bogata simbolikom svjetla. To svjetlo uskrsne svijeće simbol je svjetla Uskrsloga, koji je pobijedio tamu groba i donio nam spasenje, koji je zasja u tami ovoga svijeta te čovjeku donio novi život i novu nadu.

No, radost Uskrsa traži snažnu vjeru i svjedočanstvo. Prazan grob bio je znak uskrsnuća, ali Isusovim učenicima nije bilo lako odmah razumjeti taj znak i povjerovati. Prva misao bila je da su ga ukrali, jedino logično objašnjenje s ljudskog stajališta. Ipak, u njihovim je srcima zasjalo svjetlo vjere.

Isusovo uskrsnuće traži vjeru. Tako je Uskrsli i prije nego što se ukazao želio da učenici povjeruju u njegovo uskrsnuće. Ovaj zahtjev ostaje za ljude svih naraštaja do konca svijeta. Tamo gdje ljudski razum dolazi do svoje granice nastavlja se vjera. Nemojmo dopustiti da ostajemo na tim granicama shrvani tugom i vlastitom nemoći. Jer, Bog ide uvijek dalje od ljudskih mogućnosti, ali traži pouzdanje. Potrebna je snažna vjera da poslije križa i umiranja uvijek slijedi uskrsnuće. S takvim pouzdanjem u Boga lakše ćemo podnositi križeve ljubavi koji se nalaze na našem životnom putu.

**Katarina Vojnić Tunić, studentica
Medicinskog fakulteta u Novom Sadu**

Znanje i druženje

Katarina Vojnić Tunić ima 19 godina i živi u Žedniku. Od prošle jeseni ona je studentica Medicinskog fakulteta u Novom Sadu, na smjeru medicinska rehabilitacija.

Završila je srednju Medicinsku školu u Subotici, smjer fizioterapeut i rehabilitacija, a to je ono što ju je oduvijek interesiralo, te je u tom smjeru i nastavila fakultet.

Katarina kaže kako je zadovoljna fakultetom, nastavom kao i dosadašnjom praksom koja se održava u Kliničkom centru u Novom Sadu.

I sam Novi Sad oduvijek ju je privlačio, jer, kako kaže, ima što ponuditi studentima, od raznih predavanja, seminara, radionica i sportskih aktivnosti, pa sve do mjesta za izlaske, druženje i opuštanje, što je studentima također potrebno i važno.

U početku joj je bilo teško kombinirati i isplanirati učenje i slobodno vrijeme za sebe i za druženje s prijateljima, ali vremenom, kada je bolje upoznala fakultet, svoj smjer i ljude oko sebe i kada je uspješno prošla prve ispite, postalo je lakše.

U slobodno vrijeme voli pročitati dobru knjigu, pogledati dobar film ili otići na kavu i prošetati s prijateljicama.

Katarina smatra kako je odlazak na fakultet prigoda za upoznavanje novih ljudi, za usavršavanje i stjecanje znanja i iskustava.

Nakon fakulteta Katarina bi željela usavršavati se u svojoj struci i baviti se poslom fizioterapeuta.

K. D.

Jaja kao hrana i dekoracija

Jedna od nezaobilaznih namirnica kada je Uskrs u pitanju sigurno je jaje. Bilo ono kuhano ili u obliku pisanice, nalazi se na našim trpezama, kao ukras ili hrana.

Iako skuhati jaje i nije neka kulinarska nauka, dugo sam tražila način kako perfektno oguliti jaja. Tu su brojne varijante poput dodavanja soli ili soda bikarbonate u vodu, što se pokazalo dobrim, dok neki savjetuju uliti i malo octa u vodu. Uvjerena da sam našla pravi način kuhanja i guljenja jaja, naišla sam na zanimljiv tekst u kome kažu kako nije stvar samo u kuhanju nego u postupcima poslije. Eto, tko bi rekao, koliko zavrzlama oko kuhanja jaja.

Savjeti za kuhanje jaja

Dakle, tvrdo kuhana jaja: kada kuhate jaja izvadite ih 10-15 minuta ranije iz hladnjaka, te u posudu ulijte hladnu vodu i to da je voda 2-3 cm iznad jaja. U vodu možete dodati žličicu soli. Jaja se kuhaju 8-10 minuta. Pitanje glasi: 8-10 minuta kada ih stavite kuhati ili kada voda proključa? Kada voda počne ključati, treba smanjiti temperaturu i onda kuhati jaja nekih 8-10 minuta. Tada posudu skinite s ringle i poklopite, te ostavite da odstoji još nekih 10 minuta. Na jaja ulijte hladnu vodu i ostavite nekoliko minuta, te o radnu površinu ili žlicom izlupajte jaja i vratite ih u hladnu vodu. Kada ste »razbili« sva jaja počnite ih guliti, tako što ćete ih staviti između dlanova i rotirati dok se ljuska ne izlomi u sitnije komadiće. Tada će skidanje ljuske biti lagano i jednostavno, a jaje će biti perfektno oguljeno.

Kada prerežete jaje, ako imate oko žumanca tanki zeleni krug, to je znak da je jaje prekuhano, te sljedeći put dužinu kuhanja smanjite za 1-2 minute.

Punjena jaja

Od tvrdo kuhanih jaja možete praviti čuda. Vrlo jednostavno možete napraviti punjena jaja, koja lijepo i dekorativno izgledaju. Jaja trebate dužno prerezati na pola i u jednu posudu

posebno staviti žumanjke i vilicom ih izgnječiti. Ovoj smjesi po želji možete dodati kiselo vrhnje, majonezu, može i češnjak u granulama, sitno narezan vlašac ili peršinov list. Dobivenu smjesu uz pomoć dekorativnog seta za ukrašavanje torte vratite u bjelanjak, a možete ih ukasiti po želji. Vrlo jednostavno smjesu možete i žlicom vratiti u bjelanjak, te ga dodatno ukasiti vilicom. Smjesa može biti po vlastitom okusu i želji, osnovu čine žumanjci i kiselo vrhnje.

Ako jaje prerežete i također ga napunite ovom smjesom, te od gore stavite »dršku« od svježih krastavaca ili tikvice, možete dobiti jestive košarice.

Na vrlo sličan i jednostavan način možete napraviti piliće od kuhanih jaja, koja će sigurno oduševiti vašu djecu.

Pisanice

Danas je izrada pisanica postala prava umjetnost, a nekome i izvor prihoda. Nekada su se pisanice ukrašavale prirodnim bojama ili eventualno se po njima crtalo voskom, no već i za to je trebalo imati dara za crtanje. Iako se ovaj način ukrašavanja ponovno vraća u modu,

danas osim ovoga ima brojnih tehnika i načina kako izraditi pisanice. Ono što ih razlikuje jest što su se nekada uglavnom ukrašavala samo kuhana jaja, a danas se sve češće ukrašavaju ispuhana jaja.

Ako imate dara za crtanje, onda se možete poslužiti i brojnim modernijim tehnikama, poput markera za crtanje po jajima. Ako vam crtanje pak ne ide, onda pisanice možete izraditi i uz pomoć vunice u boji, ljepila i malo mašte.

Potrebno je: vunica raznih boja, ali iste debljine, ljepilo ili silikon i škarike. Sve što je potrebno jest da ispuhano jaje počnete ukrašavati od donje ili gornje rupice (kroz koje ste ispuhali sadržaj jajeta, dobro ga isprali i osušili) tako što ćete na početak vunice zavezati poveći čvor kojim ćete zatvoriti rupu. Isti postupak je potrebno napraviti i za kraj.

Na tržištu se pored već ukrašenih jaja nude i brojne varijacije za brzu izradu pisanica, poput boja i naljepnica, te takozvanih obuci jaje.

Ukoliko ste dočekali posljednji čas za izradu pisanica, onda i ove brze varijante mogu poslužiti.

Ono što je važno jest pravilno skladištenje kuhanih pisanica... Moraju biti u hladnjaku.

Ž. V.

RECEPT NA TACNI

ROLNICE S PRŠUTOM I SUŠENOM RAJČICOM

Napravili smo da nam je praznik jednako hrana i za svaku prigodu imamo određen meni. Bez uvijanja, uživam u svakom blagdanu, a posebno volim uskrсну trpezu, a pod tim prvenstveno mislim na šunku, jaja i hren. No, ove godine prvi put neću biti doma za blagdane i kao da to nije dovoljno, bit ću radno odsutna dovoljno dugo da neću uspjeti ništa pripremiti. Kako je za sve kriv put i posao, odlučila sam ipak pobijediti i ovom vikendu dati miris pršute i Uskrsa.

Potrebno: 500 g mekog brašna / 1 ravna žličica soli / 1 žličica šećera / 20 g svježeg kvasca / 300 ml tople vode / 50 ml + 2 žlice maslinovog ulja / 100 g tanko rezane pršute / 7 sušenih rajčica iz ulja / 50 g tvrdog jakog sira / prstohvat origana.

Postupak: Pomiješati brašno i sol, pa u sredini napraviti rupu u koju usitnite kvasac, dodate šećer i zalijete mlakom vodom i promiješate blago da se kvasac rasporedi. Nakon 10 minuta uliti 50 ml maslinovog ulja i zamijesiti meko i blago ljepljivo tijesto. Dozvoljeno je po potrebi dodati malo brašna. Formirati kuglu od tijesta i premazati je s 2 žlice maslinovog ulja i ostaviti da tijesto naraste. Kada tijesto naraste, razviti ga u veliki pravokutnik i po njemu rasporediti narezanu pršutu i sušenu rajčicu, mrvljeni sir i posuti origanom. Pažljivo prstima uviti tijesto u rolnu, pa režite oštirim nožem na komade debljine oko 5 cm. Peći u rerni zagrijanoj na 230 stupnjeva oko 20 minuta.

Ovo je dobar recept i za sve koji umiju pretjerati s količinom nabavljene šunke, a vjerujem da je dobra baza i za razne druge kombinacije. Javit ću kada isprobam. Sretan Uskrs svima!

Gorana Koporan

Idemo li večeras u kazalište (159)

Osloboditi se teksta – zagovorom »režiserista«

Osnutak Hrvatskog narodnog kazališta u Subotici (19. rujna 1945.), prve profesionalne institucije kulture u Hrvata ovoga podneblja, svesrdno prihvaćene od puka, razbudio je mnoge nade i poticao ispunjenje onih očekivanja, uvjeta i ciljeva koji omogućuju nesmetan opstanak, dinamičan i svestran razvoj svima, pa i hrvatskom entitetu u ovom prostoru, gdje je Subotica u svakom pogledu gospodarsko, kulturno i uljudbeno središte, kada se ovdje njih 46.181 izjasnilo za pripadnike bunjevačko-hrvatskog, tada konstitutivnog naroda.

Nakon bezmalo tri puna desetljeća uspjeha i uspona teatra, postupno će uslijediti desetljeće zamora, stagnacije i padova, na što se nadovezuje razdoblje s **Ljubišom Ristićem** (od druge polovice 1985.), kada se umjesto očekivane postupne obnove glumačkih ansambala (hrvatskog, mađarskog i srpskog), gradsko i kazališno čelništvo opredjeljuje za stajališta protagonista KPGT-a, drugim riječima, za provođenje koncepta tzv. europskog pučkog teatra, što je do tada već »oglabana« misao o kazalištu, poprilično iznošena i dobro potrošena.

K tomu se, tijekom druge polovice XX. stoljeća i nad subotičkom scenom nadvio i metastazirao »balk režiserizma« – neka vrsta redateljskog prevrata u kazalištu (premda ono nije samo njihova kuća!), udar što se, uglavnom, sveo na kontroverzan atak u pokušaju dokidanja dramskog teksta, jer su tobože »redatelji već mahom na kraju živaca« (ne valjda staleški?) tragom nebrojenih neuspjelih potraga za darovitim piscem i s prihvatljivim kazališnim tekstom.

U biti, riječ je, ipak, o nečem posve drugom – o neprihvatljivo nadmenu stavu koji bahato nastoji omalovažiti, pa možda i ukloniti navlastitu, za scenu stvaranu književnost, njezin stvaralački naboj i potrebni utjecaj. I premda će njeno pismo i nadalje biti itekako presudni uvjet uspostave predstave, ni ubuduće neće se ona pisati samo po rukama redateljskim, bezmalo slijedom studentskih zabilježki s predavanja. A još manje preuzimanjem aferaških stranica tiska (o preljubima na sceni i estradi, plus kriminal, ubojstva, uhićenja) ili možda tragičnim tragom iz rubrike sitnih vijesti, u interpolaciji s umrlicama, a sve onkraj svake stilizacije.

U Ristićevom subotičkom razdoblju, od 1985. iz Narodnog pozorišta-Népszínháza, do kraja 1994. godine izostaje svaki pokušaj snaženja bilo koje od vitalnih kazališnih funkcija uz nužnu obnovu svih resursa, pri čemu je upravo iznutra otvaran proces osporavanja, destrukcije i razaranja, te dokidanja dotadašnje prepoznatljive subotičke scenske paradigme, a i ta na pozornici opstaje tek ako zrcali sinergijom vrijednosnih sustava, obrazaca kulture i poetičkih izričaja kako nacionalnih i građanskih, tako i općeljudski utemeljenih, uljudbenih vri-

Ša scene kazališta *Dezső Kosztolányi*

jednosti što ih sadrže i umjetnička pisma kazališne književnosti.

Osim toga, ona je nužno i izraz neprestanog ispitivanja suodnosa svih sustava i različitih umjetničkih načela, bez kojih teatar naprosto ne funkcionira! Ni u estetskom polju, niti u bilo kojem kontekstu, te nužno (za)staje! Sve je to, i još štošta, zajedno s iskustvom od više stotina godina postojanja kazališta trebalo preko noći utopiti u plicaku, a u korist koncepta tzv. europskog pučkog teatra! A nije da se nisu njegovim protagonistima nudila kompromisna rješenja. Jesu, i još kakva, ali bi se svaki put pokleknuo, jer retoričku dinamiku nije pratila ona stvarno prekretnička i stvaralačka. Zašto? Zato što glumac bez teksta, režije, publike i kritike ne radi kazalište nego neki drugi posao. A da bi scena pred publikom (za)živjela, uvijek netko treba nešto govoriti nekome!

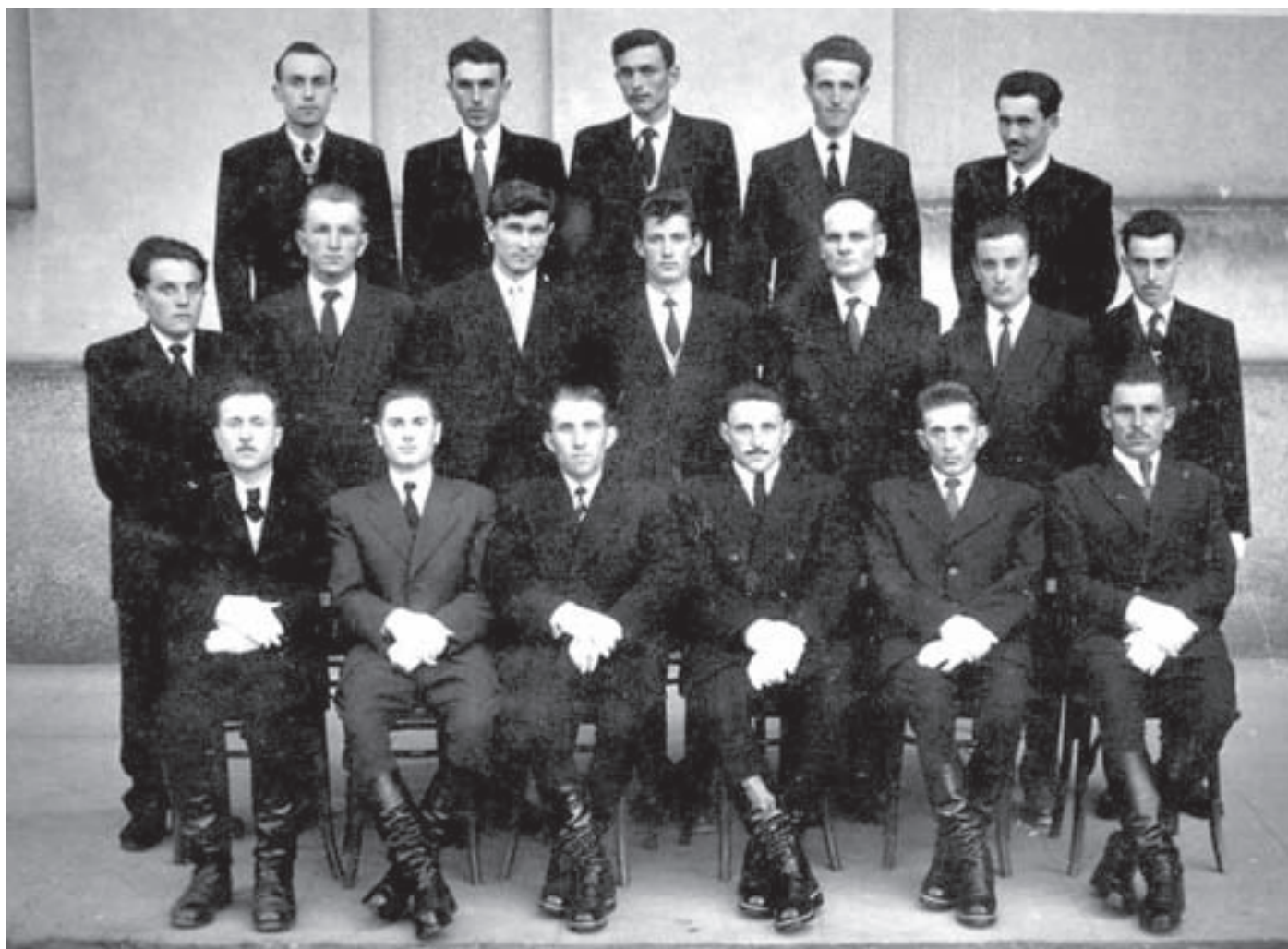
No, nisu se ovdje svi razočarani i nezadovoljni prepustili apatiji i šutnji. Dio ansambla Mađarske drame ne miruje, ohrabren odlučnim držanjem nezadovoljne publike stasale na visokim vrijednostima vlastite tradicije i kulture, uvjeravajući rušitelje subotičkog kazališnog zdanja da relevantne kulturne vrijednosti ostvarene na sceni nisu prošlostoljetni relikti. Dapače! Uslijedili su odlučni prigovori političke stranke SVM, diplomacije i Vlade mađarske države, vodećih mađarskih zaklada u svijetu itd. s tradicionalnim i sa za svaku pohvalu brižno odnjegovanim stupnjem svijesti u ozračju uzajamne međumađarske solidarnosti. Tada, primjerice nastaje subotička kazališna scena *Kosztolányi Dezső Színház*, koja do danas uspješno djeluje, pružajući gledateljstvu vrhunske teatarske doživljaje, dosljedno otvarajući hvalevrijedna polemična istraživanja ni malo ugodne stvarnosti. Postavljajući provokativna pitanja, zamećući postupke kazališne inovacije na otvorenoj sceni, tijekom promišljenih tematskih odmjerenja, nerijetko u sučeljavanju s publikom i stručnom kritikom, izbili su među vodeće kazališne družine, u regiji rado viđenu gostujuću skupinu, koja okuplja umjetničke individualnosti.

Tumbasovi na čuvanju Božjeg groba

Svaka fotografija, pa i ova, vezana je za neke događaje koji čuvaju uspomenu na protekla vremena. Ova je iz 1956. godine prilikom Uskrs, u subotičkoj katedrali sv. Terezije Avilske. U tim vremenima socijalizma nije bilo popularno ići u crkvu, a još manje čuvati Božji grob. Tradicija koja se čuva među našim svijetom nije dala satrti našu viru nit običaj koji se vikovima (o)čuvao. Na fotografiji Tumbasovi čuvaju Božji grob. Čuvari su **Jakov, Ilija, Veco, Antun, Vranje, Stipan**, svi nastanjeni na salašima iz okolice Šebešića. Kazivač od spomenuti je Ilija, moj stric, koji je jedini živ i divani o značaju i lipoti iščekivanja samog događaja. U ranim jutarnjim satima dida **Ivan** je upregao konje u kola, pa od salaša do salaša skupio momke za spomenuti događaj. U varoši se momci prisvukli u svečanu nošnju koju su ženska čeljad za tu priliku ispeglala, dotirala da momci budu svečano odiveni. O tom događaju kazivač kroz suze radosnice divani: »Dočekao nas

pomoćni biskup **Matija Zvekanović** i rasporedio u grupe za čuvanje Božjeg groba. Velik je ponos i dika čuvati u stavu ukosirenim brez treptanja. Tradicija se dugo čuva u Tumbasovi za ovaj događaj. Sićam se didini riječi kad smo liti pravili podne, ležeći na prostrtoj opakliji ispod drača; divanio mi kako je i on čuvao Božji grob. Njemu nije bilo teško u poznim godinama ići na svetu uskrsnu misu pišće u katedralu sa Šebešića. Taj običaj čuvanja Božjeg groba i ja sam priuzeo od mog oca Jakova na sebe, da čuvam i ljubim našu viru, pa prosladio na moju dudu **Marija i Darija**, nadam se i na moju unučad. Svečana uskrsna misa u katedrali je za me što god posebno, di uspomene na protekla vremena i vira čuvaju sva lipo dila s ponosom očuvana. Čuvajmo našu viru i tradiciju koja nas zbližava, sve nestaje jedino vira ostaje. Sritan Uskrs«.

Ivan Tumbas

Potruga za čokoladnim jajima

Generalni konzulat Republike Hrvatske u Subotici, na čelu s generalnim konzulom **Velimirom Plešom**, otvorio je svoja vrata za veliku uskrсну potragu.

Vjerovali ili ne, uskrсни zeko posjetio je i Generalni konzulat i po cijelom dvorištu skrio čokoladna jaja i čokoladne zeke, veće i manje. Možete samo pretpostaviti kakav su važan zadatak imali mališani koji su došli iz hrvatskih vrtića: *Marija Petković - Sunčica*, *Marija Petković - Biser* iz Subotice, *Bambi* iz Male Bosne i *Petar Pan* iz Tavankuta.

Prije same potrage za čokoladnim jajima, vrtićanci su pripremili kratki program, otpjevali nekoliko pjesmica i izrecitali prigodne stihove, te tako konzulu Pleši, djelatnicima konzulata, kao i ravnatelju Predškolske ustanove *Naša radost* **Nebojši Markezu** i njegovim suradnicima poželjeli sretan Uskrs.

Konzul je djeci poželio dobrodošlicu, te među ostalim rekao kako su oni budućnost hrvatske zajednice i da se veseli što su u posjetu

Održana jubilarna pokrajinska smotra recitatora u Sečnju

Zlatne diplome za Ivana Husku i Katarinu Piuković

Ivan Huska (Hrvatska čitaonica) i **Katarina Piuković** (HKC *Bunjevačko kolo*) iz Subotice dobitnici su zlatne medalje na 50. Pokrajinskoj smotri recitatora *Pjesniče naroda mog* koja je od 12. do 14. travnja održana u Sečnju. Ovu odluku donio je šesteročlani žiri koji je tijekom ova tri dana poslušao oko 165 recitatora. Oni su kazivali poeziju na svom materinskom jeziku – hrvatskom, mađarskom, srpskom, rusinskom, slovačkom i romskom. Bila su to tri dana kada je Sečanj bio stjecište najboljih kazivača poezije u Vojvodini podijeljenih u tri starosne skupine – mlađa (učenici od 1. do 4. razreda osnovne škole), srednja (učenici od 5. do 8. razreda osnovne škole) i starija (srednjoškolci). Svakoga dana nakon natjecateljskog dijela žiri je proglasio pobjednike dodijelivši od 18 do 25 zlatnih diploma (u ovisnosti od uzrasta) među kojima je odabrao devet recitatora koji će sudjelovati na republičkoj smotri u Valjevu, a u svakoj kategoriji proglasili su tri najbolja recitatora Vojvodine.

Grad Suboticu na ovoj smotri predstavljalo je čak 23 učenika od kojih je čak osmero recitalo na hrvatskom jeziku. Osim Ivana Huske i Katarine Piuković, koji su i nagrađeni zlatnom diplomom, u Sečnju su nastupili i **Marijan Rukavina**, **Magdalena Suknović**, **Marija Magdalena Huska**, **Katarina Ivanković Radaković**, **Luka Ješić** i **Lana Vojnić Hajduk**. Konačni skor za Suboticu ove godine je osvojenih šest zlatnih diploma, od kojih je **Višnja Vilov** iz OŠ *Jovan Mikić* proglašena za najbolju recitatoricu mlađeg uzrasta, a **Noemi Božić** iz OŠ *Széchenyi István* je osvojila treće mjesto u istoj kategoriji. One su se plasirale i na Republičku smotru recitatora koja će biti održana 17. i 18. svibnja u Valjevu.

Ove godine u Sečnju je svečano obilježeno pola stoljeća Pokrajinske smotre recitatora. Tim povodom organizatori su dodijelili priznanja istaknutim pojedincima, mentorima i institucijama za dugogodišnji doprinos afirmaciji recitatorskog pokreta u Vojvodini. Specijalna povelja pripala je Gradskoj knjižnici Subotica koju je primila **Bernadica Ivanković**, kao dugogodišnjoj uspješnoj organizatorici općinske i zonske smotre recitatora. Povelje su uručene **Katarini Čeliković**, **Nataši Grunčić**, **Oliveri Uščumlić**, **Máriji Smit Surányi** i **Emmi Horvát** iz Subotice.

B. I.

konzulatu. Odao im je i tajnu da je vidio zeku kako skriva jaja. Uslijedila su brojna pitanja: kakav je zeko bio, koje boje, je li imao dugačke uši, kakav mu je bio rep? Odgovarati na sva ova pitanja konzulu je pomogla **Bernadica Ivanković**, koja je ujedno bila zadužena i za glavne riječi, a to su: »tri-četiri, kreni«. Na ove riječi djeca su se sjurila u dvorište i po-traga za jajima je bila više nego uspješna, ni jedno dijete nije otišlo doma praznih ruku i tužnoga lica. Pretražili su svaki žbun, drvo, cvijeće, travu, sve prozore i druga mjesta i nije

ostalo niti jedno čokoladno jaje. Kao i uvijek, bilo je onih koji su brži i spretniji, te su skupili više, no, pravilo koje je dogovoreno je i ispu-njeno. Oni koji su sakupili više, darovali su onima koji su imali samo jedno čokoladno jaje. Ovaj dogovor »pao« je još na početku susreta, a priznat ćete da je pošten.

Mališani, sretni i s čokoladicama u ruci, zahvalili su konzulu na gostoprimstvu i poručili mu da i sljedeće godine pozove uskrsnoga zeku.

Ž.V.

KOD GLAVNE POŠTE

Subotica
551-045

*Srebrna
akcija!*

Izdajem apartmane u Novom Vinodolskom. www.apartmani-karasic.com

Prodajem u Donjem Tavankutu 1 ha 6 ari pijeska kod groblja, odlična lokacija. Vlasnik. Tel: 0638560635.

Mijenjam stan u Pančevu, jednosoban od 30 m², III. kat bez grijanja blizu centra za sličan uz morsku obalu ISTRE. Tel: 065/689-35-47.

Starija kuća (4 sobe, ručao, 2 kupao, kuhinja, ostava) + sporedna zgrada (ljetna kuhinja, soba, kupao) se prodaje ili mijenja za stan ili kuću u Zagrebu (centar). Tel: 024 754760 ili 064 2394757.

Prodajemo lijepu kuću u Subotici, 145 m², dvije terase, dvije garaže, svi priključci, bazen, legalizirano, može zamjena za manji dvosoban stan, plus doplata. Tel.: 024-456-12-05.

Traže se vozači C i E kategorije s hrvatskim ili mađarskim putnim ispravama za posao u Njemačkoj u okolini Stuttgarta i Ludwigsburga. Tel: + 4917621561026 ili 064/1826160.

U predgrađu Subotice prodajem trosobnu katnicu sa suterenom. Parket u svim sobama, dvije kupao, legalizirano, sa svim priključcima. Plac 560 m². Moguća i zamjena za slično u okolici Zagreba. Tel.: 062-332-247.

Prodajem aparat za zavarivanje, monofazno i trofazno napajanje, kao i sjeme uljane rotkve (pogodno za golubare). Tel: 064/3910182.

Subotica - Bajnat, prodaje se uknjižena dvosobna kuća od miješanog materijala, površine 90 kv m s većim dvorištem i nusprostorijama. Monofazna struja, telefon, kablovska, gradski vodovod i kanalizacija. Cijena 32.000 eura. Interesirati se na 064-2943798 ili 064-1611709.

Prodaje se kuća na kat, plac 650 m², kuća 210 m², velika garaža, kotlarnica, 3 prostorije 5x4, ljetna kuhinja i za ogrjev. Dva trosobna stana – 6 soba, 2 kuhinje, 2 kupatila, 2 ostave, etažno grijanje i plin, KDS, telefon, interfon, parket sobe, pločice ostalo, autobus br. 16 Mali Radanovac, Subotica. Može zamjena po dogovoru. Tel.: 061 2323223.

Prodaje se kamionska prikolica registrirana za traktor s atestom 14 t, »Regent« trobrzdni plug, obrtač i sijačica »Olt Gama 18« s lulama 2,25. Tel.: 024/532-570.

Prodajem salaš na Mirješkom putu, 4 km od grada, nova gradnja, sve od čvrstog materijala, trofazna struja, bunar 50 m, dvije kupao, tri štale, svinjci, dvije garaže, vlasnik. Tel.: 064 247-09-49.

Izdajem stan na Srednjacima, Zagreb, 25m², topla voda, centralno grijanje, interfon. Tel.: 063 596840 i 024 547204.

Prodaje se stambena zgrada u Kertvarosu površine oko 120 m². Tel: 024 546800.

Prodaje se građevinska parcela površine 844 m² za gradnju stambenog objekta, Mali Radanovac, Ulica Heroja Pinkija. Tel.: 063/551-871.

U Somboru prodajem kompletno završenu termoizoliranu veću katnicu sa suterenom, garažom, ljetnom kuhinjom, svim komunalijama i CG u centru grada. Tel: 025 544-92-20; 064 280-84-32.

Prodaje se kuća na kat s dva trosobna stana, 210 m², plac 650 m², Subotica, Mali Radanovac, s kompletnom infrastrukturom, plinom, dva strujna brojala legalizirana. Informacije na tel/024-546-061.

Prodajem očuvan kauč i dvije fotelje. Tel.: 061 815 2239.

Gradska uprava Subotica, Tajništvo za poljoprivredu i zaštitu životnog okoliša, temeljem članka 29. i 30. Zakona o procjeni utjecaja na životni okoliš (Sl. glasnik RS br. 135/04 i 36/09) objavljuje:

OBAVIJEST O DONIJETOM RJEŠENJU DA JE POTREBNA IZRADA STUDIJE PROCJENE UTJECAJA ZATEČENOG STANJA NA ŽIVOTNI OKOLIŠ

za projekt »Magacin opasnih materija«, na katastarskoj parceli 11078/1 KO Donji grad, Ulica Beogradski put br. 123 (46.078257^o, 19.679094^o), nositelja projekta »Veterinarski zavod« a.d. Subotica, Beogradski put br. 123.

Zainteresirana javnost ima pravo žalbe u roku od 15 dana od dana objavljivanja obavijesti u sredstvima informiranja. Tekst rješenja se u cijelosti može preuzeti na internet adresi: http://www.subotica.rs/documents/zivotna_sredina/Resenja/501-55-2019.pdf

Besplatni mali oglasi uz kupon iz Hrvatske riječi koji VAŽI DO 23. 4. 2019.

Poštovani čitatelji našeg i vašeg tjednika, i dalje nastavljamo objavljivati rubrike malih oglasa u kojima možete objavljivati sve ono što želite prodati, mijenjati, kupiti ili darovati. Jedini uvjet za objavu vašeg malog oglasa je priloženi kupon kojega objavljujemo u svakom broju Hrvatske riječi.

Duljina malog oglasa ne smije prelaziti više od 30 riječi.

Uredništvo

Hrvatska likovna udruga **CroArt** prodaje umjetničke slike, djela članova udruge. Zainteresirani se mogu javiti predsjedniku udruge. Tel.: +381 24 529 745; mobil: +381 63 518 218; e-mail: horvat.josip.su@gmail.com

HKC **Bunjevačko kolo**, Likovni odjel, prodaje slike svojih članova. Slike se mogu vidjeti u prostorijama Centra, Ul. Preradovićeve 4, radnim danom od 8 do 14 sati. Tel: 024/556-898 ili 555-589.

AKCIJA! **SG** **internet**

već od
649 din

TIPPNET
SUBOTICA KARADORDEV PUT 2 TEL: 024/555765
WWW.TIPPNET.RS

Otvaranje sezone na subotičkom Hipodromu

Uželjeli se utrka

Branislav Mukić i grlo Velvet Dancer

1:17,3, Imola (B. Skenderović) 1:17,5, Meresz (B. Mukić) 1:17,8, Dea Celeste (S. Šinković) 1:19,0; sedma kasačka utrka: Jimmy Oaks (P. Knekt) 1:17,1, Doli SG (S. Grujić) 1:17,3, Simo Mack (A. Žiža) 1:17,6, Amar Bharati (B. Miodanović) 1:19,0; osma kasačka utrka: Velvet Dancer (B. Mukić) 1:17,4, White Lady (B. Skenderović) 1:17,5, Black Coffee (G. Zolnaji) 1:17,8, Diablo Boko (B. Nović) 1:17,9; deveta kasačka utrka: Aqua (D. Katanić) 1:20,9, Pretty Oaks (R. Rajić) 1:21,3, Atena (A. Szóke) 1:21,6, Jessi Star (E. Kerekes) 1:21,7.

U kratkoj analizi trkačkog dana *Otvaranje sezone* predsjednik Konjičkog kluba Bačka Miodrag Zagorac bio je zadovoljan.

»Iako nas je vrijeme malo omelo, sve se na kraju dobro završilo. I sudionici i publika su bili malo zabrinuti zbog vremenskih uvjeta, no uz dobru orga-

U nedjelju, 14. travnja, počela je sezona konjičkih kasačkih utrka u Subotici, a prvi trkački dan u organizaciji Konjičkog kluba Bačka ponio je tradicionalni naziv *Otvaranje sezone 2019*. Organizatori su priredili devet kasačkih točaka, a usprkos lošem vremenu i kiši koja je padala u više navrata, postignuti su solidni rezultati na radost publike koja je i sama izdržala loše vrijeme.

U utrci dana viđeno je i malo iznenađenje, prvo mjesto pripalo je grlu Velvet Dancer (B. Mukić) koje se prvi put predstavilo na subotičkoj stazi, ispred favorita, grla White Lady (B. Skenderović).

»Vozio sam grlo koje sam prethodno vozio u Budimpešti dva puta. Mislio sam da će se na stazi od 1.600 metara bolje pokazati, da će mu to više odgovarati. Pokazalo se dobro. Utrka je bila uzbudljiva i neizvjesna, a iako smo imali malo nezgodan startni broj, na kraju je finiš bio odličan«, prokomentirao je vozač pobjedničkog grla Branislav Mukić.

Rezultati, prva kasačka utrka: Eugenie du Citrus (G. Matković) 1:19,2, Estrella de Launi (V. Pribić) 1:20,3, Francia des Noes (J. Gabrić) 1:23,8, Filante de Digeon (S. Matić) 1:24,7; druga kasačka utrka: Bobine Photo (J. Gabrić) 1:19,5, Belle Marguerite (V. Pribić) 1:19,7, Caline des Landes (B. Skenderović) 1:20,0, Datcha du Vivier (M. Kečenović) 1:20,3, Anna Milau (A. Vereb) 1:21,3; treća kasačka utrka: Lira di Re (D. Katanić) 1:23,0, Halydar (S. Stić) 1:23,1, Eskarne (A. Andál) 1:23,8, Toscana (G. Kiš) 1:24,1; četvrta kasačka utrka: Poker (P. Knekt) 1:20,4, Desi V (I. Vajda) 1:21,4, Arleta (M. Kečenović) 1:22,4, Dana VP (N. Bognar) 1:23,4; peta kasačka utrka: Arsene Lupin (J. Popin) 1:18,6, Fotta Royal (A. Horvatski) 1:18,8, Justice Oaks (M. Radulaški) 1:19,6, Firentin (I. Vukov) 1:19,8, šesta kasačka utrka: Cash Royal (D. Katanić)

nizaciju uspjeli smo trkački dan dovesti do kraja. Po postignutim rezultatima se vidi da su konjari bili vrijedni tijekom pauze. Što se glavne utrke dana tiče, tu je možda i viđeno najveće iznenađenje. Favorit je bilo grlo White Lady s Brankom Skenderovićem, a slavili su Velvet Dancer i Branislav Mukić«, ističe Zagorac, pa najavljuje naredno okupljanje u Subotici:

»Drugi trkački dan je na programu 19. svibnja. Planiramo održavanje deset kasačkih utrka, a glavna će svakako biti *Fliger derby*.«

Zadovoljni su bili i posjetitelji, a među njima i redovni gost na kasačkim utrkama Zlatko Prčić:

»Mislim da će nova sezona biti uspješna, kao i prethodna. Drago mi je da je ovaj mladi sastav koji trenutno vodi KK Bačka uspio zadržati broj utrka. I to je u ovo vrijeme već veliki uspjeh. Otvaranje sezone je dobro prošlo, a mislim da svi najviše čekaju *Dužijancu* i *Derby*, to su utrke koje su od velikog značaja i svi mi koji smo ljubitelji ovog sporta posebno im se radujemo.«

D. V.

Sjećanje na Paju Crnkovića

Ljubitelje kasa na utrkama u nedjelju je zatekla tužna vijest: upravo je toga dana preminuo Pavle Pajo Crnković (1942. – 2019.), jedan od čuvenih konjara iz naše regije. U nizu brojnih rezultata istakao se osvajanjem Šampionata trogodaca s grlom Alfa Varenne, koji je jedan od favorita za ovogodišnju Derby titulu, a koga vozi i trenira njegova kći Stana Pejić Tukuljac.

Pavle Crnković je sahranjen u utorak, 16. travnja, u Gornjem Tavankutu.

Rukomet žene

Druga liga Sjever – zapadna skupina

Nemoć Sončanki

SRIJEMSKA MITROVICA – Za gostovanje kod lidera Srijema trener ŽRK-a **Sonta Stevan Mihaljev** raspolagao je sa svega devet igračica. S ovako skrpljenom ekipom poraz od 44:16 (23:12) je ohrabrujući, jer je utakmicu, uz tri srednješkolke, odigralo čak šest učenica sedmog razreda OŠ. Cure su pokazale i do sada nezabilježenu efikasnost, a strijelci pogodaka za Sončanke bile su: **Zorica 9, Cvetković 4, Kalanj 2 i Beslać 1**. U naredna dva kola Sončanke su slobodne. »Djevojčice koje su danas prinudno nastupile, oduševile su me svojom brзом i efikasnom igrom, no protiv korpulentnih, puno snažnijih protivnica, više se nije moglo. Ova liga više nema nikakvog smisla. Zbog odustajanja nekoliko seoskih ekipa od natjecanja, u proljetnoj polusezoni ćemo odigrati još svega dvije utakmice, uz prethodnu pauzu od skoro mjesec dana. To su nemogući uvjeti za rad i moramo dobro razmisliti kako ćemo dalje«, prokomentirao je trener Sončanki **Stevan Mihaljev**.

Atletika

Novi uspjesi

APATIN – Još jedan uspješni vikend je iza natjecatelja AK-a *Apatin*. Prvo odličje, zlatno, osvojio je **Vladimir Knežević** u Novom Sadu pobjedom na međuokružnom natjecanju u skoku u vis i plasirao se na državno prvenstvo u Srijemskoj Mitrovici, koje će biti održano 18. travnja. Mladi atletičari su bili uspješni na Memorijalnom kupu *Vladislav Jovanović – Moša* u Senti. Zlatna odličja osvojili su **Milica Zanze** u utrci na 60 metara i u skoku u dalj, **Miloš Dreković** u utrci na 60 metara, uz srebro u skoku u dalj, te **Nemanja Kovačević** u disciplini vorteks. Četverica Apatinaca nastupilo je i na 32. Beogradskom maratonu. Najuspješniji, **Novica Stojanović**, u sveukupnom plasmanu osobnim rekordom je zauzeo visoko 11. mjesto, odnosno drugo među predstavnicima Srbije i treće u dobnoj kategoriji. I **Zoran Radićanin** je istrčao osobni rekord, što mu je bilo dovoljno za 13. mjesto u sveukupnom plasmanu i drugo u dobnoj kategoriji. U ženskoj konkurenciji **Aleksandra Burkanović** se plasirala na sveukupno 17. mjesto, odnosno na peto u dobnoj kategoriji. Uspješan je bio i **Filip Demić**, s istrčanim osobnim rekordom na Riječkom polumaratonu.

Nogomet

Srpska liga Vojvodina

Minimalcima osvajaju bodove

SUBOTICA – Pred svega stotinjak gledatelja *Bačka 1901* je u 24. kolu, u duelu sa susjedom na ljestvici *Radničkim* (SM), pobjedom od 1:0 (1:0) zaslужila na 8. mjesto. Iako se očekivala bitka dva odlična takmaca za svaki pedalj travnjaka, tijekom prvog poluvremena napadali su samo domaćini. Gosti su se orijentirali na obranu, međutim u 23. minuti, nakon odlično izvedenog kornera **Rajkovače, Jokić** je glavom zatresao mrežu *Radničkog*. U nastavku su gosti zaigrali ofenzivnije, ali su i domaćini stvorili

nekoliko vrlo izglednih prigoda. U posljednjih petnaestak minuta igralo se obostrano vrlo nervozno, no *crveni đavoli* su uspjeli sačuvati prednost i zasluženno osvojiti sva tri boda. U narednom kolu *Bačka 1901* će gostovati u Prigrevici, kod trećeplasiranog *Bratstva 1946*.

Vojvođanska liga Sjever

S bijele točke za pobjedu

BAČKI PETROVAC – Pred oko 150 gledatelja u Bačkom Petrovcu *Tavankut* je u 21. kolu rezultatom 0:1 (0:0) izvojevao pobjedu protiv vrlo solidne ekipe *Mladosti*. U otvorenom nadmetanju gosti su prvi došli u dvije vrlo zrele prigode, ali bez realizacije. Tada su domaćini preuzeli inicijativu, međutim, izvršni **Sabo** je ostao nesvladiv. Tavankučani su njihove promašaje kaznili u 71. minuti. Nakon obaranja **Godara** u kaznenom prostoru domaćina **Vizin** je iz penala bio neumoljiv i jedinim pogotkom na utakmici svojoj ekipi donio tri boda. U narednom kolu *Tavankut* će ugostiti jednu od najugroženijih ekipa, *Polet* iz Karavukova.

Sigurna pobjeda lidera

SOMBOR – Lider prvenstva *Radnički 1912* u 21. kolu, pred oko 250 navijača, nadigrao je četvrtoplasiranu *Bajšu* rezultatom 2:0 (1:0), osvojio nova tri boda i sa šest bodova prednosti sve je bliži ulasku u Srpsku ligu Vojvodina. Domaćini su odlično otvorili utakmicu i već u 27. minuti pogotkom **Boškovića** došli u prednost. Potpuno su dominirali travnjakom i u nastavku, a konačan rezultat postavio je **Bogunović** u 70. minuti. U najljepšoj akciji na utakmici, viđenoj osam minuta prije kraja, Bogunović je pronašao **Slavuljicu**, a ovaj iz punog trka pogodio vratnicu. U narednom kolu *Radnički 1912* će gostovati u Turiji, kod trinaestoplasirane *Mladosti*.

Apatinci uvjerljivi u derbiju

APATIN – U 21. kolu, pred dvjestotinjak gledatelja, trećeplasirana OFK-a *Mladost Apa* je nadigrala stare prijatelje i vječite rivale, ekipu *Radničkog* iz Sombora i porazila ih rezultatom 3:0 (2:0). Domaćini su odlično otvorili utakmicu i u prednost došli već u trećoj minuti, pogotkom **Pešića** iz penala. Svega četiri minute kasnije prednost je podvostručio mladi **Bačić**. Apatinci su do odmora mogli dotući ošamućenog protivnika, ali nisu realizirali dvije prigode u kojima su bili 1 na 1 s vrataram Somboraca **Zorićem**. Domaćini su dominirali i u nastavku, a konačni rezultat postavio je **Knežević** u 80. minuti. U narednom kolu Apatinci će gostovati *Tekstilcu* u Odžacima, a Somborci će ugostiti dofenjeraša, ekipu BSK-a iz Bačkog Brestovca.

PFL Sombor

Poraz nakon preokreta

KULA – U mini-seriji od dva uzastopna gostovanja ŽAK je ostao bez bodova. Nakon poraza u Gajdobri, s istovjetnih 2:1 (0:1) izgubio je i u 21. kolu u Kuli od istoimene ekipe. U neizvjesnoj utakmici Somborci su se bolje otvorili i prvo poluvrijeme iskoristili jednu od brojnih prigoda i riješili u svoju korist. U nastavku, uporni i borbeni domaćin je zaigrao na sve ili ništa. Utakmica se rasplamsala, a Somborci nisu uspjeli sačuvati prednost. Ekipa

Kule je potpunim preokretom osvojila bodove. Somborci će u narednom kolu ugostiti dofenjeraša, ekipu *Poleta* iz Sivca.

PFL Subotica

Minimalcem se odmakli od fenjera

NOVI ŽEDNIK – Pogotkom postignutim u prvom poluvremenu, jedinim na utakmici, ekipa *Preporoda* je u 21. kolu na svojem travnjaku svladala desetoplasiranu *Slogu* iz Ostojičeva. U dosta nervoznoj utakmici gosti su vodili više računa o svojoj mreži nego o protivničkoj, a domaćini su se bolje snašli i iskoristili jednu od malobrojnih prigoda. Ovom pobjedom prepustili su fenjer ekipi *Sente* i skočili na 13. mjesto. *Bačkom Gradištu* kod lidera *Vojvodine* bilo je izlišno očekivati bilo što osim poraza *Preporoda*. Međutim, u klubu se nisu nadali havariji od 9:0 (3:0). Ovaj poraz Novožedničane je doveo na fenjersku poziciju. Ispred sebe imaju četiri ekipe s po bodom više, pa će im svaka naredna utakmica biti kvalifikacijska za opstanak. U narednom kolu, u derbiju začelja, *Preporod* će gostovati u Njegoševu, kod dofenjeraša *Proletera*.

Prepustili bod autsajderu

ĐURĐIN – Đurđinčani, iako izraziti favoriti, u 21. kolu su na svojem travnjaku, rezultatom 2:2 (2:0) prepustili pola plijena dofenjerašu *Panoniji IM Topola*. Nakon sigurne igre i uvjerljive prednosti u prvom poluvremenu, domaćini su u nastavku, uspravani rezultatom, od gotovog napravili veresiju. Gosti su iskoristili njihovu opuštenost, zaigrali na sve ili ništa i uspjeli dostići naoko nedostižnu prednost. U narednom kolu Đurđin će gostovati u Bačkom Gradištu kod lidera *Vojvodine*.

Bajmačani nemilosrdni na svojem travnjaku

BAJMAK – Nogometaši *Radničkog 1905* su u 21. kolu bili sigurni pred svojim navijačima i s čistih 3:0 (2:0) porazili devetoplasiranu *Sutjesku* iz Bačkog Dobrog Polja. U narednom kolu Bajmačani će gostovati u Nadalju, kod jedanaestoplasiranog

Napretka. U klubu se nadaju novoj pobjedi, ali i žale zbog ranijih gubitaka unaprijed uknjiženih bodova.

Općinska liga Bačka Palanka

Nadoknadili izgubljeni

BAČKO NOVO SELO – Plavanska *Sloga* je u 18. kolu na gostovanju kod susjeda na ljestvici *Bačkog Hajduka* priredila malo iznenađenje i pobjedom (0:1) nadoknadila bodove izgubljene u prošlom kolu na svojem travnjaku. U obostrano otvorenoj igri gosti su iskoristili jednu od brojnih prigoda, a svoju mrežu su sačuvali. Plavanci će u narednom kolu ugostiti fenjeraša, ekipu *Slavije* iz Bođana.

Međuopćinska nogometna liga Sombor – Apatin – Kula – Odžaci 1. razred

Monoštorci bježe iz opasne zone

MONOŠTOR – Iako im je utakmica 15. kola protiv *Mladosti* iz Krušića bila biti ili ne biti u grčevitoj borbi za opstanak, nogometaši *Dunava* su na Doli odigrali mudro i smireno i rezultatom 2:0 osvojili zlata vrijedne bodove. Tako će u narednom kolu, na gostovanju u Ribarevu, novi derbi začelja protiv dofenjeraša *Jedinstva* odigrati opuštenije od domaćina.

Međuopćinska nogometna liga Sombor – Apatin – Kula – Odžaci 2. razred

Dočekali pobjedu

SONTA – U utakmici 15. kola sončanski *Dinamo* je ugostio Telečku i rezultatom 4:1 (1:0) zabilježio prvu proljetnu pobjedu. U prvom poluvremenu domaćini su napadali, stvarali prigode, ali i pokazali popriličnu neefikasnost. Minimalnu prednost stekli su u 33. minuti pogotkom upornog **Vučićevića**. U nastavku su pojačali tempo, sve češće prijetili gostujućem vrataru, a mrežu su zatresli **Danić** u 68., te **Duraković** u 75. (penal) i 80. minuti. Gosti su uspjeli postići počasni zgoditak sedam minuta prije kraja utakmice. U narednom kolu *Dinamo* je slobodan.

Ivan Andrašić

POGLED S TRIBINA Rukomet i nogomet

Protekli tjedan donio je dva kvalifikacijska oglada Hrvatske i Srbije u borbi za plasman na sljedeće Europsko prvenstvo koje će 2020. godine biti u zajedničkom domaćinstvu Austrije, Švedske i Norveške. Beogradski derbi susjedskih rivala donio je neriješeni ishod (25:25) u kojem je pomlađena vrsta Srbije čak bila bliže pobjedi (**Duvnjak** je izjednačio pola minute prije kraja, a Srbija je potom imala napad). No, par dana kasnije Hrvatska je na domaćem terenu u Zadru slavila pobjedu (27:23) i, kao lider tablice sa sedam bodova, osigurala plasman na summit najboljih euro momčadi. Osim očekivanog rezultata iz ovog kvalifikacijskog dvomeča, mnogo se u budućnosti očekuje od novijih reprezentativnih imena (**Vida**, **Božić-Pavletić**, **Jaganjac**, **Vranković**, **Šipić**, **Sršen**, **Beqiri**) koja bi u budućnosti trebala preuzeti glavne uloge. Spoj iskustva i mladosti trebao bi biti recept za povratak u borbu za medalje na najvećim rukometnim natjecanjima.

Što se prvenstva 1. HNL tiče, odigrano 29. kolo je donijelo mnogo golova (21), u kojima su mogli uživati svi poklonici hrvatskog ligaškog nogometa. Najefikasnija je bila *Rijeka* protiv *Intera* (7:0), a čak četiri pogotka djelo su **Jakova Puljića**. Isti broj golova, ali raspoređen na obje strane, viđen je u duelu *Gorice* i *Slavena* (4:3). S nova tri boda Goričani su ponovno u igri za četvrtu tzv. euro poziciju. Efikasan je bio i lider *Dinamo* protiv *Istre 1961* (4:0) kojega još samo par bodova dijeli od matematičke potvrde osvajanja još jednog naslova prvaka. *Osijek* je rutinirano svladao *Rudeš* (2:0) i zadržao treću poziciju, dok je u najneefikasnijem susretu kola, *Hajduk* na gostovanju slavio protiv izravnog euro konkurenta Lokomotive (1:0).

Lista strijelaca donosi još jednu zanimljivu situaciju, a to je činjenica kako je šest najboljih golgetera iz šest različitih momčadi. Četverostruki strijelac Puljić (*Rijeka*) i **Marić** (*Osijek*) imaju po 14 zgoditaka na svom kontu, **Andrić** (*Dinamo*) i **Krstanović** (*Slaven*) po 13, dok su **Jairo** (*Hajduk*) i **Zwollinski** (*Gorica*) zabilježili 11 golova.

Pogled na tablicu, već dugo, najinteresantniji je na pozicijama od 3. do 6. mjesta na kojima će se *Osijek* (50), *Hajduk* (47), *Gorica* (45) i *Lokomotiva* (44) vjerojatno do posljednjeg kola boriti za dvije posljednje europske ulaznice.

D. P.

U NEKOLIKO SLIKA

Uskršnja jaja

Iz Ivković šora

Cipanje

piše: Branko Ivković

Faljnjs, čeljadi. Pravo da vam velim: malkoc mi dosadno ode kod nas na salašu. Ne valja baš ništa veliko radit prid velik svetac, pa ajd ko velim da vam javim da je, fala Bogu, bilo kiše ovi dana u Ivković šoru, a već sam se poplašio da će ovi morat puštit vodu u kanale pa da počmemo već navodnjavat. Ode kod nas ne triba odvodnjavat već navodnjavat, a mi uporno plaćamo odvodnjavanje, a ti šanci prokopani još kad sam ja bio dite. No, sto puta sam kazo da neću politizirat. E, pa ove korizme sam se baš fajn naradio, obolila mi jedna topola u avliji pa sam je moro otpilat. Ne znam jesam vam divanio, al kad je tribalo cipat, užas Božiji! Vamo mi sikire rđave, tupe da mož jašit na njima; triput zamanem a jedared spadne i odleti pa moram ić rad nje. Tako sam se poplašio, čeljadi, da mi i sad srce lupa kad samo i pomislim na to. Zamanjivam ja tako i zamanjivam, velim sam sebi bisno »tako ti i triba, Braniša, di si samo sabio skoro šezdeset lita kad se nisi sitio sinoć tu sikiretinu zamočit u kabo s vodom da nabrekne; eto ti sad: nameći je svaki put«. Taman sam stao s divanom sa samim sobom i muški zamanio, a sikira spala i odletila pravac Josi u avliju. Zašuška kroz niku kuružnu i lupi tupo u čegagod, a iz avlije se iza klupe kuružne začuje niki drek, onako kugod da je kogod viknijo »joj«, al naglas kugod da ga deru za Uskrs. Ja sav obamro, čeljadi moja. Aaav, jezus Marija, mislio sam sad ako sam trevio mog rođu, ne daj, Bože. Ta znam vamo da je privrimeno osto brez novaca. Sad će doć uzajmit za ličenje cigurno. Aaav, eto mi još jedne nevolje na vrat. Sve sam to gato nako dok sam pritrčavo ti pet-šest meteri do njegove ograde. Doduše, skoro je ni nema jel se satrla, a nikako da se nagodimo ko je triba opraviti: ja jel on. Protrčao sam kroz nju i imam šta vidit: Josu već usto i dovatio niki odeblji prut pa trk za ovnom. A ovan kugod ovan, cigurno će čekat Josu da ga ovaj pošije neg biž priko ledine. Ja sav srićan što se dobro svršilo, našo oma moju sikiru pa se smijem a on će bisno na me: »Baš je zdravo smišno, štogod da. Jedva ostim krste i ono malo žgoljavog ispod krstiju kako me odadro, a ti se ceriš ko neslan«. Imaš ti sriće, mislim se ja, pa mu velim: »Jel ti znaš da ćeš morat u nedilju dat svetom Antunu bar crvenu koliki si srićan? Vidiš ovu spadnutu sikiru? Doletila je kad sam cipo drva pravac u tvoju avliju, a baš si taman onda dreknio. Ja već mislio da će žene morat peč lakumiće«. Ne možem da se ne šalim, čeljadi, kad mi pao kamen sa srca a on me pogledo pa veli: »Ha, ne mora to samo onda; nemam ja nikad ništa protiv friški lakumića. Al ti to veliš da je meni ovan spasijo glavu? E, al i ti srićan što me nije trevila sikira. E, pa onda lipo poljubi ovna, pa mu zafali što me spasio«. Hm, nisam ni sumnjo da se ovaj huncut neće znat odgovorit. Samo sam promrmlijo: »Ma, ljubi ga ti, iziš ga«. Lipo provedite Uskrs. Zbogom.

Bać Ivin štodir

Nit dice nit Jela

piše: Ivan Andrašić

Subota uveče, bać Iva izašo naskak, vidit jal ima koja Jela, jal dica jako bižu. Nikako mu čudno, nema cike i vriske. Okrene se na jednu stranu, na drugu, nigdi nikoga. Njegova pridveče zapalila vatru na dvoru, latila rešeto i napucala koka, veli možda kogod o dice naide, makar o rodova. Bać Iva došo natrag u kujnu, sijo zastal i latijo novine, uvik volji malo vidit šta je novoga, pa će potli zapalit sokočalo i probat koišta natrukovat. Njegova metnila olbicu koka između nji, pa sila i ona. »Ne znam štaj to? Mi smo na Jelu do niko doba znali orcat sokakevima o kraj do kraj sela. Momčici se opravljali u bilo, pa pucali bičevma i ganjali nas. Znalo bit opake cike i strke, tribalo to i pobić, bičevi jako pucu. I... već smo se i zadivojčile, pa još bižale o Jela. Bome, onda se u Jele opravljali i momci dozrili za ženidbu«, veli njegova. »Ta idi, mračak se istom vata, a nigdi žive duše. Ta današnja dica ni ne znu ko je i šta je Jela. Kanda ji dade i matere nisu naučili, a možda ne znu ni oni«, odvrati je bać Iva priko novina. »Znađem, imaš pravo, al nikako mi ji žo. Misto da su naskaku, oni zablendani u ta njeva mala i velika sokočala, pa samo sidu i bisu se ka neće nako kako bi tili. Onda mater skoči i napravi da oće, ne daj Bože da se dite bisi. Ne znam samo čega će se, ka ostaru, sićat iz dičji dana?«, pita se ona i duboko izdane. Da se bać Iva malo bolje zagleda, opazijo bi i mokri trag na obrazu. »A sićaš se kako i naše voljile Jelu? Nikada neću zaboravit kako jedne godine starija i njezne druge pobigle ko tvoji u dvor pa zarezile vraca, a mlađa, naka mala, ni mogla ukorak š njima, zaostala naskaku, pa u dreku. Jele nisu ni gledale u nju, al stra velik. Dobro što jim tvoj dada pito di je, pa ka mu rekle, izašo naskak i dovejo je doma. Jedva se smirila. Naka debeljuškasta, obrazi rumeni, po jednomu da je udariš, drugi bi puko, znala pušćat suzu još nedilju dana, šćim počme pripovidat kako je sestra ostavila naskaku, a Jele samo trču i pucu bičevma. A štaj vo danas? Ne čujem ni cike ni pucanja. Eto i da imamo unučadi, ne bi jim mogli pokazat kako izgleda Jela. Ko da se sva ta dica jal posakrivala, jal priobratila, pa se više ništa ni ne znu cigrat«, veli njegova i donese još jednu olbicu koka. »O toga se više ne vridi ni divanit. Viš da se sve minja? Dica se danas otranjivu drugače neg mi, al i drugače neg što smo mi otranjivali naše. Vidiš da jim matere i dade već u dvitri godine kupuju telefone i mala sokočala, pa vazdan unutra sidu i utvoru se u nji, nemu vrimenta ni za it pišat. Zoto jim i navlaču te nikake pelene do 5 godina. Dica radu svašta što ne triba, matere se falu kako su jim, kako to danas kažu, hiperaktivna. Naši bi kadgoda rekli brezobrazna i nevaspitana. A ko će o nji u Jele, vidiš da dosta nji u trinajsetnaš već idu u bircuz, piju, pušu i još se diču sotim. A ka otidu u selo, znadu ostat i do zore, a niko u kuće zoto ne zna, sve se bojim. E, vidiš, brog svega toga, ja ne bi izmordavijo tu dicu, neg njeve dade i matere«, veli bać Iva, pa se i on lati koka.

NARODNE POSLOVICE

- Teško ovci među kurjacima.
- U zdravom tijelu, zdrav duh.
- Vrana vrani neće oči iskopati.
- Došli su gosti da oglođu kosti.

VICEVI, ŠALE...

Pita učiteljica Pericu:

- Što znaš o starim Rimljanima?
- Znam da su svi pomrli.

Došla baka kod liječnika:

- Imam mali problem, škljoca mi nešto koljeno.
- Koliko imate godina?
- 90.

Na to će liječnik:

- To vam je normalno u tim godinama.
- Normalno?
- Zapravo nije normalno, jer je odavno trebalo da vam škljoca.

Razgovaraju Engleskinja, Njemica i Fata. Kaže Engleskinja:

- Ja sam rekla svome mužu: »John, od danas ja ne čistim pa se ti snađi«. Prvi dan nisam ništa vidjela, drugi dan nisam ništa vidjela i treći dan on već čisti i pere.

Na to će Njemica:

- Ja sam isto mužu rekla: »Hans, od danas ja ne kuham pa se ti snađi«. Prvi dan nisam ništa vidjela, drugi dan nisam ništa vidjela i treći dan on kuha.

I na kraju Fata govori:

- I ja sam Muji rekla: »Od danas ja ne kuham i ne čistim pa se ti snađi«.

- I što je bilo? – pitaju ove dvije.

A Fata će:

- Prvi dan nisam ništa vidjela, drugi dan nisam ništa vidjela, a treći dan sam progledala na lijevo oko.

DJEČJI BISERI

- Novinar postavlja pitanja i onda ih stavi na televizor.
- Ljubav je kada dečku kažeš da ima lijepu majicu iako istu majicu nosi svaki dan!
- Novinar vidi ono što se uglavnom ne vidi.

FOTO KUTAK

Spremni za »god«

**PETAK
19.4.2019.**

06:40 TV kalendar
06:55 Dobro jutro, Hrvatska
09:00 Vijesti
10:10 Dobro jutro, Hrvatska
10:20 Vjetar u leđa
11:42 TV kalendar
12:00 Dnevnik 1
12:25 Imperij, telenovela
13:15 Dr. Oz
14:00 Normalan život
14:50 Popuna
15:00 Dobar dan, Hrvatska
15:42 Don Matteo
16:45 TV kalendar
17:00 Vijesti u 17
17:15 HAK - promet info
17:20 Kod nas doma
19:00 Dnevnik 2
19:47 Tema dana
20:05 Od Lečevice do
Santiaga de Compostele
21:08 Rim: Križni put iz
Colosseuma, prijenos
22:45 Dnevnik 3
23:06 Vijesti iz kulture
23:15 Križ koji nestaje,
dokumentarni film
23:55 Don Matteo
00:55 Vjetar u leđa
01:40 Dr. Oz
02:25 Sudan, posljednji
nosorog
03:15 Čarobni Botnički
zaljev:
Ljepote otvorenog mora
04:05 Dolina sunca, serija
04:50 Sve će biti dobro, serija
05:35 Imperij, telenovela

05:20 Kultura s nogu
05:50 Regionalni dnevnik
08:03 Njama, njam: Bundeve
08:31 Moj mali poni
08:55 Andyjeve prapovijesne
pustolovine
09:10 Vlak dinosaura
09:35 Sve o životinjama
09:58 Lavli brolg
10:22 Neobična geografija:
10:57 Mačji planet
11:28 McLeodove kćeri
12:13 Cesarica - HIT ožujka
12:20 George Clark
13:13 Stolarovo čudo,
američki film
14:38 Istina ili mit
14:45 Izradi sam: Oslikavanje
14:51 Cesarica - HIT ožujka
14:59 Čarobni Botnički
zaljev: Ljepote otvorenog
mora, dokumentarna serija

15:48 Cesarica - HIT ožujka
16:00 Regionalni dnevnik
16:40 Luda kuća
17:20 Rukomet, PH: Nexa -
PPD Zagreb, prijenos 1. pol.
18:05 Glazbeni spotovi
18:20 Rukomet, PH: Nexa -
PPD Zagreb, prijenos 2. pol.
19:05 Vlak dinosaura
19:30 POPROCK.HR
20:05 Kraljev govor, film
22:01 Napoleonova
ostavljena ljubav
22:57 Zakon i red: UK
23:45 Stolarovo čudo,
američki film

**SUBOTA
20.4.2019.**

06:23 TV kalendar
06:35 Klasika mundi:
Soňa Červená
07:55 Divljak, američki film
09:30 Dobro jutro, Hrvatska
11:10 Kućni ljubimci
11:42 TV kalendar
12:00 Dnevnik 1
12:20 HAK - promet info
12:25 Veterani mira
13:15 Carolija Uskrsa u
Europi
14:09 Zajedno u duhu
14:41 Prizma
15:31 Istrage prometnih
nesreća
16:00 Zdrav život
16:30 Potrošački kod
17:00 Vijesti u 17
17:15 HAK - promet info
17:20 Manjinski mozaik
17:40 Lijepom našom
19:00 Dnevnik 2
19:47 Tema dana
20:05 Uskrsna čestitka
20:15 Zvijezde pjevaju
21:45 Noa, američki film
00:05 Dnevnik 3
00:34 Vijesti iz kulture
00:50 Divljak, američki film
02:20 Dolina sunca, serija
03:05 Sve će biti dobro, serija
03:50 Treći format
04:30 Manjinski mozaik
04:45 Skica za portret
05:00 Veterani mira
05:45 Prizma

05:50 Regionalni dnevnik
06:35 Pustolovine Vilka i Tile,
crtana serija
07:31 Lein kutak: Higijena
07:50 Vatrogasac Sam
08:19 EBU drama

09:25 Nevolje jednog
Branimira
10:00 Bečki dječaci
10:50 Vrtlarica
11:28 Cesarica - HIT ožujka
11:30 Tajni svijet ljekovitog
bilja: Južna Amerika
12:18 Cesarica - HIT ožujka
12:25 Špica, riva, korzo
13:25 Auto Market
14:00 Kraljev govor,
britanski film
15:55 Cesarica - HIT ožujka
16:00 Regionalni dnevnik
16:30 Žene, povjerljivo!
17:55 Košarka, PH - 22. kolo:
Cedevita - Cibona,
19:40 Cesarica - HIT ožujka
19:43 Inspektor Gadget
19:53 Glazbeni spotovi
20:05 Hachiko, priča o psu,
američko-britanski film
21:40 Vatikanska
gastronomija
22:40 Antarktika - J
edna godina na ledu,
emisija

**NEDJELJA
21.4.2019.**

06:34 TV kalendar
06:50 Priča sa zapadne strane,
američki film
09:17 Pozitivno
09:47 Biblija
09:57 Split: Uskrs,
prijenos mise
11:43 TV kalendar
11:55 Vatikan: Urbi et orbi,
prijenos
12:30 Dnevnik 1
12:50 HAK - promet info
13:01 Plodovi zemlje
14:00 Nedjeljom u dva
15:05 Mir i dobro
15:35 Čudo u Fatimi,
portugalski film
17:00 Vijesti u 17
17:14 Vrijeme
17:15 HAK - promet info
17:25 Alojzije Viktor
Stepinac
19:00 Dnevnik 2
19:47 Tema dana
20:05 Ben-Hur, američki film
22:10 Dnevnik 3
22:31 Vijesti iz kulture
22:43 Priča sa zapadne strane,
američki film
01:08 Nedjeljom u dva
02:03 Dolina sunca, serija
02:48 Sve će biti dobro, serija
03:33 Mir i dobro
04:39 Potrošački kod
05:04 Strani glazbeni
dokumentarci

05:59 Zadar: More

05:05 Bečki dječaci - Mladost
u višeglasju,
dokumentarni film
05:50 Regionalni dnevnik
06:20 Pustolovine Vilka i Tile,
crtana serija
06:46 Pjesmice i brojalice:
Zubi
06:49 Priče iz prašume
07:06 Vrtuljići, crtana serija
07:16 Lein kutak:
Šareni puding
07:23 TV vrtić: Zeko
07:53 Tajni dnevnik patke
Matilde: Uskrs
08:15 Luka i prijatelji
08:40 Junaci iz džungle -
Povratak na ledu
ploču, animirani film
09:45 Umrstva u
Midsomeru
11:15 Zagonetni slučajevi dr.
Blakea
12:05 Cesarica - HIT ožujka
12:08 Lidijina kuhinja
12:36 Dobar, bolji, najbolji...
britanski slastičar
13:41 Mala Akeelah,
američki film
15:36 Zvijezde pjevaju
17:06 Cesarica - HIT ožujka
17:09 Vatikanska
gastronomija,
dokumentarni film
18:30 Magazin LP
18:55 Cesarica - HIT ožujka
20:05 Medvjeda družina -
U skandinavskim
šumama
21:35 Poldark
22:30 Putovanje u Okavango,
dokumentarni film
00:05 Noćni glazbeni
program - Spotovi

**PONEDJELJAK
22.4.2019.**

06:40 TV kalendar
06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
08:10 Dobro jutro, Hrvatska
10:20 Vjetar u leđa
11:10 Treća dob
11:35 Bonton:
11:42 TV kalendar
12:00 Dnevnik 1
12:25 Imperij, telenovela
13:15 Dr. Oz
14:05 Plodovi zemlje
15:00 Dobar dan, Hrvatska

15:49 Don Matteo
16:44 TV kalendar
17:00 Vijesti u 17
17:14 Vrijeme
17:15 HAK - promet info
17:20 Kod nas doma
18:10 Marijanski zavjet za
domovinu
19:00 Dnevnik 2
19:47 Tema dana
20:05 Pavao VI: Papa u oluji,
serija
21:51 Hrvatski velikani : Sveti
Leopold Mandić
22:46 Dnevnik 3
23:07 Vijesti iz kulture
23:21 Romano Bolković
00:06 Don Matteo
01:01 Vjetar u leđa
01:46 Dr. Oz
02:31 Prirodni svijet -
Neodoljiva energija vidre
03:21 Na obalama Crnoga
mora: Turska
04:16 Dolina sunca, serija
05:01 Skica za portret

05:00 Peti dan
06:00 Riječ i život:
Veliki petak hrvatskoga sela
07:37 TV vrtić: Jaje
08:08 Njama, njam: Jagode
08:22 Laboratorij na kraju
svemira: Savitljiva jaja
08:44 Moj mali poni
08:54 Juhuhu
09:16 Vlak dinosaura
09:41 Sve o životinjama
10:02 Lavli brolg,
serija za djecu
10:30 Neobična geografija
11:05 Reprizni program
11:35 McLeodove kćeri
12:19 Cesarica - HIT ožujka
12:27 George Clark
13:22 Dječje igre
15:52 Cesarica - HIT ožujka
16:00 Regionalni dnevnik
16:40 Cesarica - HIT ožujka
16:48 Prirodni svijet -
Neodoljiva energija vidre
17:42 Auto Market
19:00 Cesarica - HIT ožujka
19:03 Vlak dinosaura
20:05 Stadion
21:00 Marley i ja, film
22:55 Ray Donovan

**UTORAK
23.4.2019.**

06:40 TV kalendar
06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti

10:20 Vjetar u leđa
11:10 Glas domovine
11:35 Informativka
11:42 TV kalendar
12:00 Dnevnik 1
12:25 Imperij, telenovela
13:15 Dr. Oz
14:05 Znanstveni krugovi
14:30 Zdrav život
15:00 Dobar dan, Hrvatska
15:45 Don Matteo
16:43 TV kalendar
17:00 Vijesti u 17
17:15 HAK - promet info
17:20 Kod nas doma
18:10 Potjera
18:59 Vrijeme
19:00 Dnevnik 2
19:47 Tema dana
20:05 Pavao VI:
Papa u oluji, serija
22:00 Otvoreno
22:50 Dnevnik 3
23:11 Vijesti iz kulture
23:25 Hrvatska za 5
00:15 Don Matteo
01:10 Vjetar u leđa
01:55 Dr. Oz
04:25 Dolina sunca, serija
05:10 Skica za portret

05:05 Izvan formata
05:50 Regionalni dnevnik
07:21 Vrtuljici, crtana serija
07:37 TV vrtić: Spomenici
08:02 Mišo i Robin: Prehlada
08:14 Vedranovi velikani:
Lukas Karuza
09:41 Sve o životinjama
10:02 Neustrašiva Freja
10:30 Speleološki putopis
11:35 McLeodove kćeri
12:19 Cesarica - HIT ožujka
12:27 George Clark: Čudesne zamisli

13:22 Bolje tri oca nego nijedan, njemački film
14:57 Na obalama Crnoga mora: Gruzija
15:52 Cesarica - HIT ožujka
16:00 Regionalni dnevnik
16:40 Cesarica - HIT ožujka
16:48 Amurski tigar
17:43 Cesarica - HIT ožujka
17:55 Nogometni kup Hrvatske - 1/2 finale: Dinamo - Osijek
19:55 Glazbeni spot
20:05 Dobra borba, serija
21:00 I to se zove ljubav, film
22:35 Ray Donovan

SRIJEDA 24.4.2019.

06:40 TV kalendar
06:55 Dobro jutro, Hrvatska
09:00 Vijesti
10:20 Vjetar u leđa
11:10 Eko zona
11:35 Bonton
11:42 TV kalendar
12:00 Dnevnik 1
12:25 Imperij, telenovela
13:15 Dr. Oz
14:05 Potrošački kod
14:30 Pogled preko granice - Hrvati u BiH
15:00 Dobar dan, Hrvatska
15:51 Don Matteo
16:43 TV kalendar
17:00 Vijesti u 17
17:15 HAK - promet info
17:20 Kod nas doma
18:10 Potjera
19:00 Dnevnik 2
19:47 Tema dana
20:05 Kultura s nogu
20:33 Mostovi: Svoj k svome
21:03 Mijenjamo svijet

22:00 Otvoreno
22:50 Dnevnik 3
23:11 Vijesti iz kulture
23:25 Sutkinja Rebecca
23:50 Don Matteo
00:40 Vjetar u leđa
01:25 Dr. Oz
02:10 Priča o cibetki, dokumentarni film
03:00 Na obalama Crnoga mora: Rusija, dokumentarna serija
03:55 Dolina sunca, serija
04:40 Kultura s nogu
05:10 Eko zona
05:35 Skica za portret
05:45 Imperij, telenovela

05:15 Što je klasik?
05:50 Regionalni dnevnik
07:01 Pjesnice i brojalice
07:04 Priče iz prašume
07:31 Ninin kutak za male:
07:37 TV vrtić: Putokaz
08:02 Mišo i Robin: Boje
08:14 Vedranovi velikani
08:30 Gradski heroji
09:41 Sve o životinjama
10:02 Neustrašiva Freja
10:30 Speleološki putopis
11:05 Luka i prijatelji
11:35 McLeodove kćeri
12:19 Cesarica - HIT ožujka
13:32 Kako postati popularna u četiri koraka, američki film
15:52 Cesarica - HIT ožujka
16:00 Regionalni dnevnik
16:40 Cesarica - HIT ožujka
16:48 Priča o cibetki
17:41 Cesarica - HIT ožujka
17:55 Nogometni kup Hrvatske: Inter Zaprešić - Rijeka
19:55 Glazbeni spot
20:05 Autobiografija

21:00 Stara ekipa, novi plan, američki film
22:35 Ray Donovan
23:25 Zakon i red: UK
00:40 Kako postati popularna u četiri koraka, američki film
02:00 Noćni glazbeni program - Spotovi

ČETVRTAK 25.4.2019.

06:40 TV kalendar
06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
09:10 Dobro jutro, Hrvatska
10:20 Vjetar u leđa
11:10 Na Vodenim ponediljak, emisija pučke i predajne kulture
11:42 TV kalendar
12:00 Dnevnik 1
12:25 Imperij, telenovela
13:15 Dr. Oz
14:05 Otkrivamo Hrvatsku: Sali
14:30 Prometej
15:00 Dobar dan, Hrvatska
15:47 Don Matteo
16:44 TV kalendar
17:00 Vijesti u 17
17:20 Kod nas doma
18:10 Potjera
19:00 Dnevnik 2
19:47 Tema dana
20:05 Šifra
21:00 Puls
22:00 Otvoreno
22:50 Dnevnik 3
23:11 Vijesti iz kulture
23:25 Sutkinja Rebecca, humoristična serija
23:50 Don Matteo
00:45 Vjetar u leđa

01:30 Dr. Oz
02:15 Stigle s neba, dokumentarni film
03:05 Na obalama Crnoga mora: Ukrajina
04:00 Dolina sunca, serija
04:45 Prodaja djece, emisija pučke i predajne kulture
05:15 Reprizni program
05:45 Imperij, telenovela

05:20 Knjiga ili život
05:50 Regionalni dnevnik
07:04 Priče iz prašume
07:31 Ručice čarobnice
07:49 Vatrogasac Sam
08:08 Njama, njam: Orah
08:22 Laboratorij na kraju svemira: Tornado u boci
08:44 Naprijed, Go Jetter!
09:16 Vlak dinosaura
10:02 Neustrašiva Freja, serija za djecu
10:30 Speleološki putopis
11:05 Pozitivno
11:35 McLeodove kćeri
12:19 Cesarica - HIT ožujka
12:27 George Clark: Čudesne zamisli
13:27 Kriva majka, film
15:52 Cesarica - HIT ožujka
16:00 Regionalni dnevnik
16:43 Cesarica - HIT ožujka
16:51 Stigle s neba
17:46 Ljubav ili smrt, film
19:20 Cesarica - HIT ožujka
20:05 Klub 7
21:00 Moram spavat anđele, hrvatski film
22:45 Ray Donovan
23:45 Zakon i red: UK
00:30 Kriva majka, američki film
01:55 Noćni glazbeni program - Spotovi

HRVATSKI PROGRAM NA RTV-U

Informativna emisija na hrvatskom jeziku *Dnevnik* emitira se od ponedjeljka do subote u terminu od 17.45 sati na Drugom programu Radio-televizije Vojvodine. Emisija *Izravno* - razgovor na aktualne teme emitira se nedjeljom u 16 sati, a emisija iz kulture *Svjetonik* nedjeljom od 16.30 sati. Polusatne emisije emitiraju se utorkom i subotom u terminu od 14.15 sati na Trećem programu Radija Novi Sad.

GLAS HRVATA

Radijska emisija *Glas Hrvata* u produkciji HKUD Vladimir Nazor iz Stanišića emitira se na valovima Radio Fortuna subotom od 16 do 17 sati na frekvenciji 106,6 Mhz.

ZVUCI BAČKE RAVNICE

Emisija na hrvatskom jeziku *Zvuci bačke ravnice* emitira se četvrtkom od 18 do 20 sati, na valovima Radio Bačke (99,1 MHz).

GLAS DOMOVINE

Televizijska emisija *Glas domovine* ima stalnu rubriku o Hrvatima u Srbiji, a emitira se na HRT1 utorkom od 11.17 sati. Radijski program *Glasi Hrvatske* emitira se 24 sata dnevno i preko interneta se može pratiti u cijelome svijetu. Konkretno informacije o Hrvatima iz Srbije, koje nema nijedan drugi medij u Hrvatskoj, mogu se slušati i u radijskoj emisiji *Na valovima staroga kraja* ponedjeljkom u 10.05 u trajanju od 45 minuta, te u velikoj trosatnoj emisiji pod naslovom *Hrvatima izvan domovine*, četvrtkom u 20.15, koju prenosi i Prvi program Hrvatskoga radija.

HRVATSKA PANORAMA NA TV SUBOTICA

Hrvatska panorama u produkciji UN Cro info emitira se na TV Subotica. *Cro info vijesti* mogu se gledati svakim radnim danom, od 15 sati i 30 minuta, 17 sati i 50 minuta, 22 sata i 30 minuta i pola sata nakon ponoći. Emisija *Motrišta* emitira se u premijernom terminu utorkom od 20 sati, te u repriznim terminima srijedom od 10 sati i nedjeljom od 21 sat. Polusatna emisija *Zlatna škatulja* je na programu premijerno petkom od 20 sati, a reprizira se nedjeljom od 17 sati i 30 minuta te utorkom od 13 sati i 30 minuta.

Zapisi s terena

Trčanje u biznisu

Ne znam da li sam rubrikom *Želim pisati* i njenom prvom temom trčanje, izazvala ili je sasvim slučajno ispalo ali travanj cijeli miriše na trčanje. Trčanje za poslom, za psom, na ručak, na druženje, na vlak, po kiši, suncu, vjetru. Trčanje za zdravlje, ljubav, novce. Samostalno, u skupini i u timu. E, upravo ovo u timu je trčanje kojemu posvećujemo ovotjedni zapis s terena.

Mnogi želeći team building misle na putovanje, wellness, planinu, bar tri noćenja, par mini ekskurzija i dobar noćni provod. Ja bih tome dodala i neku vodu u vidu rijeke, mora ili bar kanala i to je to. Ideja team buildinga je da se jača momčad, da se ljudi upoznaju i izvan radnog okruženja. Dakle, jedno ne isključuje drugo, ali i ne obvezuje.

Što se nama dogodilo

Da ne bih više išla izokola i uvodila kroz timski duh, krećem pravo u rebra. Nama se proteklog tjedna dogodila *Serbia Business run* utrka. Riječ je o seriji poslovnih utrka u kojima sudjeluju zaposlenici diljem zemlje, a centri u kojima se organiziraju utrke su Beograd, Novi Sad, Niš i Kragujevac, a od ovog tjedna i Subotica. Sam događaj čine utrka na 5 kilometara i zabava nakon toga. Sva-ka tvrtka nastupa kao tim, a sudionici mogu birati hoće li trčati ili hodati. Naglasak je prije svega na timskom nastupu i svi mogu sudjelovati. Ima tu načina i da se pobijedi i to u više kategorija. Svakako, kao najbrži tim, najbrži kolega, najbrža kolegica ali i kao najbrojniji. A da je sve kao na »pravim« utrkaма svjedoče i paketi za sudionike koji sadrže čipovan startni broj, majicu, kao i medalju koju dobiva svaki natjecatelj koji prođe kroz ciljnu liniju.

Jesmo li pobijedili?

Naravno da jesmo. Iako brojke kažu da je u Subotici nastupilo mnogo tvrtki, preko stotinu ekipa, a mnogo sudionika (i to zvuči zaista mnogo), to nije ni blizu dovoljno u odnosu na brojke koje govore koliko je tvrtki u Subotici ali i manjih kolektiva, koliko je uposlenih i angažiranih. Dakle, da se vratim na pitanje jesmo li pobijedili i kažem opet da jesmo i to sve one koji se nisu pojavili. Nadamo se da ćemo sljedeći put pobijediti i u brzini, jer se pokazalo da naša ekipa ima potencijala, malo neotkrivenog, a malo zapuštenog, na kome će pojedinci raditi.

A tko smo mi?

Mi smo peteročlana ekipa *Hrvatske riječi* koja je htjela trčati, šetati, igrati za tim jer je to željela, imala vremena, jer su joj obveze dozvolile. Boje našeg tima branili su **Nada Sudarević, Zdenka Sudarević, Jelena Ademi, Branimir Kuntić**, naš ravnatelj **Ivan Ušumović** i moja malenkost. Trčanjem, šetanjem, jakom voljom pokazali smo samo dio jer očekujemo pojačanje kolega koje su ovaj prvi krug propustili.

Nismo bili najbrojniji, niti najbrži ali smo bili tim i jedino se to računalo. Bodrili smo jedni druge na stazi, sačekivali i svi uspješno prošli kroz cilj i na kraju nazdravili našoj prvoj zajedničkoj utrci. Trčat ćemo mi još mnoge zajedno, započete i neke nove, ali jedna je prva službena i drago mi je da sam imala priliku nastupati za ovaj tim.

Gorana Koporan

RADIO MARIJA

NOVI SAD
SUBOTICA
SOMBOR
VRDNIK
NIŠ
LESKOVAC

90,0 MHz
90,7 MHz
95,7 MHz
88,4 MHz
102,7 MHz
107,4 MHz

Spremni za put...

Najbrže i najjednostavnije
do polise putnog osiguranja

FILIJALA SUBOTICA - Karađorđev put 38, tel. 024 555 867

 **MILENIJUM®
OSIGURANJE**

www.webshop.milenijum-osiguranje.rs

SVE NA JEDNOM MJESTU

- PRODAJA POGREBNE OPREME
- PRUŽANJE USLUGA PRIJEVOZA
I CEREMONIJALA POKOPA
- KOMUNALNE USLUGE

JKP POGREBNO

SUBOTICA, TRG ŽRTAVA FAŠIZMA BROJ 1.

WWW.POGREBNO.RS

KONTAKT TELEFON
ZA DETALJNIJE INFORMACIJE
+381(24) 66 55 44
DEŽURSTVO 0-24 SATA

Срећан Ускрс!

Kellemes húsvéti ünnepeket!

Sretan Uskrs!

Богдан Лабан

градоначелник

polgármester

gradonačelnik

Bunford Tivadar

председник

*Скупштине града
a képviselő-testület elnöke*

predsjednik

Skupštine grada

